พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

ปริญญานิพนธ์

ของ

กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ตุลาคม 2553

พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

ปริญญานิพนธ์

ของ

กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ตุลาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

บทคัดย่อ

ของ

กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ตุลาคม 2553

กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร. (2553). **พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร. สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, รองศาสตราจารย์ บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานโดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเพชรถนอม สังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยจับสลากมา 1 ห้องเรียน จาก 5 ห้องเรียน และสุ่มนักเรียนจำนวน 20 คน โดยวิธีการจับสลากมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แผนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน และแบบวัดพัฒนาการทางการพูดที่ใช้การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ ได้ค่าเท่ากับ .86 ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One – Group Pretest – Posttest design และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ t- test แบบ Dependent Sample

ผลการวิจัยพบว่า

หลังการทดลองระดับความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีทั้งสามด้านได้การแก่ด้านการพูดคำศัพท์ การพูดประโยค และการพูดเรื่องราว และพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานมีค่าสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งแสดงว่า แผนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานสามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางด้านการพูดสูงขึ้น

SPEECH DEVELOPMENT OF PRESCHOOL CHILDREN BY USING FABLE STORY TELLING WITH ACTING

AN ABSTRACT

BY

KANIKA PONGPANSTAPORN

Presented in Partial Fulfillment of Requirements for the

Master of Education Degree in Early Childhood Education

at Srinakharinwirot University

October 2010

Kanika Pongpanstaporn. (2010). **Speech Development of Preschool Children by Using Fable Story Telling with Acting.** Master's thesis. M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Dr. Sirima Pinyoanuntapong, Assoc. Prof. Dr. Booncherd Pinyoanuntapong.

The purpose of this research was to investigate and compare the speech development of preschool children before and after the use of fable story telling with acting.

Samples used in the study were preschool boys and girls, with 4–5 years of age, of kindergarten 2 at Petchthanorm School under the jurisdiction of Ladprao District Office, Bangkok Metropolitan Administration, in first semester of 2010 academic year. One class was drawn from 5 classes, and then 20 children were selected by simple random sampling.

The instruments used in study were the plans of fable story telling with acting, and the test of speech development. The reliability of the whole test paper was .86. The research followed one group pretest–posttest design. The data were analyzed by using dependent sample t–test.

The results of study revealed that

The speech development of preschool children after the use of fable story telling with acting was at the good level both in general and in three individual areas of words, sentences and discourses. The speech development after the experiment was higher than that of before the experiment with statistical significance at the level of .01. This showed that the use of fable story telling with acting could make the speech development of preschool children higher.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน
ของ
กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่ ..... เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2553

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์)

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย

จาก

งบประมาณแผ่นดินประจำปีการศึกษา 2553

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์. ดร. สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ชี้แนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนสำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ และ รองศาสตราจารย์ ดร. เยาวพา เดชะคุปต์ ที่ได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติม ช่วยปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของปริญญานิพนธ์ฉนับนี้ให้มีความสมบูรณ์เรียบร้อยและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชา อบรมสั่งสอน ให้ความรู้ต่างๆ ด้วยความรักและความเมตตา และเป็นกำลังใจช่วยในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ อาจารย์สมศรี ปาณะโตษะ อาจารย์รติรส ก้อนเงิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นภดล กองศิลป์ อาจารย์มิ่ง เทพครเมือง และอาจารย์ณภัทรสร จรจรัญ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแก้ไขและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์และเจ้าหน้าที่โรงเรียน เพชรถนอม สังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่ได้ให้คำแนะนำ ประสบการณ์ที่ดี นักเรียนชั้นอนุบาล 2/3 ทุกๆ คน ที่ให้การสนับสนุนและร่วมมือในการศึกษาทดลองอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อไชยยันต์ คุณแม่พรศรี พงศ์พันธุ์สถาพร ญาติพี่น้องทุกคนของผู้วิจัย เพื่อนนิสิตปริญญาโทสาขาการศึกษาปฐมวัยที่มีส่วนช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาในการทำปริญญานิพนธ์ด้วยดีตลอดมา

ขอบขอบพระคุณทุกท่านที่มิได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	**บทนำ**	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย	4
	ขอบเขตของการวิจัย	4
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	4
	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	4
	ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
	กรอบแนวคิดการวิจัย	6
	สมมติฐานการวิจัย	6
2	**เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	7
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษา	9
	ความสำคัญของภาษา	9
	ความหมายของภาษา	9
	องค์ประกอบความพร้อมทางภาษา	10
	พัฒนาการทางภาษา	11
	การเรียนรู้ทางภาษาของเด็กปฐมวัย	13
	กระบวนการในการเรียนรู้ทางภาษาของเด็กปฐมวัย	15
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษา	16
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูด	18
	ความหมายของพัฒนาการทางการพูด	18
	พัฒนาการทางการพูด	18
	ทฤษฎีพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย	19
	ลักษณะสำคัญของพัฒนาการทางการพูด	21
	องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย	24
	การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูด	25
	การประเมินพัฒนาการทางการพูด	27
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูด	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2	(ต่อ)	
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงประกอบการเล่านิทาน ……..	29
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแสดง ……..	29
	ความเป็นมาของการแสดง ……	29
	ความหมายของการแสดง …….……	30
	ประเภทของการแสดง ……..	31
	ลักษณะของการแสดง ……..	32
	องค์ประกอบของการแสดง ……...	33
	ประโยชน์ของการแสดง ……...	33
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดง ……	36
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน ……...	37
	คุณค่าของนิทาน …….....	37
	ความหมายของนิทาน …….....	40
	จุดมุ่งหมายของนิทาน …….....	40
	ประเภทของนิทาน …….....	41
	เกณฑ์การเลือกนิทานสำหรับเด็ก ……...	42
	รูปแบบการเล่านิทาน …….....	43
	เทคนิคในการเล่านิทาน ……...	44
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน ……	47
3	**วิธีดำเนินการวิจัย** ……...	49
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ……	49
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ……	49
	การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ ……...	49
	การเก็บรวบรวมข้อมูล ……	52
	แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง ……	52
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ……	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	**ผลการวิเคราะห์ข้อมูล**	55
	สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
5	**สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ**	58
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	58
	สมมติฐานในการวิจัย	58
	ขอบเขตของการวิจัย	58
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59
	วิธีดำเนินการทดลอง	59
	การวิเคราะห์ข้อมูล	59
	สรุปผลการวิจัย	60
	อภิปรายผล	60
	ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย	62
	ข้อเสนอแนะทั่วไป	63
	ข้อเสนอแนะในการวิจัย	63
บรรณานุกรม		64
ผาคผนวก		71
ภาคผนวก ก		72
ภาคผนวก ข		89
ภาคผนวก ค		96
ภาคผนวก ง		98
ภาคผนวก จ		101
ประวัติย่อผู้วิจัย		103

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แบบแผนการทดลอง	52
2	กำหนดการทดลอง	53
3	ค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัดพัฒนาการทางการพูด ก่อนและหลังจัดกิจกรรม	56
4	การเปรียบเทียบพัฒนาการทางการพูดก่อนและหลังการจัดกิจกรรม	57

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะชี้พัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคล เป็นสิ่งจำเป็นต่อการสื่อสารระหว่างบุคคล การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ไม่ว่าชาติใด สังคมใด ย่อมต้องมีภาษาเป็นเครื่องมือช่วยในการติดต่อสื่อความหมายซึ่งกันและกัน บุคคลที่สามารถใช้ทักษะภาษาได้ดีย่อมสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น ภาษามีความสำคัญต่อพัฒนาการของมนุษย์ในแง่บุคคลและสังคมหลายทิศทาง ภาษาเป็นสื่อถ่ายทอดมรดกทางวิชาการและวัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง จากคนรุ่นหนึ่งไปยังรุ่นถัดไป ภาษาเป็นระบบสัญลักษณ์ที่เพิ่มพูนพัฒนาการทางสติปัญญาระดับบุคคล สังคม และ อารยธรรมของโลก ซึ่งพัฒนาการทางภาษาจะประกอบด้วยพัฒนาการพื้นฐาน จากพัฒนาการเด็กช่วงอายุ 2 – 7 ปี ซึ่งเป็นวัยที่สำคัญของชีวิตต่อเนื่องจากวัยนี้เป็นวัยแห่งการเจริญเติบโตในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านภาษาเรียกได้ว่าเป็นวัยทองของภาษา ดังนั้นเด็กต้องมีความสามารถเข้าใจภาษาก่อน วราภรณ์ รักวิจัย (2533) กล่าวว่าวิธีหนึ่งในการเริ่มต้นสอนภาษาสำหรับเด็กอนุบาลเริ่มจากการสอนเด็กปฐมวัยในช่วงสองขวบครึ่งถึงห้าขวบ ซึ่งเป็นช่วงที่มีพัฒนาการทางภาษามาก การพัฒนาทักษะทางภาษาทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน ต้องพัฒนาไปพร้อมกันแต่สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญในช่วงสามปีแรกคือ พัฒนาทักษะการฟังและการพูด ซึ่งทักษะในด้านนี้ จะมีการพัฒนาอย่างเด่นชัดในช่วงนี้

การพูดนับเป็นทักษะหนึ่งของภาษา การพูดเป็นทักษะในการสื่อความหมายซึ่งเป็นทักษะการคิดพื้นฐาน ที่บอกแน่นอนว่าจะพูดเพื่อถ่ายทอดความคิดเกี่ยวกับอะไรและเพื่ออะไร การจัดโครงสร้างของสิ่งที่จะพูดได้ถูกต้อง ครบถ้วน การจัดลำดับความคิดของเรื่องที่จะพูดได้ต่อเนื่องและสอดคล้องกัน การเลือกวิธีนำเสนอและสำนวนภาษาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการพูด การเรียบเรียงความคิดทั้งหมดแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูด การใช้เทคนิคต่างๆ ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการนำเสนอความคิด เช่น น้ำเสียง สีหน้าท่าทาง จังหวะ การพูดตามที่เรียบเรียงไว้เพื่อนำเสนอความคิดของตนเองออกมาตามลำดับต่อเนื่อง ครอบคลุมประเด็นสำคัญและมีรายละเอียดครบถ้วนโดยใช้วิธีที่เหมาะสม ทำให้ผู้ฟังเกิดการตอบสนองตามที่ผู้พูดต้องการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540: 33) พัฒนาการทางการพูดของเด็กในช่วงอายุ 2 – 7 ปีนั้น เป็นระยะของการโยงความสัมพันธ์ของคำ เด็กเรียนรู้คำมากขึ้น มีการทดลองใช้คำที่ตนรู้จักในสถานการณ์ต่างๆ มาเชื่อมโยงปะติดปะต่อกันเป็นกลุ่มคำวลี และเป็นประโยคในที่สุด (ศรียา นิยมธรรม. 2541: 51)

สำหรับวิธีการส่งเสริมและพัฒนาทักษะพื้นฐานทางภาษาให้เด็กปฐมวัย สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2551) กล่าวว่า มีหลักในการส่งเสริมคือ การเรียนรู้การพูดของเด็กเกิดจากการเลียนเสียง พัฒนาการทางภาษาเกิดจากการเลียนแบบการมองเห็นและการได้ยิน เด็กจะพูดมากขึ้นเมื่อได้รับการเสริมแรง รางวัล บทบาทของพ่อแม่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็ก การจัดกิจกรรมควรเปิดโอกาสให้เด็กได้มีโอกาสพูด สนทนา เล่าเรื่อง โต้ตอบ ฝึกการฟัง การอ่าน ควรมีการจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะกับระดับอายุของเด็ก การพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยต้องเริ่มจากการสอนจากลำดับที่ง่ายไปหายาก จากสิ่งที่คุ้นเคยไปหาสิ่งที่เด็กไม่คุ้นเคย ซึ่งการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัยนั้น สามารถเรียนภาษามาตั้งแต่กำเนิด โดยการเรียนรู้ภาษาของเด็กเกิดขึ้นจากการสังเกตคำและพยายามออกเสียงแล้วพัฒนามาเป็นคำพูด เด็กปฐมวัยจะเริ่มเรียนรู้ภาษาเพิ่มขึ้นในแต่ละวัน เพื่อแสดงความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ

การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาอย่างถูกวิธีตั้งแต่วัยอนุบาลมีผลทำให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาต่างๆ ในอนาคต พัฒนาการทางภาษาที่สำคัญอย่างหนึ่งของเด็กปฐมวัยคือ พัฒนาการทางการพูด เนื่องจากเด็กวัยนี้จะเริ่มรู้จักใช้ภาษาพูดมากขึ้น เด็กจะเริ่มใช้คำพูดที่เกี่ยวกับตนเอง รู้จักชื่อนามสกุลของตนเอง เริ่มเลียนแบบคำพูดของผู้ใหญ่ เริ่มใช้คำศัพท์มากขึ้น เริ่มถามคำถาม การพัฒนาภาษาพูดของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมทักษะทางภาษาด้านการพูดนั้นมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ การเล่านิทาน การเล่นบทบาทสมมติ การสนทนาอภิปราย การร้องเพลง (วราภรณ์ รักวิจัย. 2535: 83 – 87) กิจกรรมเหล่านี้เปิดโอกาสให้เด็กได้สนทนา ซักถามและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ กิจกรรมทางภาษาหากผู้ที่เกี่ยวข้องมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระและเต็มใจ กระตุ้นส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสพูดอย่างอิสระ จะยิ่งช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถทางภาษาที่ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ฟอนทาน่า (Fontana. 1995: 28 – 29) กล่าวว่า กิจกรรมทางภาษาหากให้เด็กได้โต้ตอบ ได้คิด ได้สื่อสาร ได้พูดสนทนาบ่อยๆ และมีกิจกรรมที่หลากหลาย จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาไปในทางที่ดีขึ้น

กิจกรรมการแสดงนั้นเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เด็กได้พูดโดยมีการเลียนแบบพฤติกรรมการพูดจากผู้ใหญ่คือครู ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการทางการพูดสูงขึ้น สอดคล้องกับเพียเจต์ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2545: 39; อ้างอิงจาก Piaget.1896-1982) ได้กล่าวไว้ว่าเด็กช่วงอายุ 2- 6 ปี ถือเอาตนเองเป็นสำคัญ (Egocentric) และเรียนรู้จากการกระทำกับสื่อวัสดุด้วยตนเองเมื่อมีการเรียนรู้จากการกระทำกับสื่อด้วยตนเองทั้งการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ในการแสดง เรียนรู้การพูดขณะทำกิจกรรมมีการเลียนแบบการพูดจากครู ทั้งนี้กิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานยังเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้ถ่ายทอดความรู้สึก นึกคิด และอารมณ์ผ่านการแสดง เด็กเกิดความสนุกสนานขณะที่ได้แสดงเป็นตัวละครต่างๆ ได้รับประสบการณ์ใหม่ๆหลายด้าน เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้สำรวจด้วยตนเองอย่างอิสระ ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี ได้ถ่ายทอดความรู้สึก นึกคิด และอารมณ์จากการแสดงขณะที่พูด

นิทานมีความสำคัญกับเด็กปฐมวัยมาก นอกจากนิทานจะช่วยตอบสนองความต้องการทางธรรมชาติของเด็ก ช่วยให้เกิดความบันเทิง ผ่อนคลายอารมณ์และเกิดความสนุกสนานแล้ว นิทานยังช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษาทางความคิด และมีจินตนาการ (ชัยยงค์ พรหมวงษ์. 2521: 80 – 81) ครูปฐมวัยสามารถนำนิทานมาใช้ฝึกทักษะทางภาษา ด้านการพูดให้กับเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี เพราะเด็กปฐมวัยชอบนิทานเป็นชีวิตจิตใจ เด็กมักจะรบเร้าให้ครูเล่านิทานให้ฟังเสมอ โดยปกติครูมักจะเล่านิทานให้เด็กฟัง เนื่องจากเห็นว่าเด็กยังอ่านหนังสือไม่ได้ ทั้งที่จริงแล้ว เด็กสามารถเข้าใจเรื่องราวของนิทานจากภาพในหนังสือนิทานได้เป็นอย่างดี ขณะที่ครูเล่านิทานให้ฟัง เด็กอาจจะเกิดจินตนาการจากนิทานที่ได้ฟัง และมีพัฒนาการทางภาษา เพราะเด็กปฐมวัยยังเป็นวัยที่ชอบเลียนแบบ แต่เด็กจะไม่ค่อยได้มีโอกาสคิด และใช้ภาษาด้วยตนเองอย่างอิสระ ในระหว่างการเล่านิทานอาจจะมีการสนทนา โต้ตอบ อภิปราย ซักถาม แสดงข้อคิดเห็นและแสดงท่าทางประกอบเรื่องราวก็ได้ สำหรับการเล่านิทานเป็นสิ่งที่เด็กชอบมีอิทธิพลต่อความคิดจินตนาการและมีคุณค่าต่อพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็กเป็นอย่างดีทั้งการพูดและการฟัง เด็กจะสามารถเก็บความจากเรื่องที่ได้ฟังตามสมควรแก่วัยและฝึกให้เด็กเป็นผู้ฟังที่ดี ความไม่สมบูรณ์ของกิจกรรมหรือกิจกรรมที่เปิดกว้าง เช่น การเล่านิทานค้างไว้แล้วให้เด็กแต่งต่อตามจินตนาการสามารถกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดเป็นของตัวเองและเกิดการเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็ว (ปาริชาติ อรุณศักดิ์. 2533: 82) ซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่มีประโยชน์ต่อภาษาพูดของเด็กเป็นอย่างดี เพราะวิธีดังกล่าวส่งเสริมให้เด็กคิดและแสดงความคิดออกมาเป็นภาษาพูด เพื่อสื่อสารให้ครูหรือเพื่อนได้เข้าใจและรับฟัง ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ควรส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมหรือดำเนินกิจกรรมให้มากที่สุด ครูเป็นผู้เตรียมเนื้อหาและประสบการณ์ และร่วมมือเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ วิธีการสอนเด็กปฐมวัยโดยใช้การแสดง คือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตน แนะนำเอาการแสดงออกของผู้แสดงทั้งทางด้านความรู้ความคิด ความรู้สึกนึกและพฤติกรรมที่สังเกตพบมาเป็นข้อมูลในการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ (ทิศนา แขมมณี. 2543: 67)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยและมีความสนใจที่จะศึกษาว่าหลังจากการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานจะส่งผลให้พัฒนาการด้านการพูดของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนการทดลองหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการพูดให้กับเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาพัฒนาการในการพูดของเด็กปฐมวัยที่เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานโดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย ทำให้ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยได้เห็นถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 5 ห้อง นักเรียน 30 คน ของโรงเรียนเพชรถนอม สำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเพชรถนอม สำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. สุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้มาโดยวิธีการจับสลากมา 1 ห้อง จากจำนวน 5 ห้องเรียน
2. สุ่มตัวอย่างนักเรียน โดยวิธีจับสลากมา 20 คน จากจำนวน 30 คน มาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ตัวแปรที่จะศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พัฒนาการทางการพูด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชาย - หญิง ที่มีอายุ 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเพชรถนอม สำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

2. พัฒนาการทางการพูด หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกทางภาษาด้วยการถ่ายทอดทางความคิด การสื่อสาร ใช้ภาษาพูด การใช้ถ้อยคำ เพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นได้เข้าใจ แบ่งลักษณะพัฒนาทางการพูด ดังนี้

2.1 การพูดคำศัพท์ คือ ความสามารถในการพูดและบอกชื่อคำศัพท์

2.2 การพูดเป็นประโยค คือ ความสามารถในการใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม เรียบเรียงเป็นประโยคที่มีความหมาย

2.3 การพูดเป็นเรื่องราว คือ การพูดเป็นประโยคที่สมบูรณ์ ประกอบด้วย ใคร ทำอะไร ที่ไหน

3. การจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน หมายถึง การจัดประสบการณ์การแสดงที่เด็กได้แสดงตามเนื้อเรื่องของนิทานที่ครูเล่าให้ฟัง ในขณะที่ครูเล่าจะเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทของตัวละครตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นตัวแสดง โดยแสดงตามเนื้อหาของนิทานที่ครูได้เล่า เด็กจะได้ฝึกพัฒนาการทางภาษาและการพูดเมื่อได้ทำกิจกรรมการแสดงประกอบนิทาน โดยจัดกิจกรรมในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยแบ่งการจัดกิจกรรมออกเป็น 3 วัน แบ่งเนื้อหาของนิทานออกเป็น 3 ตอน ครูเล่านิทานวันละ 1 ตอน วันแรกครูเล่านิทานตอนที่ 1 ในวันที่สอง ครูทบทวนเนื้อหานิทานของวันที่หนึ่ง และเล่าเนื้อหาของวันที่สอง และในวันที่สาม ครูเล่าทบทวนตอนที่ 1 กับ 2 และเล่านิทานต่อจนจบ ซึ่งในแต่ละวัน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นนำ ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมตามความเหมาะสมโดยเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งดังนี้ การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง การใช้ปริศนาคำทาย เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและมีความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม

2.1 เด็กและครูร่วมกันสร้างหรือทบทวนข้อตกลงในการทำกิจกรรมเพื่อความถูกต้องและเป็นระเบียบ โดยครูอธิบายให้เด็กฟังว่าเด็กสามารถออกมาแสดงเป็นตัวละครที่ตนต้องการ เมื่อครูดำเนินการเล่านิทานและชักชวนให้เด็กออกมาร่วมแสดง และเมื่อทำกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว เด็กทุกคนช่วยกันเก็บสื่อ อุปกรณ์ต่างๆ เข้าที่ให้เรียบร้อย

2.2 ครูแนะนำสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดงที่เด็กสามารถมาเลือกไปใช้ในการแสดง ซึ่งในแต่ละสัปดาห์ก็จะสลับสับเปลี่ยนกันไปให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เช่น ที่คาดศีรษะ หน้ากาก เครื่องแต่งกายทำจากถุงกระดาษ และ อุปกรณ์ต่างๆ

2.3 ครูดำเนินการเล่านิทาน และชักชวนให้เด็กออกมาแสดงเป็นตัวละครที่ตนต้องการแสดง ซึ่งเด็กจะได้แสดงบทบาทของตัวละครตามเนื้อเรื่องของนิทานและได้แสดงออก

ทางการพูดโดยพูดบทตามครูและแสดงท่าทางประกอบตามจินตนาการของตนเอง ในขั้นตอนนี้ทุกๆ วันเด็กทุกคนจะมีโอกาสออกมาแสดง โดยครูเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กออกมาแสดงสลับสับเปลี่ยนกัน

3. ขั้นสรุป ให้เด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครและเนื้อเรื่องว่าเป็นอย่างไร โดยครูถามคำถามกระตุ้นเพื่อให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและโต้ตอบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

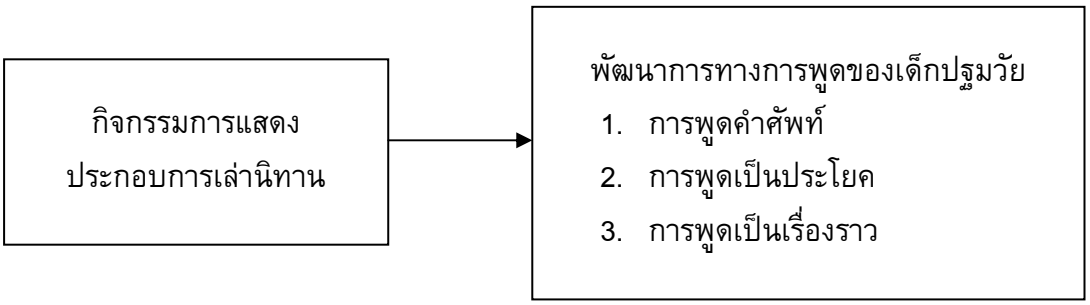

สมมติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานมีพัฒนาการทางด้านการพูดสูงขึ้น

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษา
    - 1.1 ความสำคัญของภาษา
    - 1.2 ความหมายของภาษา
    - 1.3 องค์ประกอบความพร้อมทางภาษา
    - 1.4 พัฒนาการทางภาษา
    - 1.5 การเรียนรู้ทางภาษาของเด็กปฐมวัย
    - 1.6 กระบวนการในการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย
    - 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษา
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูด
    - 2.1 ความหมายของพัฒนาการทางการพูด
    - 2.2 พัฒนาการทางการพูด
    - 2.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย
    - 2.4 ลักษณะสำคัญของพัฒนาการทางการพูด
    - 2.5 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย
    - 2.6 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูด
    - 2.7 การประเมินพัฒนาการทางการพูด
    - 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูด
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงประกอบการเล่านิทาน
    - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแสดง
        - 3.1.1 ความเป็นมาของการแสดง
        - 3.1.2 ความหมายของการแสดง
        - 3.1.3 ประเภทของการแสดง
        - 3.1.4 ลักษณะของการแสดง
        - 3.1.5 องค์ประกอบของการแสดง
        - 3.1.6 ประโยชน์ของการแสดง
        - 3.1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดง

3.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

3.2.1 คุณค่าของนิทาน

3.2.2 ความหมายของนิทาน

3.2.3 จุดมุ่งหมายของการเล่านิทาน

3.2.4 ประเภทของนิทาน

3.2.5 เกณฑ์การเลือกนิทานสำหรับเด็ก

3.2.6 รูปแบบการเล่านิทาน

3.2.7 เทคนิคในการเล่านิทาน

3.2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษา

1.1 ความสำคัญของภาษา

วราภรณ์ รักวิจัย (2533: 77) กล่าวว่า ภาษามีความสำคัญกับเด็กมาก เพราะการอยู่สังคมเด็กจะต้องสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ ความพร้อมในด้านภาษา คือความพร้อมในการพูด การอ่าน การฟัง และการเขียน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545: 111) กล่าวว่า ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางสติปัญญา เด็กก่อนวัยเรียนเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางภาษามาก รู้จักคำศัพท์มากขึ้น พัฒนาคำพูดเดี่ยวสู่คำพูดเป็นวลีและเป็นประโยคในที่สุด

ศรียา นิยมธรรม และ ประภัสสร นิยมธรรม (2541: 2) ได้ให้ความสำคัยของภาษาไว้ว่า ภาษาเป็นเครื่องมือให้มนุษย์ได้แลกเปลี่ยนความคิดที่เป็นนามธรรมต่อกัน ภาษาเป็นพฤติกรรมชนิดหนึ่งซึ่งเป็นตัวช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านสังคม ช่วยให้เด็กเกิดความอบอุ่น มั่นคง ภาษาช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยให้มีแนวคิด ความรู้สึก ตลอดจนเจตคติต่างๆ การปรับตัวของเด็กก็ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาพูด

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542ก: 60) กล่าวว่า ภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นการเตรียมความพร้อมในการสื่อสาร การพูด เด็กจะเรียนเกี่ยวกับระบบของเสียง เรียนรู้คำศัพท์ โดยเด็กจะเรียนรู้พื้นฐานของได้ภาษาได้อย่างรวดเร็ว

เพียเจต์และอินเฮสเตอร์ (สมาพร สามเตี้ย 2545 : 9 – 10 อ้างอิงจาก Piaget & Inholder: 120 – 122) กล่าวว่า เด็กอายุ 2 – 4 ปี มีพัฒนาการเรียนรู้คำมากขึ้น การพูดคุยเป็นลักษณะของการสื่อสารแบบสังคม (Social Communication) แต่เด็กจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางคือเด็กจะพูดกับตนเองโดยไม่ฟังผู้อื่น ซึ่งเรียกการพูดคนเดียวแบบรวมหมู่ (Collection Mono language) เด็กจะไม่พยายามเข้าถึงคำพูดของคนอื่น ในช่วงอายุ 5 – 6 ปี เด็กก้าวไปสู่การคิดแบบหยั่งรู้ (Invite) ซึ่งเป็นการคิดโดยอาศัยการรับรู้ คือ การมองเห็นสิ่งต่างๆ แล้วบอกว่าสิ่งต่างๆ นั้นเป็นอย่างไร

สรุป ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางสติปัญญา เป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งมีเป็นตัวช่วยให้มนุษย์มีพฤติกรรมทางสังคม ช่วยก่อให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยให้มีแนวคิด ความรู้สึก เด็กปฐมวัยจำเป็นต้องมีพื้นฐานและทักษะทางภาษาที่ดีและหลากหลายเพื่อจะได้สามารถเรียนรู้และปรับตัวได้ดี

1.2 ความหมายของภาษา

เปลื้อง ณ นคร (2540: 620) ได้ให้ความหมายของภาษาว่า ภาษาคือถ้อยคำ วาจาที่กล่าวเป็นเสียง มนุษย์เปล่งออกมาต่อเนื่องกันโดยอวัยวะออกเสียงให้คนอื่นรับฟัง

ประพจน์ อัศววิรุฬหการ (2540: 77) กล่าวถึงภาษาไว้ว่า เป็นความสามารถในการสื่อสารที่มีอยู่ในสมองของมนุษย์ ในส่วนที่แสดงออกมาเป็นรูปธรรมให้มองเห็นได้ ก็คือ คำพูด

(Speech) เป็นภาษาที่สัมผัสได้ด้วยโสตประสาท หรืออาจเป็นเครื่องหมายต่างๆ ที่สัมผัสได้ด้วยจักษุประสาท หรืออาจเป็นเครื่องหมายที่สัมผัสด้วยประสาทสัมผัส เช่น ภาษาของคนตาบอด

ศรียา นิยมธรรม และ ประภัสสร นิยมธรรม (2541: 1) กล่าวถึงความหมายของภาษาในด้านภาษาศาสตร์ไว้ว่า ภาษาและภาษาพูดมีความหมายอย่างเดียวกัน จึงมักเป็นคำพูดที่ใช้แทนกันได้ กล่าวคือเมื่อพูดถึงภาษาก็หมายถึง ภาษาที่ใช้พูดเพื่อสื่อความหมายในชุมชนหนึ่งๆ ในด้านจิตวิทยา ภาษาหมายถึง ความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่น ภาษาจึงรวมเอาวิธีการทุกๆ อย่างที่ใช้ในการติดต่อเพื่อสื่อความหมายหรือเพื่อแสดงความรู้สึก

โวเคนเลน คริสตี้ และอิง (Vokenline, Chritie & Enz. 2002) กล่าวว่า ความหมายของสัญลักษณ์ต่างๆ ในภาษาได้แก่ เสียง การเคลื่อนไหวนิ้วมือ การพิมพ์และอื่นๆ ภาษาหมายถึงภาษาพูด การสื่อสารโดยใช้การพูดและการฟัง

แมคชาโดว์ (MaChado. 2003: 54) กล่าวว่า ภาษาหมายถึงระบบของการสื่อสารโดยความตั้งใจและการแสดงออกของตนเองโดยใช้เสียง สัญญาณ หรือสัญลักษณ์ซึ่งทำให้ผู้อื่นเข้าใจพัฒนาการทางภาษาถึงการส่งและรับข้อมูล

สรุปภาษา หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ที่มีทั้งการพูด การเขียน การแสดงอากับกิริยา การใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ที่มนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างกัน ต้องใช้ให้เหมาะสมกับเรื่องที่ต้องสื่อสาร หน้าที่ของภาษาคือการแปลความหมายเพื่อสร้างความเข้าใจ บอกความต้องการ แสดงความรู้สึก ถ่ายทอดวัฒนธรรมและเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

1.3 องค์ประกอบความพร้อมทางภาษา

พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยแต่ละคนแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆ ด้าน ดาวนิ่ง และ แธคเครย์ (Downing & Thackray. 1971: 14 – 15) ได้แบ่งองค์ประกอบความพร้อมไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบทางกาย (Physical Factor) ได้แก่ การบรรลุนิติภาวะด้านร่างกาย ทั่วไป เช่น การมองเห็น การได้ยิน อวัยวะที่ใช้พูด
2. องค์ประกอบทางสติปัญญา (Intellectual Factor) ได้แก่ ความพร้อมทางด้านสติปัญญาโดยทั่วไป ความสามารถในการรับรู้ (Perception) ความสามารถในการจำแนกภาพและเสียง (Discrimination) ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล เกี่ยวกับการแก้ปัญหาด้านการเรียนการอ่าน
3. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factors) ได้แก่ ความสามารถทางภาษาที่ได้รับจากทางบ้านและประสบการณ์ทางสังคม
4. องค์ประกอบด้านแรงจูงใจ และบุคลิกภาพ (Emotional Factors, Motivation and Personality Factor) ได้แก่ ความมั่นคงทางอารมณ์และความต้องการที่จะเรียนรู้ภาษา

ทวี สุรเมธี (2521: 7) กล่าวว่า องค์ประกอบความพร้อมทางภาษาที่สำคัญประกอบด้วยความสามารถต่อไปนี้

1. ความสามารถในการได้ยินเสียง ได้แก่ ความเข้าใจและความสามารถใช้ภาษาพูดได้ถูกต้อง แยกคำพูดที่แตกต่าง สามารถแยกถ้อยคำและออกเสียงได้ถูกต้อง

2. ความสามารถทางสายตา ได้แก่ ความสามารถในการแยกคำที่คล้ายคลึงกัน และมองเห็นความแตกต่างของคำ

3. ความสามารถทางการคิดและจำ ได้แก่ ความสามารถในการใช้เหตุผล เข้าใจเหตุผล รู้จักเชื่อมโยงความคิดต่างๆ ให้มีความหมาย เข้าใจความหมายของประโยคและรูปร่างของคำได้

4. ความสนใจ ได้แก่ ความสามารถในการฟังหรือจับสายตาไปตามสิ่งที่อ่านอย่างมีสมาธิในการอ่าน การฟัง และทำตามคำสั่งได้

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของความพร้อมทางภาษามีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน และนอกจากนี้สิ่งแวดล้อมก็จัดได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะทำให้เด็กเกิดความพร้อมทางภาษาได้ดี

1.4 พัฒนาการทางภาษา

นภเนตร ธรรมบวร (2544: 144 – 115) กล่าวถึงพัฒนาการทางภาษาของเด็กตั้งแต่แรกเกิด – 6 ปี ดังนี้

1. เด็กแรกเกิดปกติจะไม่ออกเสียง จะทำเสียงร้องไห้ สะอึก จาม เรอ

2. เด็กอายุ 5 - 6 สัปดาห์เริ่มทำเสียงเล่นโดยเฉพาะถ้ามีคนมาเล่น หลอกล้อ

3. เด็กอายุ 3 เดือน ชอบเล่นเสียงและจะทำเสียงสูงตามผู้อื่น หยุดนิ่งขณะที่ผู้อื่นทำเสียงพูดด้วย

4. เด็กอายุ 6 เดือน ชอบหัวเราะและส่งเสียงเมื่อมีคนมาเล่นด้วย ถ้าไม่พอใจก็ร้องกรี๊ดกร๊าด ชอบเล่นเสียง และออกเสียงเป็น “เกอ” “เลอ” เป็นต้น

5. เด็กอายุ 9 เดือน ชอบเลียนเสียงผู้ใหญ่ ชอบออกเสียงเป็นคำ เช่น “หม่ำ หม่ำ” “ดา ดา” โดยออกเสียงซ้ำๆ บ่อยๆ

6. เด็กอายุ 1 ปี เริ่มเข้าใจความหมายของคำ เช่น “ส่งให้แม่” และออกเสียงคำที่มีความหมายได้ 1 – 2 คำ เช่น “แม่” “บ๊าย บาย” พูดได้ประมาณ 6 – 20 คำ

7. เด็กอายุ 2 ปี เด็กพูดได้ประมาณ 50 คำ และบางทีก็พูดเป็นประโยคสั้นๆ ได้ เริ่มใช้คำแทนตัวเอง เริ่มตั้งคำถาม และเข้าใจเรื่องที่ผู้อื่นพูดด้วย

8. เด็กอายุ 3 ปี เด็กจะเริ่มรู้คำศัพท์มากขึ้น, นับเลขได้, ช่วยพูด, บอกได้ว่าต้องการอะไร

9. เด็กอายุ 3.5 – 4 ปี เด็กพูดมากขึ้นและมีคำศัพท์ใหม่ พูดติดอ่างชั่วระยะหนึ่ง พูดประโยคยาวๆ ได้มากขึ้น รู้จักเรื่อง วางประโยคได้ถูกต้อง เข้าใจคำว่า “ข้างบน” “ข้างล่าง” รู้จักใช้คำปฏิเสธ เช่น ไม่ไป มักใช้คำว่า “สมมุติ....” ฟังนิทานได้ประมาณ 20 นาที

10. เด็กอายุ 4 – 5 ปี เด็กจะมีคำศัพท์ได้ประมาณ 1,500 – 1,900 คำ บอกชื่อและนามสกุลตนเองได้ รู้จักเพศของตนเอง ชอบแต่งประโยคและใช้คำต่างๆ ชอบใช้คำถาม ทำไม เมื่อไหร่ อย่างไร และสนใจความหมายของคำต่างๆ

11. เด็กอายุ 5 – 6 ปี เด็กจะสามารถพูดได้คล่องและถูกหลักไวยากรณ์แต่ยังออกเสียงพยัญชนะบางตัวไม่ชัดเจน เช่น ส ว ฟ สนใจคำใหม่ๆ และพยายามค้นหาความหมายของคำนั้นๆ จำคำศัพท์ได้ถึง 2,200 คำ บอกชื่อ ที่อยู่ อายุ และวันเกิดของตนเองได้ ชอบท่องหรือร้องเพลง ที่มีจังหวะและเนื้อร้องที่มีคำสัมผัสกัน หรือโฆษณาทางทีวี

โลแกนและโลแกน (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542ก: 60 – 62; อ้างอิงจาก Logan & Logan. 1974: 207) ได้แบ่งพัฒนาการทางภาษาออกเป็น 7 ขั้น ดังนี้

1. ระยะเปะปะ (Random Stage หรือ Prelinguistic Stage) อายุแรกเกิดถึง 6 เดือน ในระยะนี้เป็นระยะที่เด็กจะเปล่งเสียงต่างๆ ที่ยังไม่มีความหมาย การเปล่งเสียงของเด็กก็เพื่อบอกความต้องการของเขาและเมื่อได้รับการตอบสนองเขาจะรู้สึกพอใจ ตัวอย่างเช่น เด็กจะร้องเมื่อถูกปล่อยให้อยู่คนเดียว เมื่อรู้สึกหิว ฉี่ ฯลฯ หรือเพราะรู้สึกเป็นสุขที่ได้เปล่งเสียงต่างๆ

เมื่อเด็กอายุได้ 6 เดือน จะเริ่มออกเสียงอ้อ – แอ้ และเริ่มเปล่งเสียงต่างๆ ซึ่งไม่มีผู้ใดเข้าใจหรือแยกแยะได้นอกจากนักภาษาศาสตร์ ในช่วงนี้จะเป็นช่วงที่ดีของการสนับสนุนให้เด็กพัฒนาการทางการพูดและเด็กที่มีสุขภาพทั้งกายและใจจะมีโอกาสพัฒนาทางภาษาได้ดีกว่าเด็กที่ไม่สบาย เจ็บป่วย ร้องไห้ โยเย

2. ระยะแยกแยะ (Jergon Stage) อายุ 6 เดือน ถึง 1 ปี หลังจาก 6 เดือนขึ้นไป และเด็กจะรู้สึกพอใจที่จะได้ส่งเสียงและถ้าเสียงใดที่เขาเปล่งออกมาได้รับการตอบสนองในทางบวก เขาก็จะเปล่งเสียงนั้นซ้ำๆ อีก ในบางครั้งเด็กจะเลียนเสียงสูงๆ ต่ำๆ ที่มีคนพูดคุยกับเขา

3. ระยะเลียนแบบ (Imitation Stage) อายุ 1 – 2 ขวบ ในระยะนี้เด็กจะเริ่มเลียนเสียงต่างๆ ที่เขาได้ยิน เช่น เสียงของพ่อแม่ ผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด เสียงที่เปล่งออกมาอย่างไม่มีความหมายจะค่อยๆ หายไปและเด็กจะเริ่มรับฟังเสียงที่ได้รับการตอบสนองซึ่งนับว่าเป็นพัฒนาการทางภาษาจะเริ่มต้นอย่างแท้จริงในระยะนี้

4. ระยะขยาย (The Stage of Expansion) อายุ 2 – 4 ขวบ ในระยะนี้เด็กจะหัดพูดโดยเริ่มจากการหัดเรียกชื่อคน สัตว์ และสิ่งของที่อยู่ใกล้ตัว เขาจะเริ่มเข้าใจถึงการใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายซึ่งเป็นการสื่อความหมายในโลกของผู้ใหญ่ การพูดของเด็กในระยะแรกๆ จะเป็นการออกเสียงคำนามต่างๆ เป็นส่วนใหญ่ เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง นก แมว หมา ฯลฯ และคำคุณศัพท์ต่างๆ ที่เขาเห็นและได้ยินในวัยต่างๆ เขาจะสามารถพูดได้ดังนี้

อายุ 2 ขวบ เด็กจะเริ่มพูดเป็นคำโดยจะสามารถใช้คำนามได้ 20%

อายุ 3 ขวบ เด็กจะเริ่มพูดเป็นประโยคได้

อายุ 4 ขวบ เด็กจะเริ่มใช้คำศัพท์ต่างๆ และรู้จักการใช้คำเติมหน้าและคำลงท้ายอย่างที่ผู้ใหญ่ใช้กัน

5. ระยะโครงสร้าง (Structure Stage) อายุ 4 – 5 ขวบ ระยะนี้เด็กจะเริ่มพัฒนาความสามารถในการรับรู้และการสังเกต เด็กจะเริ่มเล่นสนุกกับคำ และรู้จักคิดคำและประโยคของตนเอง โดยอาศัยการผูกคำจากวลี และประโยคที่เขาได้ยินคนอื่นๆ พูด เด็กจะเริ่มคิดกฎเกณฑ์ในการประสมคำ และหาความหมายของคำและวลี โดยเด็กจะเริ่มรู้สึกสนุกกับการเปล่งเสียง โดยเขาจะเล่นเป็นเกมกับเพื่อนๆ หรือสมาชิกในครอบครัว

6. ระยะตอบสนอง (Responding Stage) อายุ 5 – 6 ขวบ ในระยะนี้ความสามารถในการคิดและพัฒนาการทางภาษาของเด็กจะสูงขึ้น เขาจะเริ่มพัฒนาภาษาไปสู่ภาษาที่เป็นแบบแผนมากขึ้น และใช้ภาษาเหล่านั้นกับสิ่งต่างๆ รอบตัว การพัฒนาทางภาษาของเด็กในวัยนี้จะเริ่มต้นเมื่อเขาเข้าเรียนในชั้นอนุบาล โดยเด็กจะเริ่มใช้ไวยากรณ์อย่างง่ายได้ รู้จักใช้คำเกี่ยวข้องกับบ้านและโรงเรียน ภาษาที่เด็กใช้ในการสื่อความหมาย ในระยะนี้จะเกิดจากสิ่งที่เขามองเห็นและรับรู้

7. ระยะสร้างสรรค์ (Creative Stage) อายุ 6 ปีขึ้นไป ในระยะนี้ได้แก่ระยะที่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียน เด็กจะสนุกกับคำ และหาวิธีสื่อความหมายด้วยตัวเลข เด็กในระยะนี้จะพัฒนา วิเคราะห์และสร้างสรรค์ทักษะในการสื่ความหมายโดยการใช้ถ้อยคำ สำนวน การเปรียบเทียบ และภาษาพูดที่เป็นนามธรรมมากขึ้น และเขาจะรู้สึกกับการแสดงความคิดเห็นโดยการพูด การเขียน

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางภาษาของเด็กแบ่งเป็นระยะ ระยะแรก เด็กจะเริ่มเปล่งเสียงที่ไม่มีความหมาย และเด็กจะเรียนรู้ในการเปล่งเสียงที่มีความหมายมากขึ้นในระยะต่อไป

1.5 การเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย

ตามความเป็นจริงเด็กมีประสบการณ์ทางภาษาอย่างผิวเผิน จากการมีปฏิสัมพันธ์โดยปราศจากการฝึกสอนเป็นพิเศษภายในเวลาอันสั้น ในขณะที่เด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นแรกเริ่มของการใช้เหตุผลแต่เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาในระดับลึกเป็นนามธรรมและมีโครงสร้างทางภาษาศาสตร์ที่ซับซ้อนอยู่ในระดับสูง นอกจากจะเรียนรู้โครงสร้างทางภาษาในชุมชนของตนแล้วเด็กยังเรียนรู้กฎเกณฑ์อันซับซ้อนซึ่งเป็นพื้นฐานการใช้ด้วย เด็กเรียนรู้ว่าจะพูดเมื่อไหร่ อย่างไร พูดอะไร กับใคร (หรรษา นิลวิเชียร. 2535: 203 – 207)

ทัศนะนักพฤติกรรมศาสตร์ (The Behaviorist View) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากผลการปรับสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่มีอยู่ในตัวเอง ในขณะที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆ แรงเสริมในทางบวกจะถูกนำมาใช้เมื่อภาษาของเด็กใกล้เคียง หรือถูกต้องตามภาษาผู้ใหญ่ ซึ่งนักพฤติกรรมศาสตร์มีความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนภาษาของเด็กคือ

1. เด็กเกิดมาโดยมีศักยภาพในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ โดยปราศจากความสามารถพิเศษด้านการเรียนด้านใดด้านหนึ่ง

2. การเรียนรู้ ซึ่งรวมทั้งการเรียนภาษา เกิดขึ้นโดยสิ่งแวดล้อมเป็นผู้ปรับพฤติกรรมผู้เรียน

3. พฤติกรรมทั่วไปรวมทั้งภาษา ถูกปรับโดยแรงเสริมจากการตอบสนองที่เกิดจากสิ่งเร้า

4. ในการปรับพฤติกรรมที่ซับซ้อนอย่างเช่นภาษา จะมีกระบวนการเลือก หรือ ทำให้ตอบสนองเฉพาะเจาะจงมากขึ้น โดยผ่านการให้แรงเสริมทางบวก ถึงแม้ว่าการตอบสนองทั่วไปและชนิดง่ายๆ จะได้แรงเสริมทางบวกตั้งแต่ระยะแรก แต่การให้แรงเสริมในระยะหลังๆ จะถูกนำมาใช้กับการตอบสนองที่ซับซ้อนและใกล้เคียงกับเป้าหมายพฤติกรรมสูงสุด

ทัศนะของนักทฤษฎีสภาวะติดตัวโดยกำเนิด (The Nativity View) นักทฤษฎีเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติ หรือกฎเกี่ยวกับสิ่งที่มีมาแต่กำเนิด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาของเด็กแตกต่างจากนักพฤติกรรมศาสตร์สองประการสำคัญ คือ

1. การให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบภายในบุคคลเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษา

2. การแปลความบทบาทขององค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ภาษา

ซอมสกี้, แมคนีล และเล็นเบิร์ก (Chomsky, McNeill & Lenneberg.n.d.) เป็นผู้ที่มีความเชื่อว่าเด็กเกิดมาด้วยความสามารถทางภาษา เด็กทุกคนเกิดมาโดยมีโครงสร้างทางภาษาศาสตร์อยู่ในตัว ซึ่งได้แก่ โครงสร้างทางการเรียนรู้ทางด้านความหมาย ประโยค และระบบเสียง เด็กจะมีขั้นของการพัฒนาทางร่างกายและขั้นตอนทางภาษาเกี่ยวโยงและสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยที่ความสามารถทางการเรียนภาษาของเด็กจะถูกวางโปรแกรมไว้ในตัวและมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เด็กได้รับ (หรรษา นิลวิเชียร. 2535: 206)

ทัศนะของนักสังคมศาสตร์ (The Socialist View) หรือทฤษฎีวัฒนธรรมให้ความสนใจเกี่ยวกับผลกระทบของสิ่งแวดล้อมทางภาษาของผู้ใหญ่ที่มีต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็ก ผลการวิจัยกล่าวว่า วิธีการที่ผู้ใหญ่หรือพ่อแม่ปฏิบัติต่อพัฒนาการทางภาษาและพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก วิธีการเหล่านั้น ได้แก่ การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง การสนทนาระหว่างรับประทานอาหาร การแสดงบทบาทสมมติ การสนทนา เป็นต้น

นักวิจัยได้พยายามศึกษาลักษณะของสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด สำหรับการเรียนภาษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาของเด็กจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรรษา นิลวิเชียร (2535: 204) ได้สรุปหลักการไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็ก การส่งเสริมให้เด็กได้สำรวจปฏิบัติจริง กระทำด้วยตนเอง อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระ รู้จักสังเกต ตั้งสมมติฐาน ผู้ใหญ่ไม่ควรเป็นผู้ออกคำสั่งอย่างเดียว ควรให้เด็กเป็นผู้ตั้งคำถามบ้าง

2. สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและบุคคลรอบข้าง เด็กควรได้สื่อสารแบบสองทางซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการสื่อสาร บุคคลที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ด้วยได้แก่ พ่อแม่ เพื่อน ญาติพี่น้อง เป็นต้น

3. สิ่งแวดล้อมที่เน้นความหมายมากกว่าด้านรูปแบบ พ่อแม่หรือผู้ใหญ่ควรยอมรับการสื่อสารของเด็กในรูปแบบต่างๆ กัน โดยคำนึงถึงความหมายที่เด็กต้องการจะสื่อออกมาเป็นสิ่งสำคัญกว่าการพูดด้วยรูปแบบไวยากรณ์ที่ถูกต้อง เรียงภาษาจากง่ายๆ ไปสู่ภาษาที่ซับซ้อน

4. สิ่งแวดล้อมที่ประกอบด้วยความหลากหลาย ทั้งด้านวาจาและไม่ใช่วาจา เด็กควรจะได้รับประสบการณ์และการมีปฏิสัมพันธ์ในหลายๆ รูปแบบเพราะประสบการณ์จะมีส่วนช่วยด้านการแสดงออกทางภาษา จะเห็นได้ว่าการเรียนภาษของเด็กจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็ก ให้เด็กมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่ได้ลงมือกระทำ ได้สังเกตสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัวเพราะสิ่งแวดล้อมจะช่วยปรับพฤติกรรมที่เรียนให้เกิดการเรียนรู้ต่อไปได้อย่างรวดเร็วและมีความก้าวหน้าทางด้านภาษาต่อๆ ไป

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กตามทัศนะของนักทฤษฎีหลายท่านมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า เด็กมีลักษณะการเรียนรู้ภาษามากจากตัวเด็กเองตั้งแต่กำเนิด และมีสิ่งแวดล้อมเป็นตัวช่วยให้เด็กมีประสบการณ์เรียนรู้ทางภาษา โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมที่เน้นความหมายมากกว่ารูปแบบของภาษา และมีความหลากหลาย

1.6 กระบวนการในการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย

กระบวนการการเรียนรู้ภาษาของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งสามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารกันได้นั้นมีลำดับดังนี้

ศรีเรือน แก้วกังวาน (2519: 127 – 133)

1) การเลียนแบบ (Imitation) เป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ภาษาเพราะเป็นขั้นที่เด็กเลียนเสียงของเด็กและพูดตามเสียงที่ได้ยิน

2) การเอาอย่าง (Identification) เด็กมิได้เลียนแบบการออกเสียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะเลียนแบบท่าทาง นิสัยใจคอจากบุคคลตามเสียงที่ได้ยินด้วย

3) การเลียนแบบพฤติกรรมตอบสนองความพร้อมกับสิ่งเร้ารอบตัว (Multiple Response Learning) เป็นพฤติกรรมตอบสนองที่เด็กพยายามทำตาม โดยลองใช้อวัยวะเปล่งเสียงต่างๆ เพื่อให้ทำงานร่วมกัน ได้แก่ ส่วนสมองที่รับรู้ มองเห็น ได้ยิน สะสมความจำ ควบคุมริมฝีปาก สีหน้าท่าทาง และสายตา

4) การเรียนรู้ด้วยสัมพันธ์ภาวะ (Associative Learning) เด็กจะเรียนรู้คำและความหมายโดอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างเสียงหรือพฤติกรรม เช่น เด็กเรียนรู้คำว่าตุ๊กตา เมื่อแม่ยื่นตุ๊กตาให้แล้ว บอกว่าตุ๊กตา เด็กจะเรียนรู้ได้จากการเชื่อมโยงสิ่งของ

5) การเรียนรู้ถาม – ตอบ (Question – Answering) เมื่อเด็กได้เรียนรู้ภาษาแล้วก็จะเกิดความรู้ความคิดอย่างมีระเบียบ รู้จักใช้เหตุผล จะมีความสงสัยและถาม อยากรู้อยากเห็นโดยการถามคำถามของเด็กจะช่วยให้พัฒนาภาษาของเด็กได้ดียิ่งขึ้น

6) การลองผิดลองถูก (Trail and Error) เด็กปฐมวัยที่มีการลองปฏิบัติ อาจถูกบ้างผิดบ้าง การเข้าใจและการชมเชยเมื่อเด็กออกเสียงได้ถูกต้องจะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจและช่วยให้ภาษาพัฒนาได้รวดเร็วขึ้น

7) การถ่ายทอดการเรียนรู้ (Transfer and Learning) การเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ จะง่ายขึ้นถ้าผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวพันกันมาก่อน เช่น การรู้จักไก่ แล้วรู้จักเป็ด ห่าน โดยชี้ให้เห็นความแตกต่างเด็กจะจดจำได้เร็วและมีความคิดตามลำดับอย่างมีระบบ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยการเลียนแบบ การเอาอย่าง การลองผิดลองถูก การเรียนรู้ในสิ่งที่เกี่ยวพันกับความรู้เดิม และการสอน ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาจะเป็นไปตามลำดับอย่างมีระบบ โดยอาศัยการฝึกทักษะความชำนาญ

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษา

งานวิจัยในต่างประเทศ

วูดเวิร์ด คาโรลีน และเจอโรม (Woodward, Carolyn & Jerome. 1977:1) ได้ศึกษารูปแบบการเริ่มเขียนของเด็กระดับปฐมวัย พบว่า เด็กมีความพร้อมในการฟังและการอ่านออกเสียง การผูกประโยคจะมีความสามารถในการเขียนสูงกว่าเด็กที่ไม่พร้อมด้านการฟังการออกเสียง การผูกประโยค

โฮลดาเวย์ (Raimes & Canady. 1990: 224; citing Holdaway. 1979) พบว่าเด็กที่มีประสบการณ์ที่พ่อแม่อ่านหนังสือให้ฟังเป็นประจำ จะสามารถอ่านหนังสือออกได้เอง ซึ่งทำให้เกิดแนวคิดว่าเด็กเรียนที่จะอ่านออกได้เองโดยธรรมชาติ เช่นเดียวกับเด็กทารกเรียนที่จะพูดภาษาและในการสอนพูด พ่อแม่มักจะไม่เน้นหรือตำหนิเมื่อผิด พูดไม่ชัด แต่ละค่อยๆ สอนให้พูดให้ชัดโดยทำแบบอย่าง แสดงความยินดีเมื่อพูดได้และส่งเสริมให้เด็กกล้าพูดโดยการรับฟัง ตั้งใจฟัง จึงทำให้นักวิจัยภาษากลุ่มนี้เกิดแนวคิดว่า การเรียนการสอนภาษาทางด้านการอ่านเขียนของเด็กก็ควรจะให้เป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติเช่นเดียวกับเด็กเริ่มเรียนพูด

งานวิจัยในประเทศ

ขจิตพรรณ ทองคำ (2536: 134) ศึกษาเกี่ยวกับการเล่นบทบาทสมมติ โดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเล่นที่มีผลต่อการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยอายุ 5 – 6 ปี ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเล่น และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่น

บทบาทสมมติตามปกติ มีความสามารถในการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และความสามารถทางภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กาญจนา สุวรรณธาร (2537: 105) ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเองและความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างที่ครูมีปฏิสัมพันธ์และไม่มีปฏิสัมพันธ์ให้กับเด็ก กลุ่มตัวอย่างที่ที่ศึกษาเป็นเด็กนักเรียนชายและหญิงอายุ 4 – 5 ปี จำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสรรค์สร้างแบบที่ครูมีปฏิสัมพันธ์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความสามารถทางภาษาสูงกว่าเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่นสรรค์สร้างแบบครูไม่มีปฏิสัมพันธ์และการจัดประสบการณ์การเล่นแบบปกติ

อุบล เวียงสมุทร (2537: 62) ศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ เล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลางควบคู่กับภาษาท้องถิ่น และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลาง โดยศึกษากับเด็กอายุ 5 – 6 ปีจำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คนและกลุ่มควบคุม 30 คน ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลางควบคู่กับภาษาถิ่น มีความพร้อมทางภาษาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลางเพียงอย่างเดียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เนื้อน้อง สนับบุญ (2541: 31) ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานที่เด็กเล่าเรื่องตามรูปจากหนังสือที่เด็กเลือก เด็กเล่าเรื่องตามรูปตามรูปจากหนังสือที่เด็กเลือกต่อกับเพื่อน และเด็กเล่าเรื่องตามรูปจากหนังสือที่เด็กเลือกต่อจากครู โดยศึกษากับนักเรียนชายหญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี จำนวน 45 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 15 คน กลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 15 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่าความสามารถทางภาษาเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานตามรูปหนังสือที่เด็กเลือก เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานตามรูปจากหนังสือเด็กเลือกต่อกับเพื่อน และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณเล่านิทานตามรูปจากหนังสือที่เด็กเลือกต่อจากครู มีคะแนนความสามารถทางภาษาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยนั้นเกิดจากการมีประสบการณ์ตรงทางภาษา การจัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมทางภาษาให้เด็กได้ฝึกฝนได้ปฏิบัติจริง ทำให้เด็กมีโอกาสได้ใช้ภาษามากเท่าไรย่อมจะทำให้ภาษาของเด็กพัฒนามากขึ้น ดังนั้น ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการจัดประสบการณ์ทางภาษาให้แก่เด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูด

2.1 ความหมายของพัฒนาการทางการพูด

2.1.1 ความหมายของพัฒนาการ

ความหมายของพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยที่นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้มีดังต่อไปนี้

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2547: 27) กล่าวว่า พัฒนาการ (Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในตัวมนุษย์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาด้านการทำหน้าที่ (function) และวุฒิภาวะ (maturation) ของอวัยวะระบบต่างๆ ในด้านโครงสร้าง การจัดระเบียบส่วนต่างๆ ของร่างกาย รวมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออก มีลักษณะและทิศทางที่แน่นอนสัมพันธ์กับเวลา ทำให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำสิ่งยากสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตลอดจนเพิ่มทักษะใหม่ๆ จึงเป็นแนวแปลงความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมผสมผสานก้าวหน้าเป็นลำดับขั้นต่อเนื่องกันไป โดยพัฒนาการครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยา (Physiological development) ของระบบอวัยวะ เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านปริมาณ (Quantitative Change) ได้แก่ การนับจำนวนของเซลประสาทในสมอง ขนาดของรูปร่าง การขยายส่วนต่างๆ ของร่างกาย การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของมนุษย์ (Human development) เป็นความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน การคิดเลข การแก้ปัญหา ทักษะการช่วยตนเอง การทรงตัว การเคลื่อนไหว การกระโดด การรู้จักแบ่งปัน มีน้ำใจ ยิ้มแย้ม ซึ่งพัฒนาการทุกด้านของมนุษย์ถ้าได้รับการตอบสนองตรงตามความต้องการแล้ว พัฒนาการทุกด้านของมนุษย์จะเป็นไปอย่างสมวัย

พัชรี สวนแก้ว (2545: 108) พัฒนาการ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลักษณะและพฤติกรรมที่มีทิศทางและรูปแบบที่แน่นอนจากช่วงระยะหนึ่งของชีวิตไปสู่อีกระยะหนึ่ง พัฒนาการเป็นผลรวมของการกระทำร่วมกันระหว่างวุฒิภาวะและการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุป พัฒนาการ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของมนุษย์ ที่มีทิศทางและรูปแบบที่แน่นอน เป็นผลรวมของการกระทำระหว่างวุฒิภาวะและการเรียนรู้

2.2 พัฒนาการทางการพูด

เพ็ญแข ประจนปัจจนึก (ม.ป.ป.: 19) กล่าวถึงพัฒนาการทางการพูดของเด็กวัย 1 – 5 ปี

1. ระยะอ้อแอ้ (Babbling) จะเริ่มเมื่อเด็กมีอายุประมาณ 3 เดือน และจะเห็นชัดเมื่อเด็กอายุ 6 เดือนไปแล้ว เด็กจะอ้อแอ้ทั้งเวลาที่มีคนอยู่ด้วยและเวลาอยู่คนเดียว
2. ระยะเล่นเสียง (Vocal Play) คือการที่เด็กทำเสียงสูงต่ำประกอบไปด้วย พบในระยะอายุประมาณ 6 – 8 เดือน

3. ระยะเลียนเสียง (Jargon Stage) เป็นลักษณะการพูดของเด็กระยะก่อน 2 ขวบ คือ การที่เด็กเลียนแบบเสียงพูดของผู้ใหญ่ ถ้าฟังเผินๆ คิดว่าเด็กพูดได้เป็นประโยคยาวๆ แต่ที่จริงแล้วไม่มีความหมาย

4. ระยะการพูดย่อๆ หรือการพูดคลุมความหมาย เกิดขึ้นระยะอายุ 2 ขวบขึ้นไป เด็กจะนำคำมารวมกันพูดสั้นๆ การเรียงคำอาจสลับสับสน และส่วนใหญ่จะมีเสียง 2 หรือ 3 คำเท่านั้น เช่น “แมวไหน” เป็นต้น หรือตัดคำให้เหลือคำเดียวเช่น “ไป”

5. การใช้ท่าทาง (Gestures) เกิดในช่วงที่เด็กยังไม่สามารถจะใช้คำพูดบอกความต้องการได้ จึงใช้ท่าทางเพื่อทดแทนภาษา แต่หลังจาก 2 ขวบไปแล้ว เด็กจะใช้ท่าทางน้อยลงไปเป็นลำดับ

2.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

ดวงเดือน ศาสตรภัทร (2529: 309 – 316) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความคิดและภาษาของไวกอตสกี (Vygotsky’s Theory of Thought and Language) ว่าด้วยพัฒนาการทางภาษา และความสัมพันธ์ระหว่างความคิดและภาษา (ไวสก๊อตกี้ใช้คำว่าภษาในความหมายเดียวกับการพูด) สรุปได้ว่า พัฒนาการทางภาษาดำเนินไปเป็น 4 ขั้น เช่นเดียวกับพัฒนาการทางสมอง ดังนี้

1. ระยะแรก, ระยะดั้งเดิม หรือระยะธรรมชาติ ระยะนี้เทียบได้กับวงกลมซึ่งยังไม่ซับซ้อนกับวงกลมของความคิด มีระยะตั้งแต่แรกเกิด 2 ขวบ ระยะนี้มีลักษณะเป็นการพูดที่ไม่ใช้สติปัญญา มี 3 ลักษณะ ลักษณะแรก คือ เด็กจะเปล่งเสียงซึ่งแสดงอารมณ์ เช่น ร้องด้วยความเจ็บปวด หรือความคับข้องใจหรือทำเสียงออาด้วยความพอใจ พออายุได้ 2 เดือน เสียงที่แสดงอารมณ์จะประสานกับเสียงซึ่งอาจตีความว่าเป็นปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อเสียงหรือการปรากฏตัวของบุคคลอื่น ในตอนนี้จะรวมเสียงหัวเราะและเสียงที่เปล่งออกมาอย่างไม่ชัดเจนด้วย ระยะที่สามเป็นลักษณะของการเปล่งเสียงซึ่งไม่เกี่ยวกับความคิด มักเป็นคำพูดคำแรกของเด็ก ซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งของหรือความต้องการ คำเหล่านี้มักเป็นคำที่เกิดจากการเรียนรู้โดยการวางเงื่อนไขจากพ่อแม่หรือพี่น้องจับคู่คำกับวัตถุที่พบเห็นบ่อยๆ

2. ระยะที่สอง เด็กจะเริ่มใช้สติปัญญาในเชิงของการปฏิบัติโดยจดจำลักษณะต่างๆ ของสิ่งที่อยู่รอบตัวนั่นคือ การเริ่มใช้เครื่องมือในฐานที่เป็นสื่อเพื่อให้ได้สิ่งที่ตนประสงค์ อย่างไรก็ตามพัฒนาการทางภาษาก็ถือได้ว่ายังไร้เดียงสาอยู่เพราะเด็กจะใช้โครงสร้างของไวยากรณ์ได้อย่างเหมาะสมโดยปราศจากการรู้ถึงหน้าที่ของโครงสร้างไวยากรณ์ที่เขาใช้

3. ระยะที่สาม เป็นระยะของการพูดโดยยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง การพูดลักษณะนี้จะพบมากในวัยก่อนเข้าเรียนหรือเด็กอนุบาล โดยเฉพาะขณะกำลังเล่น ส่วนใหญ่เด็กจะพูดคนเดียวขณะทำกิจกรรมไม่ว่าจะอยู่คนเดียวหรืออยู่กับผู้อื่น ไวก๊อตสกีไม่เห็นด้วยกับกลุ่มที่ว่า การพูดในลักษณะการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric Speech) จะหมดไปหลังอายุ 7 ปี แต่เขากลับเห็นว่าการลดลงของลักษณะภาษาในช่วงนี้เป็นอาการที่บ่งถึงการพัฒนาที่เข้าสู่ระยะที่ 4

4. ระยะที่สี่ ซึ่งเรียกว่า การเจริญเติบโตสู่ภาวะภายใน (Ingrowths stage) เด็กจะเรียนรู้ที่จะใช้ภาษาในสมองของตนเองในรูปของการพูดที่ไม่มีเสียง (Soundless Speech) การคิดโดยอาศัยความจำที่มีเหตุผล ซึ่งเป็นอาการภายในที่ใช้เพื่อแก้ปัญหา ตลอดชีวิตบุคคลจะใช้ทั้งการพูดภายนอกและการพูดภายในเป็นเครื่องมือในการสร้างความคิด

วงพักตร์ ภู่พันธ์ศรี และศิรินันท์ ดำรงผล (2532: 6 – 11) จากทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดความเข้าใจของเพียเจท์ (Piaget) ในขั้นความคิดเกิดก่อนปฏิบัติการ ในเด็กอายุ 2 – 7 ปี ในขั้นนี้เด็กเริ่มใช้ภาษาและเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ เด็กจะพยายามพูดและนำคำมาสร้างประโยคใหม่ทั้งๆ ที่ยังไม่เข้าใจความหมายดีนัก อายุ 3 ขวบ พูดได้ประโยคละ 8 – 10 คำและถูกหลักไวยากรณ์ เพียเจท์บอกว่าเด็กวัยนี้ต้องการประสบการณ์มากๆ เพื่อเข้าใจคำยากๆ บางครั้งความคิดและคำพูดของผู้ใหญ่นั้นยากและคาดหวังจะให้เด็กเล็กๆ เข้าใจคำที่ยากๆ เหล่านั้นด้วย

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2541: 27 – 30) ได้กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาและการพูดไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีเสริมกำลัง (Reinforcement Theory) ทฤษฎีนี้อาศัยจากหลักทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งถือว่าพฤติกรรมทั้งหลายถูกสร้างขึ้นโดยอาศัยการวางเงื่อนไข ไรน์โกลด์ (Rheingold) และคณะพบว่าเด็กจะพูดมากขึ้นเมื่อเราให้รางวัลหรือเสริมกำลัง วินิทซ์ (Winitz) ได้อธิบายถึงการที่เด็กเกิดการรับรู้ ในระยะการเล่นเสียงตอนต้นๆ ว่าเป็ฯการกระทำตามธรรมชาติของมนุษย์ ในการที่จะมีจุดหมายปลายทาง ตัวอย่างเช่น เมื่อเด็กหิวก็เคลื่อนไหวปาก ซึ่งมีจุดหมายปลายทางที่การดูด และการกินอาหาร ต่อมาเมื่อโตขึ้นก็อาจใช้วิธีทำเสียงอ้อแอ้ โดยหวังว่าแม่จะเข้ามาหาและเล่นเสียงคุยตามไปด้วย

2. ทฤษฎีการรับรู้ (Motor Theory of Perception) ในบางครั้งเด็กจะพูดคำที่ไม่เคยพูดหรือไม่เคยถูกสอนให้พูดมาก่อนเลย แม้แต่ในระยะเล่นเสียงก็มิได้เปล่งเสียงที่คล้ายกับคำนั้น จึงสงสัยว่าเด็กเรียนรู้ได้อย่างไร ทฤษฎีนี้ให้คำตอบในแง่นี้ ซึ่งลิเบอร์แมน (Liberman) ตั้งสมมติฐานไว้ว่า การรับรู้ทางการฟังขึ้นอยู่กับการเปล่งเสียง จึงเห็นได้ว่าเด็กมักจ้องหน้าเวลาเราพูดด้วย ทำนองเดียวกับเด็กหูตึง การทำเช่นนี้อาจเป็นเพราะเด็กฟัง พูดซ้ำด้วยตนเองหรือหัดเปล่งเสียงโดยอาศัยการอ่านริมฝีปากแล้วจึงเรียนรู้คำ

3. ทฤษฎีสภาวะติดตัวมาแต่กำเนิด (Innateness Theory) ชอมสกี้ (Chomsky) นักภาษาศาสตร์อเมริกันเป็นผู้คิดทฤษฎีนี้ เขาอธิบายว่าเด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับเครื่องมือในการเรียนรู้ภาษา (Language Acquisition Device) ซึ่งเรียกว่า แอล เอ ดี (L.A.D.) เครื่องมือนี้จะเป็นฝ่ายรับข้อมูลทางภาษา ซึ่งมาจากประโยคต่างๆ เด็กก็จะเกิดการเรียนรู้กฎต่างๆ ทางไวยากรณ์ที่มีใช้ในภาษา กฎทางไวยากรณ์ต่างๆ นี้ก็คือ ความรู้ในภาษา (Competence)

4. ทฤษฎีความสัมพันธ์ (Interaction Theory) ได้มีนักสังคมวิทยาภาษาศาสตร์และนักจิตวิทยาศาสตร์กลุ่มหนึ่งเสนอขึ้น โดยกล่าวว่า คนเราเกิดมานั้นจะต้องมีบางสิ่งบางอย่างติดตัวมาซึ่งทำให้คนผิดไปจากสัตว์อื่น แต่ไม่ใช่ แอล เอ ดี สิ่งนั้นคือ ความสามารถในการเรียนภาษา (Language Capacity) และความรู้เกี่ยวกับโลก (Cognitive knowledge)

นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาอื่นๆ อีก เช่น

- ทฤษฎีความบังเอิญจากการเล่นเสียง (Babble Luck) ซึ่งธอร์นไดค์ (Thorndike) เป็นผู้คิด โดยอธิบายว่าเมื่อเด็กกำลังเล่นอยู่นั้น เผอิญมีเสียงบางอย่างไปคล้ายกับเสียงที่มีความหมายในภาษาพูดของพ่อแม่ พ่อแม่จึงให้รางวัลทันที ด้วยวิธีนี้เด็กจะพัฒนาการทางภาษาไปเรื่อยๆ
- ทฤษฎีการให้รางวัลของแม่ (Mother Reward Theory) จอห์น ดอลลาร์ด (John Dollard) และนีล มิลเลอร์ (Neel Miller) เป็นผู้คิดค้นทฤษฎีนี้ โดยย้ำเกี่ยวกับบทบาทของแม่ในการพัฒนาภาษาของเด็กว่าภาษาที่แม่ใช้ในการเลี้ยงดูเพื่อสนองความต้องการของลูกจะเป็นเหตุให้เกิดภาษาพูดแก่ลูก
- ทฤษฎีชีววิทยา (Biological Theory) ของอิริค เลนเนเบอร์ก (Eric Lenneberg) เชื่อว่าพัฒนาการทางภาษานั้นมีพื้นฐานทางชีววิทยาเป็นสำคัญ กระบวนการที่คนพูดได้เกิดจากการที่คนสามารถถ่ายทอดภาษากันได้

จากการศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่า พัฒนาการทางการพูดของเด็กนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยเด็กจะอาศัยการเลียนแบบและการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมของเด็ก ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละคน ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในตัวเด็กเองและจากปัจจัยภายนอกที่แวดล้อมตัวเด็ก

2.4 ลักษณะสำคัญของพัฒนาการทางการพูด

เฮอร์ลอค ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของพัฒนาการทางการพูด *(นิรันดร์ รอดเอี่ยม. 2531: 20 – 23; อ้างอิงจาก Hurlock. 1978. Child Development. P. 185 – 186)* ไว้ดังนี้

1. ความเข้าใจภาษาที่ผู้อื่นพูด (Comprehension)

ความสามารถที่จะเข้าใจคำพูดของผู้อื่น ต้องอาศัยความรู้ศัพท์ต่างๆ เป็นพื้นฐาน ทำนองเดียวกับที่ผู้ใหญ่เรียนภาษาต่างประเทศ ก็ต้องรู้ศัพท์มากพอสมควร และอาจเข้าใจภาษาก่อนจะพูดได้ เด็กก็เช่นกัน เด็กอาจเข้าใจท่าทางการพูด การกระทำ แต่อาจไม่เข้าใจคำประโยคที่พูด ในการพัฒนาความเข้าใจนั้น เด็กอาจมีการตอบสนองต่อทั้งลีลาการพูดและสำเนียงที่เขาได้ยินในสภาพการณ์ต่างๆ เด็กจะเรียนรู้ความหมายของคำจากสถานการณ์จากท่าทาง เช่น การยิ้ม สุ้มเสียงที่พูด

2. การเรียนรู้คำศัพท์ (Vocabulary Learning) พิจารณาได้ 2 ด้าน คือ

2.1 คำศัพท์ทั่วๆ ไป ได้ลำดับขั้นของคำศัพท์ไว้ดังนี้

คำนาม เป็นคำแรกของเด็ก ซึ่งเกิดจากการเล่นเสียง

กริยา หลังจากที่เด็กได้เรียนรู้คำนามเพียงพอที่จะไปใช้เรียกชื่อคนและสิ่งของในสภาพแวดล้อมได้แล้ว เขาก็เริ่มที่จะเรียนรู้คำศัพท์โดยเฉพาะคำศัพท์ที่เป็นการแสดงท่าทาง เช่น ให้ เอาไป และถือไว้

คำคุณศัพท์ จะปรากฏให้เห็นได้ในราวขวบครึ่ง คำคุณศัพท์ง่ายๆ ที่ใช้ในเริ่มแรกได้แก่ “ดี” “เลว” “ร้อน” และ “หนาว” ซึ่งจะใช้กับบุคคล อาหาร และของเล่น

กริยาวิเศษณ์ เด็กจะรู้จักใช้พร้อมๆ กับคำคุณศัพท์ คำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้ทั่วๆ ไป ก็มี “ที่นี้” และ “ที่ไหน” ในช่วงสองปีแรกเด็กเรียนรู้คำศัพท์ได้ช้า หลังจากนั้นในระยะก่อนเข้าเรียนจะเรียนรู้เร็วขึ้น และจะเรียนรู้อย่างรวดเร็วหลังจากเข้าโรงเรียนแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากได้รับการสอนโดยตรงจากครู และจากการได้พบเห็นสิ่งต่างๆ มากขึ้น ผลจากการศึกษาค้นคว้าของนักจิตวิทยาหลายท่านพบว่า โดยเฉลี่ยเด็กประถมปีที่ 1 จะรู้จักคำประมาณ 20,000 – 24,000 คำ หรือ 5 – 6 % ของคำในพจนานุกรม ครั้นโตถึงชั้น ป. 6 เด็กจะรู้คำศัพท์ประมาณ 50,000 คำ และราว 80,000 คำ หรือ 22% ของคำในพจนานุกรมฉบับมาตรฐานสำหรับเด็กที่เริ่มเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจำนวนคำศัพท์ที่เด็กเรียนรู้ ส่งผลถึงภาษาพูดของเด็ก

2.1.1 ศัพท์เฉพาะ เฮอร์ลอค (Hurlock) ได้แยกศัพท์เฉพาะออกเป็น 7 ลักษณะ คือ

ศัพท์เกี่ยวกับสี เด็กทั่วไปจะรู้จักชื่อสีชั้นต้นในราว 4 ขวบ และจะเรียนรู้ในเรื่องอื่นๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับความสนใจเรื่องสีและโอกาสที่จะเรียนรู้

ศัพท์เกี่ยวกับจำนวนมาตราวัดเชาว์ปัญญาของ แสตนฟอร์ด บิเนต์ (Standford Binet) เด็ก 5 ขวบ สามารถที่จะนับสิ่งของได้ถึง 3 เด็ก 6 ขวบ จะเข้าใจคำว่า “สาม” “เก้า” “ห้า” “สิบ” และ “เจ็ด” ดีพอที่จะนับแท่งลูกบาศก์ได้

ศัพท์ที่เกี่ยวกับเวลา เด็กอายุ 6 – 7 ขวบจะรู้ความหมายของเวลา ตอนเช้า ตอนบ่าย ตอนกลางวัน ตอนกลางคืน ฤดูร้อน และฤดูหนาว

ศัพท์ที่เกี่ยวกับเงิน เด็กอายุ 4 – 5 ขวบ เริ่มที่จะรู้ค่าของเหรียญตามลักษณะขนาดและสีของเหรียญ

ศัพท์คำสบถ สาบาน คำสาบานส่วนมากเด็กชายจะเป็นผู้ใช้ เริ่มเข้าในวัยเรียน เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้ตนเองว่าโตแล้ว เพื่อทดแทนความรู้สึกที่เป็นปมด้อย และเพื่อดึงดูดความสนใจ

ศัพท์ลับเฉพาะ เด็กหญิงเกือบทุกคนจะใช้ภาษา เฉพาะหลังจากอายุ 6 ขวบ เพื่อใช้สื่อสารกับเพื่อน

3. การสร้างประโยค (Forming Sentences)

เมื่อเด็กเริ่มพูดเป็นประโยค ก็มักทำโดยเอาคำมาต่อกัน ซึ่งเด็กจะเริ่มทำได้ก่อนอายุ 2 ขวบ ระยะแรกๆ ก็มักใช้คำเดียวก่อนอาจเป็นคำนามหรือกริยา มาประกอบกับท่าทาง เมื่อเด็กอายุ 2 ขวบ เด็กจะรวมคำมาต่อเป็นประโยคแต่ไม่สมบูรณ์ ประโยคมักประกอบด้วยคำนาม และคำกริยา บางครั้งอาจมีคำคุณศัพท์หรือกริยาวิเศษณ์ด้วย เมื่ออายุ 4 ขวบ เด็กพูดเป็นประโยคได้

เกือบสมบูรณ์ และรู้จักใช้คำเกือบทุกชนิด พออายุ 6 ขวบ เด็กรู้จักใช้ประโยคเกือบทุกแบบ ประโยคที่ใช้ตอนแรกๆ มักเป็นประโยคง่ายๆ แล้วค่อยๆ ซับซ้อนขึ้นตามลำดับ

4. การออกเสียง (Pronunciation)

เด็กจะเลียนเสียงตามที่ตนได้ยิน ดังจะเห็นได้ว่า เด็กจะพูดภาษาได้ตามลักษณะภาษาที่ตนได้ยิน มาจากสิ่งแวดล้อม ในช่วงอายุ 12 – 18 เดือน เด็กส่วนมากมักพูดฟังไม่รู้เรื่องนอกจากคนใกล้ชิดในช่วงอายุ 18 – 36 เดือน การออกเสียงดีขึ้นมาก การไม่เข้าใจสิ่งที่เด็กพูดทำให้เข้าใจผิด ไม่รู้ว่าต้องการอะไรแน่ มักทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจได้ง่าย และทำให้เด็กมีพฤติกรรมถอยหลัง คือใช้วิธีร้องไห้เหมือนเมื่อยังเล็กอีกครั้ง โดยปกติหลังวัย 3 ขวบ จะออกเสียงชัดขึ้น แต่ยังมีบางคนยังออกเสียงบางเสียงไม่ชัด เช่น “พ่อ – ป้อ” “ช้าง – ซ้าง” “ฉี่ – สี่” เป็นต้น แต่หลังจาก 5 – 6 ขวบไปแล้วอาการพูดแบบนี้จะค่อยๆ หมดไป เด็กจะพูดชัดเหมือนผู้ใหญ่

สุภาวดี ศรีวรรธนะ (2542: 68 – 70) กล่าวว่า พัฒนาการทางการพูดมีกระบวนการในการพูดของเด็กปฐมวัย 3 ขั้นตอน คือ

1. การออกเสียงทำได้โดยการเลียนแบบ เด็กเลียนแบบเสียงคำและสำเนียงจากบุคคลที่เด็กติดต่อเกี่ยวข้องด้วย เมื่อไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ที่สำเนียงพูดต่างออกไป เด็กจะเปลี่ยนภาษาพูดไปตามสิ่งแวดล้อมใหม่นั้น เพราะกลไกการออกเสียงและนิสัยการพูดยังไม่ลงรูปแบบแน่นอน ด้วยเหตุนี้พ่อแม่ และนักการศึกษาบางคนจึงเห็นว่า วัยเด็กเล็กเป็นช่วงที่ดีที่สุดในการเรียนภาษาต่างประเทศ เด็กจะพูดได้เหมือนเจ้าของภาษาแต่ถ้ารอไปเรียนเมื่อเด็กอยู่ชั้นมัธยม เด็กจะพูดภาษาด้วยสำเนียงภาษาแม่ของตน

2. การสร้างคำ คือ การเชื่อมโยงกับความหมาย คำหลายๆ คำมีเสียงเหมือนกัน แต่ความหมายต่างกัน เช่น สาด สารท ศาสน์ การสร้างคำจึงยากกว่าการออกเสียง ทั้งการเชื่อมโยงเสียงกับความหมายมีโอกาสผิดได้ง่าย ระยะแรกเด็กจะเรียนรู้ความหมายของคำที่ต้องการใช้ก่อน ถ้าไม่พอก็ใช้ท่าทางช่วย เมื่อโตขึ้นก็หันไปใช้คำแสลงแทน เมื่อเด็กไปโรงเรียนเด็กจะทราบศัพท์ใหม่และความหมายใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพราะครูสอนได้โดยตรง และจากประสบการณ์ของเด็กเองจากการอ่านหนังสือ ฟังวิทยุ หรือดูโทรทัศน์ นอกจากนี้เด็กอายุเท่ากันทราบจำนวนศัพท์ไม่เท่ากัน เนื่องจากความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านสติปัญญา อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม และแรงจูงใจ

3. การสร้างประโยค ระยะแรกเด็กอายุ 12 – 18 เดือน พูดประโยคที่มีเพียงคำเดียว ใช้ท่าทางประกอบเช่น “ขอ” และชี้ไปที่ตุ๊กตา หมายความว่า ขอตุ๊กตาให้หนู อายุ 2 ปี เด็กใช้ประโยคสั้นๆ ได้แล้ว อายุ 4 ปี เด็กจะพูดประโยคต่างๆ ได้ดีขึ้น เด็กชอบใช้ประโยคคำถามมาก พอเด็กพูดได้ เด็กจะพูดไม่หยุดเหมือนกับตอนที่เด็กเดินได้เด็กก็จะเดินไม่หยุดเช่นเดียวกัน พัฒนาการทั้งสองอย่างนี้ทำให้เด็กเกิดทักษะและความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ

พัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กก่อนวัยเรียน ในระยะ 2 – 5 ปีนี้เป็นระยะที่เด็กมีความก้าวหน้าทางภาษาอย่างมาก การเรียนรู้ภาษาจะเป็นไปอย่างรวดเร็วในระยะนี้ เด็กจะจำคำศัทพ์ได้อย่างรวดเร็ว ในช่วยอายุหนึ่งๆ คือ ระยะ 2 ขวบ ถึง 3 ขวบ เด็กจะรู้คำศัพท์เพิ่มมากกว่า 1 เท่า ปัญหาทางด้านภาษาที่ครูควรสนใจในระยะนี้ก็คือ ปัญหาด้านการพูดของเด็ก เช่น พบว่าจะมี

เด็กบางคนที่มีพัฒนาการทางด้านภาษาช้ากว่าเด็กอื่นๆ เช่น ปัญหาพูดไม่ชัด (Articulation) ปัญหาพูดติดอ่าง ปัญหาความผิดปกติทางสมองประเภท Aphasia รวมทั้งปัญหาเด็กมีความผิดปกติทางอวัยวะในการพูดหรือการได้ยินด้วย การพูดของเด็กไม่เป็นไปตามอายุ มีลักษณะที่สังเกตได้ คือ เด็กไม่ค่อยเข้าใจคำพูดของผู้อื่น ทำให้ตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่นไม่ถูก เริ่มพูดคำที่มีความหมายได้ล่าช้ากว่าเด็กอื่นๆ ซึ่งอยู่ในวัยเดียวกัน พูดได้ไม่สมอายุ สื่อสารกับผู้อื่นด้วยคำพูดไม่ได้ หรือถ้าพอพูดได้ก็ไม่สามารถเล่าเรื่องต่อเนื่องกัน ซึ่งในเด็กที่พูดช้าจะรู้จักคำศัพท์อยู่ในวงจำกัด และเรียบเรียงถ้อยความได้ไม่ดี เด็กเหล่านี้จึงควรได้รับการกระตุ้นและแก้ไขความผิดปกติโดยเร็วที่สุด

สรุปได้ว่าพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยนั้นจะเริ่มเปล่งเสียงที่ไม่มีความหมาย และมีการออกเสียงที่ดีขึ้น เรียนรู้ภาษาพูดตามสิ่งแวดล้อม พัฒนาคำพูดจากคำๆ เดียว แล้วค่อยๆ พัฒนาไปเป็นประโยคสั้นๆ และมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เมื่อเด็กเติบโตขึ้นและเข้าโรงเรียนจะสามารถใช้ภาษาพูดในการสื่อความหมายได้ดียิ่งขึ้น แสดงความคิด ความต้องการและความรู้สึกผ่านทางการพูดได้เช่นเดียวกับผู้ใหญ่

2.5 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

เบญจมาศ พระธานี (2538: 15 – 16) กล่าวถึงการพัฒนาภาษาและการพูดจะมีความก้าวหน้าได้ตามปกติหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการได้แก่

1. พัฒนาการด้านร่างกาย เด็กที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ไม่มีความพิการทางร่างกาย สามารถเคลื่อนไหวในสิ่งแวดล้อมได้ด้วยตัวเอง จะมีโอกาสพบปะพูดคุย เพิ่มพูนประสบการณ์และเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวันมาก

2. เพศ มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศ กับการพัฒนาภาษาหลายด้าน ซึ่งผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่พบว่าเด็กหญิงมีการพัฒนาภาษาดีกว่าเด็กชายอาจเป็นเพราะว่าเด็กหญิงจะเลียนแบบบทบาทต่างๆ รวมทั้งการพูดจากแม่ ซึ่งส่วนใหญ่แม่จะเป็นผู้มีบทบาทในการเลี้ยงดูหรือคลุกคลีกับลูกมากกว่าพ่อ และแม่จะพูดอธิบายสิ่งต่างๆ ขณะที่ทำอยู่ (Parallel Activity) ตลอดเวลา เด็กหญิงจะมีโอกาสในการเลียนแบบบทบาทต่างๆ และการพูดจาจากแม่มากกว่าเด็กชาย ซึ่งจะเลียนแบบบทบาทต่างๆ จากพ่อ นอกจากนี้ของเล่นของเด็กหญิงมีส่วนช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าทางภาษาอีกด้วย เช่น ตุ๊กตา อุปกรณ์การประกอบอาหาร เป็นต้น ส่วนของเล่นของเด็กชายมักเป็นพวกที่ไม่ส่งเสริมการพูด เช่น รถยนต์ หุ่นยนต์ เป็นต้น ซึ่งเด็กชายจะส่งเสียงตามเสียงของเล่นมากกว่าเสียงพูด เช่น บี้นบี้น แป๊นแป้น เป็นต้น

3. อายุ การพัฒนาภาษาและการพูดเริ่มต้นที่อายุใกล้เคียงกัน ซึ่งการพัฒนาภาษาจะมีมากขึ้นตามอายุ เพราะเมื่อเด็กอายุมากขึ้น จะมีโอกาสพบปะพูดคุยและเพิ่มพูนประสบการณ์มากขึ้น จึงทำให้มีการพัฒนาภาษาและการพูดเพิ่มไปด้วย โดยเฉพาะช่วงที่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียนจะมีความก้าวหน้าทางภาษาและการพูดมากขึ้น เพราะเด็กได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

4. สติปัญญา ความสามารถด้านสติปัญญาและการพัฒนาภาษาและการพูดเป็นเครื่องบ่งชี้ซึ่งกันและกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการพัฒนาภาษาและการพูดจะเพิ่มขึ้นตามอายุสมอง เพราะว่าสมองเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการสื่อภาษาและสติปัญญาคือสมองส่วนเดียวกัน (Wernick's area) เด็กที่มีความจำกัดในด้านสติปัญญา จึงมีความบกพร่องทางภาษาและการพูดด้วยเสมอ

ปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมามีผลโดยตรงต่อการพัฒนาภาษาและการพูด สำหรับปัจจัยอื่นที่มีผลโดยอ้อม ได้แก่

- สภาพเศรษฐกิจทางสังคม
- ขนาดของครอบครัว
- จำนวนภาษาที่ใช้ในครอบครัว
- อาชีพของพ่อแม่
- ลำดับการเกิดของเด็ก
- จำนวนเด็กที่เกิดในคราวดียวกัน (เด็กฝาแฝดหรือเด็กคนเดียว) ฯลฯ

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2541: 42) กล่าวว่า ถึงแม้ว่าเด็กทุกคนจะมีพัฒนาการด้านการพูดไปในทำนองเดียวกัน แต่ก็ยังมีความแตกต่างกันในอัตราการพัฒนาการ ขนาด และคุณภาพของคำศัพท์ตลอดจนความถูกต้องในการออกเสียงในทุกระดับอายุองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้สิ่งเหล่านี้แตกต่างกันได้แก่

1. สุขภาพ การเจ็บป่วยเรื้อรังหรือรุนแรงในช่วงสองปีแรกของชีวิต มักทำให้การเริ่มพูดและรู้จักใช้ประโยคช้าไปราว 1 – 2 เดือน ทั้งนี้เพราะการที่เด็กป่วยรุนแรงหรือเรื้อรังนั้น ทำให้เด็กถูกตัดขาดจากการคบค้ากับเด็กอื่นๆ ซึ่งส่งผลให้พัฒนาการทำงานภาษาล้าหลังได้
2. สติปัญญา
3. ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ
4. เพศ ในช่วงปีแรกของชีวิต
5. ความสัมพันธ์ในครอบครัว
6. การพูดหลายภาษา

2.6 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูด

กิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดให้กับเด็กนั้น มีกิจกรรมหลายรูปแบบ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุย ซักถาม และแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาครบทุกด้าน (กรมวิชาการ. 2540: 36 –37) ตามแนวการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่สามารถจัดได้หลากหลายวิธี เช่น

1. การสนทนา อภิปราย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาในการพูด การฟังรู้จักแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็นของจริง ของจำลอง รูปภาพ สถานการณ์จำลองฯลฯ

2. การเล่านิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่างๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เน้นการปลูกฝังให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้น ในการเล่านิทานสื่อที่ใช้อาจเป็นรูปภาพ หนังสือนิทาน หุ่นการแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง

3. การสาธิต เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้ตามขั้นตอนของกิจกรรมนั้นๆ ในบางครั้งครูอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับครู เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง เช่นการเพาะเมล็ด การเป่าลูกโป่ง การเล่นเกมการศึกษา

4. การทดลองปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพราะได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเองได้สังเกตการเปลี่ยนแปลง ฝึกการสังเกต การคิดแก้ปัญหา และส่งเสริมให้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น และค้นพบด้วยตัวเอง เช่น การประกอบอาหาร การทดลองวิทยาศาสตร์ง่ายๆ การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การปลูกพืช ฯลฯ

5. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอีกรูปแบบ หนึ่งด้วยการพาเด็กไปทัศนศึกษาสื่อต่างๆรอบโรงเรียน หรือสถานที่นอกโรงเรียนเพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็ก

6. การเล่นบทบาทสมมุติ เป็นตัวละครต่างๆ ตามเนื้อเรื่องในนิทาน หรือเรื่องราวต่างๆ อาจใช้สื่อประกอบการเล่นสมมติเพื่อเร้าความสนใจและก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่นหุ่นสวมศีรษะที่คาดศีรษะรูปคน และสัตว์รูปแบบต่างๆ เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ของจริงชนิดต่างๆ

7. การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจองเป็นการจัดให้เด็กได้แสดงออกเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะ

ปริศนา สิริอาชา (2537: 91 – 96) เพื่อนนิสิตปริญญาโทสาขาการศึกษาปฐมวัยกล่าวว่า การที่ดีจะช่วยให้เด็กเป็นนักพูดที่ดี คือการพูดคุยกับเด็กบ่อยๆ คำพูดต่างๆ ของเด็กอายุ 3 ขวบ มักเป็นคำที่ได้รับมาจากพ่อแม่ และผู้ใกล้ชิด หลังจากนั้นเด็กจึงเริ่มเรียนรู้คำต่างๆ เองดังนั้น การพูดจาของบุคคลที่แวดล้อมเด็กอยู่จึงเป็นสิ่งสำคัญมาก เช่น การสอนให้เด็กรู้จักความหมายของคำ เช่น หนูกินข้าวด้วยขันหรือลูกบอลจ๊ะ? หรือหนูใช้ตามองหรือใช้นิ้วมองจ๊ะ? การสอนคำจากท่าทางสอนจากการอ่านนิทานให้ฟัง การเล่นเกมสมมุติ การร้องเพลงประกอบท่าทาง การหัดให้เด็กได้ตอบคำถาม การเล่นนำทาง การเรียงลำดับเหตุการณ์ประจำวันเป็นต้น

กิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดให้กับเด็กนั้น มีกิจกรรมหลายรูปแบบ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุย ซักถาม และแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาครบทุกด้าน

2.7 การประเมินพัฒนาการทางการพูด

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545: 96 - 98) กล่าวว่า ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีวิธีการและเครื่องมือ การประเมินดังต่อไปนี้

1. วิธีการวัดและประเมินแบบเป็นทางการ (Formal techniques) ได้แก่ การทดสอบชนิดต่างๆ การสอบปลายภาค และการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาต่างๆ หรือการทดสอบด้วยแบบทดสอบมาตรฐาน

2. วิธีการวัดและประเมินแบบไม่เป็นทางการ (Informal techniques) ได้แก่ วิธีการประเมินแบบสื่อสารส่วนบุคคล (Personal Communication) ซึ่งมีรูปแบบเน้นการสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมของเด็กในด้านกิจกรรมการแสดงออกอาจเป็นการซักถาม พูดคุยกับเด็ก ครู เพื่อน ผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยงที่ใกล้ชิดเด็ก การสร้างความรู้จักนักเรียน การประเมินจากการปฏิบัติจริง วิธีการประเมินสภาพจริง และการประเมินด้วยพอตโฟลิโอ โดยใช้เทคนิคต่างๆ ดังนี้

2.1 การสังเกตเป็นการสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดว่าจะเกิดขึ้น และครูจดบันทึกไว้ เช่น การจดบันทึกรายการ การใช้แบบสำรวจรายการ และการจดบันทึกสิ่งที่เด็กเลือกปฏิบัติกิจกรรมหรือเลือกมุมเล่น

2.2 การใช้การสนทนา ใช้การสนทนาได้ทั้งเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลเพื่อประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็น และพัฒนาการทางด้านการใช้ภาษาของเด็กและบันทึกผลการสนทนาลงในแบบบันทึกพฤติกรรมหรือบันทึกรายวัน

2.3 การสัมภาษณ์ ด้วยวิธีพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคลและควรจัดในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดความเครียดและความวิตกกังวล ครูควรใช้คำถามที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตอบอย่างอิสระ จะทำให้ครูสามารถประเมินความสามารถทางสติปัญญาของเด็ก และค้นพบศักยภาพในตัวเด็กได้โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์

2.4 การเก็บรวบรวมผลงานที่แสดงออกถึงความก้าวหน้าแต่ละด้านของเด็กรายบุคคล โดยจัดเก็บรวบรวมไว้ในแฟ้มผลงาน (Portfolio) ซึ่งเป็นวิธีการรวบรวมและจัดระบบข้อมูลแบบต่างๆ ที่เกี่ยวกับตัวเด็กโดยใช้เครื่องมือต่างๆ รวบรวมเอาไว้อย่างมีจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจน แสดงการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการแต่ละด้าน

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูด

งานวิจัยในต่างประเทศ

จอนห์สโทน (Johnston. 1995 : Abstracts) ได้ทำการศึกษาความสามารถทางการพูดและพฤติกรรมการอ่านหนังสือของเด็กปฐมวัยต่อการมีปฏิสัมพันธ์การอ่านกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ จากการศึกษาพบว่าการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทำให้มีพัฒนาการความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเด็กได้ใช้เวลาอย่างน้อย 42 นาทีต่อสัปดาห์ แต่การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้เด็กไม่มีผลต่อพฤติกรรมการอ่านของเด็กปฐมวัย

ซิมสัน (Simpson. 1998) ได้ศึกษาลักษณะภาษาพูดของเด็กปฐมวัย 4 ปี ที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำ ผลการวิจัยพบว่าการเล่าเรื่องซ้ำช่วยส่งเสริมมความสามารถด้านการสื่อสารมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการถ่ายทอดภาษาให้ชัดเจนละเอียดละออ ครอบคลุมความหมายที่ต้องสื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจซึ่งความสามารถนี้วัดได้เป็นจำนวนคำต่อประโยค (Length of a T-unit) ไม่ได้วัดที่ปริมาณคำ ซึ่งมิลเลอร์ (Miller. 1951) ถือว่าความสามารถนี้เป็นเครื่องมือที่สามารถวัดความซับซ้อนของรูปประโยคได้เป็นอย่างดี

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยนั้นจัดได้หลายหลากวิธี ซึ่งแต่ละวิธีการจัดประสบการณ์ทางภาษาเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกฝนซ้ำ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมนิทาน เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยซักถามและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในคำศัพท์ และเนื้อหาในนิทานและการแสดงบทบาทสมมติทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการพูด จนทำให้เกิดการเรียนรู้ มีการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาในขั้นต่อไป

งานวิจัยในประเทศ

นงเยาว์ คลิกคลาย (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการใช้เพลงประกอบ ศึกษากับเด็กอายุ 5-6 ปี โรงเรียนห้วยโปร่ง-ไผ่ขวางจำนวน 20 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการใช้เพลงประกอบมีความสามารถด้านการฟังและการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการใช้เพลงประกอบมีความสามารถด้านการฟังและการพูดสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามปกติ

สนอง สุทธาอามาตย์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร ศึกษากับเด็กอายุ 5-6 ปี โรงเรียนพระราม ๙ กาญจนาภิเษก จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร มีความสามารถด้านการฟังและการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหารมีความสามารถด้านการฟังและการพูดสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามปกติ

สมาพร สามเตี้ย (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมส์ทางภาษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปีจำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม การเล่นเกมส์ทางภาษามีพัฒนาการทางการพูดโดยเฉลี่ยรวมก่อนการจัดกิจกรรมและหลังจัดกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพัฒนาการทางการพูดในแต่ละด้าน ทางด้านการเข้าใจ

ความหมายของคำ ด้านการสร้างประโยค มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนผลการสังเกตทางการพูดในระหว่างการจัดกิจกรรมเล่นเกมส์ทางภาษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งด้านการเข้าใจความหมายและการสร้างประโยค

จากเอกสารและงานวิจัยสรุปได้ดังนี้ การพูดในเด็กปฐมวัยนั้นจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดติดต่อสื่อสารสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน และการทำงานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก มีส่วนช่วยในการส่งเสริมและกระตุ้นให้เด็กได้มีโอกาสแสดงออกด้านความคิด ความรู้สึก การใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงประกอบการเล่านิทาน

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแสดง

3.1.1 ความเป็นมาของการแสดง

การแสดงคือการกระทำที่ปรากฏออกมาในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจ การแสดงในงานวิจัยนี้ เด็กแสดงในรูปแบบของการแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งการแสดงบทบาทสมมตินั้นเป็นวิธีการหนึ่งของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และไม่ใช่เป็นของใหม่ พบว่าใช้กันมาแล้วตั้งแต่ปี ค.ศ. 1900 ในรูปแบบของการแสดงละคร มีผู้นำเอามาใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกมนุษย์สัมพันธ์ ใช้เป็นวิธีการในการให้การศึกษาและในวงการแพทย์ หรือการบำบัดผู้ป่วยทางจิตวิทยาในวงการจิตวิทยา ผู้ที่นำบทบาทสมมติมาใช้คนแรก คือ โมเรโน (Moreno) นักจิตวิทยาชาวเวียนนา มีการค้นพบว่าบทบาทสมมติสามารถใช้ในการวิเคราะห์ทางสังคมวิทยาได้ด้วย
(ทิศนา แขมมณี. 2545)

นักจิตวิทยาสมัยต่อมา ได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการสร้างสถานการณ์ที่จะนำมาใช้ในการบำบัดรักษาคนไข้โรคจิต จึงได้นำวิธีการบทบาทสมมติมาใช้กันอย่างแพร่หลาย ส่วนนักการศึกษาชื่อ เอส ที เคิร์ช (S.T. Kerch) ได้นำบทบาทสมมติมาใช้ในวงการศึกษา และได้ใช้ทดลองกับนิสิตเพื่อเตรียมตัวก่อนฝึกสอน ที่รัฐโอเรกอนในปี ค.ศ. 1963 – 1965 มีการยอมรับวิธีการนี้กันอย่างกว้างขวาง ในปี ค.ศ. 1967 ได้มีงานวิจัยชิ้นสำคัญเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติของ แฟนนี่ อา แชพเทล และยอร์ช แชฟเทล (Fannie R. Shaftel & George Shaftel) ซึ่งได้พิมพ์เป็นหนังสือชื่อ Role Playing For Social Valves : Decision Making in The Social Studies เมื่อหนังสือได้พิมพ์ออกแพร่หลาย ซึ่งนับว่าได้เป็นจุดเริ่มต้นของการนำเอาการแสดงบทบาทสมมติมาใช้ในวงการศึกษาอย่างกว้างขวาง (วารี ถิระจิต. 2534: 185)

จากความเป็นมาของการแสดง สรุปได้ว่า การแสดงมีหลายรูปแบบ ซึ่งการแสดงบทบาทสมมติเป็นหนึ่งในรูปแบบที่นิยมใช้ในการแสดง บทบาทสมมติเป็นวิธีการหนึ่งของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และไม่ใช่เป็นของใหม่ ในรูปแบบของการแสดงละคร มีผู้นำเอามาใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกมนุษย์สัมพันธ์ ใช้เป็นวิธีการในการให้การศึกษาและในวงการแพทย์ หรือการบำบัดผู้ป่วยทางจิตวิทยาในวงการจิตวิทยา

3.1.2 ความหมายของการแสดง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายว่า คำว่า การ หมายถึง การกระทำ คำว่า แสดง หมายถึง อธิบาย, บอกให้รู้, ปรากฏออกมา

การแสดง หมายถึง การกระทำที่ปรากฏออกมาในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจ การแสดงมีหลายลักษณะ รูปแบบหนึ่งของการแสดงที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย คือ การแสดงบทบาทสมมติ

ลี (Lee. 1974: 316) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การเรียนรู้จากการดูบทบาทของผู้แสดงในสถานการณ์ซึ่งต่างจากการแสดงละคร คือ ผู้แสดงบทบาทสมมติจะต้องคิดคำพูดและแสดงท่าทางโดยไม่มีการเตรียมบทพูดล่วงหน้า การแสดงบทบาทสมมติจะกระทำซ้ำใหม่จนกว่าจะเป็นที่พอใจและยอมรับ

แชพเทล และแชพเทล (Shaftel & Shaftel. 1967: 83) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่าเป็นวิธีการที่จะฝึกฝน เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมที่ควร ในการแก้ไขปัญหาและในการตัดสินใจ ซึ่งต้องมีเทคนิคหลายอย่าง เช่นการอภิปราย การนิยาม การวิเคราะห์ปัญหา การแสดง และปฏิกิริยาของผู้ชม

เทเลอร์ และวอลฟอร์ด (Tayler & Walford. 1974: 19) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่า การแสดงบทบาทเป็นการเปิดโอกาสให้ได้สวมบทบาทในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อฝึกว่าตนควรมีพฤติกรรมแบบใดจึงจะแก้ปัญหาได้ดีที่สุด ผู้แสดงต้องรับรู้บทบาทของตนเองเพื่อให้เข้าใจและมีอารมณ์ในการแสดง

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2521: 82 – 83) กล่าวถึงบทบาทสมมติว่า เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะและความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในขอบเขตความสัมพันธ์ของบุคคลโดยการแสดงออกมาในสถานการณ์ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับปัญหาของชีวิตจริงโดยใช้บทบาทสมมติในสถานการณ์และเป็นกระบวนการณ์ที่สื่อสารในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกับความเป็นจริง

ชูศรี สนิทประชากร (2525: 14) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นวิธีการอย่างหนึ่งเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียนโดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติขึ้นมาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นและถือเอาการแสดงออก ทั้งทางความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้เรียนแสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ การแสดงบทบาท

สมมติเป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบกับสถานการณ์จริงในสภาพของการสมมติขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะต่างๆ

ประกอบ ระกิติ (2523: 145) กล่าวถึงการแสดงบทบาทสมมติว่าเป็นการแสดงแบบหนึ่งโดยการสร้างสถานการณ์ที่เป็นปัญหาขึ้น แล้วให้บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปแสดงบทบาทตามสถานการณ์ ซึ่งโดยปกติไม่ใช่บทบาทของตนชั่วระยะเวลาสั้นๆ ต่อหน้าผู้ชม เพื่อพิสูจน์สิ่งที่สมมติขึ้นมาว่าผู้แสดงจะประพฤติต่อคนอื่นๆ ในสถานการณ์นั้นๆ อย่างไร

สุมน อมรวิวัฒน์ แรมสมร อยู่สถาพร และโสภาพรรณ ชัยสมบัติ (2526: 99) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่า เป็นเครื่องมือและวิธีการสอนอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่จะเรียนโดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทขึ้นมาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น การแสดงบทบาทสมมติขึ้นมานั้น มักจะมีปัญหาและข้อขัดแย้งต่างๆ แฝงมาด้วย การที่ผู้เรียนได้เลือกที่จะแสดงบทบาทต่างๆ โดยไม่ต้องฝึกและเตรียมตัวมาก่อนนั้น ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามธรรมชาติ โดยที่ไม่รู้ว่าผู้แสดงคนอื่นจะมีปฏิกิริยาโต้ตอบอย่างไรบ้าง นับว่าเป็นการช่วยฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมและหาทางแก้ปัญหา ตัดสินใจอย่างธรรมชาติ

ทิศนา แขมมณี (2546: 67) ได้ให้ความหมายของวิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติว่า คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงและแสดงออกของผู้แสดงทั้งด้านความรู้ ความคิดและความรู้สึกและพฤติกรรมที่สังเกตพบมาเป็นข้อมูลในการอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

สรุปได้ว่า การแสดงบทบาทสมมติ คือ กระบวนการสอนที่ทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ในขณะที่เด็กแสดงนั้นเด็กจะเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเอง การแสดงบทบาทสมมติจึงเป็นการเรียนรู้จากการได้สวมบทบาทในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งจะส่งผลในการปรับพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.3 ประเภทของการแสดง

การแสดงมีหลายประเภท การแสดงที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ

วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ (2522: 21 – 22) ได้สรุปประเภทของบทบาทสมมติ ดังนี้

1. การแสดงแบบเตรียมบทมาแล้ว การแสดงประเภทนี้ ผู้แสดงจะแสดงบทบาทตามที่ครูเขียนขึ้น บางครั้งอาจมีการฝึกซ้อมกันมาแล้วล่วงหน้า

2. การแสดงโดยทันทีทันใด การแสดงประเภทนี้เป็นการแสดงอย่างฉับพลันที่ผู้แสดงไม่ทราบมาก่อน

3. การแสดงโดยกำหนดสถานการณ์ให้การแสดงประเภทนี้เป็นการผสมระหว่างการแสดงประเภทที่ 1 และ 2 คือ ครูจะเป็นผู้กำหนดสถานการณ์ขึ้น และนำมาเล่าให้นักเรียนฟังแต่ในการแสดงผู้แสดงจะใช้เทคนิคของตนเองคิดหาคำพูดของตนเอง

ทิศนา เทียนแสม (2515) ได้สรุปประเภทการใช้บทบาทสมมติ มีอยู่ด้วยกัน 2วิธี คือ

1. บทบาทสมมติที่เตรียมไว้ล่วงหน้า (Programmed of Structured Role – Playing) ทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากความคิดว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนมากที่สุด ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยการกระทำ ทดลอง ฝึกหัด และลองผิดลองถูก ผู้เรียนสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นแล้วเลียนแบบหรือเรียนรู้ โดยการมีปฏิกิริยาโต้ตอบพฤติกรรมของผู้เล่นบทบาท ผู้นำจะทำหน้าที่ตีความและตัดสินอย่างพินิจพิเคราะห์ สมาชิกในกลุ่มจะเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องหลักการที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นโอกาสที่สมาชิกจะเพิ่มความรู้สึกเกี่ยวกับการรับรู้ การมอง การเห็น และการเกิดปัญหา ทฤษฎีจึงประกอบไปด้วยการวิเคราะห์ การประเมินผลและการแนะนำ การปรับปรุงพฤติกรรมและทักษะในตัวสมาชิก

2. การใช้บทบาทสมมติแบบอัตโนมัต (Spontaneous Role – Playing) ทฤษฎีนี้คล้ายทฤษฎีแรก คือ สมาชิกในกลุ่มเรียนรู้ด้วยการสังเกตเลียนแบบ และการวิจารณ์ หรือติชม แต่ข้อแตกต่างระหว่างทฤษฎีนี้กับทฤษฎีแรกคือ กระบวนการวิเคราะห์สถานการณ์การเรียนรู้ ทฤษฎีนี้เน้นหนักในเรื่องความเป็นธรรมชาติมากกว่าการวิเคราะห์ ทฤษฎีนี้ผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมในการคิดหาโครงสร้างของเขาเองมาทดลอง และค้นคว้าหาแบบของพฤติกรรมใหม่ๆ และทฤษฎีใหม่ๆ ทฤษฎีนี้มักใช้ปนกับทฤษฎีแรก ซึ่งขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของกลุ่ม

สรุปได้ว่าการแสดงบทบาทสมมติมีทั้งแบบที่กำหนดบทไว้แล้ว กับไม่มีการเตรียมบทมาก่อน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนจะนำไปใช้

3.1.4 ลักษณะของการแสดง

การแสดงมีหลายลักษณะ การแสดงที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การแสดงบทบาทสมมติ

ดวงเดือน เทศวานิช (ม.ป.ป.: 108) บทบาทสมมติมีลักษณะต่างๆ เช่น

1. การเลียนแบบกริยาท่าทางของบุคคลอื่น เช่น ท่าเดิน ท่าวิ่ง ท่านั่งหลับ การแสดงท่าทางประกอบการพูด ฯลฯ ของเพื่อนๆ ในชั้น

2. การเลียนแบบท่าทางของสัตว์ต่างๆ เช่น นกบิน กบกระโดด เป็นเดิน ลิงเดิน ฯลฯ

3. การเลียนแบบของสิ่งต่างๆ เช่น เสียงแมวร้อง เป็ดร้อง สุนัขเห่า เสียงรถยนต์ รถไฟ ฯลฯ

4. การเล่นละครใบ้หรือเกมใบ้ ได้แก่ การแสดงกริยาท่าทางต่างๆ โดยไม่ต้องใช้เสียง เช่น แสดงท่าร้องเพลง ท่าตะโกน ท่ากระซิบ ท่าล้างมือ พายเรือ ขับรถ ฯลฯ

5. การเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือเป็นการเล่านิทานโดยมีหุ่นมือหรือหุ่นนิ้วเป็นตัวแสดงประกอบ

6. การแสดงละครเป็นเรื่องราวสั้นๆ ผู้สอนอาจเตรียมตัวมาล่วงหน้า อาจใช้นำเข้าสู่บทเรียน ใช้สอน หรือใช้สรุปบทเรียน เช่น แสดงเป็นเด็กปวดฟันไปหาหมอฟัน หรือละครประวัติศาสตร์ เป็นต้น

สรุปได้ว่าการแสดงมีหลายลักษณะ ทั้งการเลียนแบบกริยาท่าทางของบุคคล สัตว์ หรือสิ่งของต่างๆ หรือ เป็นการเล่นละครที่เป็นเรื่องราวสั้นๆ

3.1.5 องค์ประกอบของการแสดง

การแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยได้ลงมือทำและมีส่วนร่วมอยู่ในประสบการณ์นั้น

โคลเทลนิค และคนอื่น (Kostelnik & others. 1993: 149 – 153) กล่าวถึงองค์ประกอบของการแสดงบทบาทสมมติสมมติ สรุปได้ดังนี้

1. ผู้เล่นใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการรับรู้เพื่อตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยแสดงออกมาเป็นการกระทำต่างๆ

2. การใช้จินตนาการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้เล่นจะมีการตกลงกันสร้างเป็นเรื่องราวและใช้วัตถุที่มีอยู่โดยกำหนดให้เป็นสิ่งต่างๆ

3. ใช้การสื่อสาร ได้แก่ การสื่อสารด้วยคำพูด การสนทนาโต้ตอบกัน และการสื่อสารด้วยท่าทาง เช่น ทำท่าทางซักผ้า ทำท่าทางประกอบการทำอาหาร

4. การเคลื่อนไหวอย่างมีอิสระและการใช้พื้นที่

5. การกำหนดสถานการณ์ต่างๆ เป็นเรื่องราว เช่น คนป่วยไปคลินิกหมอ

6. การกำหนดเป็นบุคคลต่างๆ ตามบทบาท เช่น พ่อ แม่ หมอ แม่ค้า ครู

สรุปได้ว่า การเล่นบทบาทสมมติเป็นการตอบสนองสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่ครูกำหนดให้ หรือเด็กกำหนดขึ้นมาเอง ทำให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยการสื่อสารการเลือกใช้ภาษาและสมมติตัวเองเป็นตัวละครต่างๆ ที่ตนเองสนใจ

3.1.6 ประโยชน์ของการแสดง

การแสดงเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ได้ในการเรียนการสอน การแสดงบทบาทสมมติ เป็นสิ่งที่ครูนำมาใช้ช่วยในการสอนได้มาก เพราะบทบาทสมมติช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หลายอย่าง (พรรณทิพย์ พื้นทอง. 2534: 10 ; อ้างอิงจาก วีณา วิสเพ็ญ. 2529: 3 – 5)

1. ช่วยให้ผู้แสดงบทบาทเข้าใจตนเองได้ดียิ่งขึ้น เมื่อผู้แสดงได้มีโอกาสได้แสดงออกในสภาวการณ์ต่างๆ ที่สมมติขึ้นและเข้าใจตนเองได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นว่า ตนเองมีความสามารถการแสดงออกทางด้านวาจา และท่าทางมากน้อยเพียงใด ตนเองมีความกล้า มีความเชื่อมั่น ความสามารถทางการใช้ภาษา การแก้ปัญหาและการตัดสินใจเพียงใดเมื่อทราบแล้วจะได้พยายามปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

2. ช่วยให้ผู้ที่แสดงบทบาทมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น บุคคลบางคนอาจจะไม่มีโอกาสได้แสดงออกต่อหน้าผู้อื่นเลย ไม่ว่าเป็นการพูด การแสดงละคร โต้วาที หรือการแสดงในรูปแบบใด การแสดงบทบาทสมมติเป็นการแสดงสั้นๆ ที่ทุกคนพอจะทำได้โดยไม่ยากนัก เมื่อมีโอกาสแสดงออกจะทำให้รู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นจะแสดงออกต่อไปทั้งทางวาจาและท่าทาง

3. ช่วยให้ผู้ที่แสดงบทบาทเข้าใจบุคคลอื่นที่ตนเองเกี่ยวข้องด้วยดียิ่งขึ้น โดยปกติแล้วบุคคลก็มักแสดงบทบาทตามสภาวการณ์ที่เกิดขึ้นจริงตามธรรมชาติ แต่เมื่อต้องมาสวมบทบาทของผู้อื่นจะทำให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้นว่าผู้อื่นรู้สึกอย่างไร คิดอย่างไร ตัดสินใจอย่างไร ทำให้เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นได้ดีขึ้น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบาเมื่อต้องคบหาสมาคมกับผู้อื่น ทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางตนในสังคมดีขึ้น

4. การแสดงบทบาทสมมติ จะช่วยให้คนในกลุ่มเกิดความใกล้ชิด สนิทสนมเป็นกันเอง มีความสามัคคีปองดองกัน การแสดงบทบาทสมมติเป็นการแสดง เป็นการเล่นร่วมกัน จึงต้องช่วยเหลือ วางแผน จัดฉาก จัดบท สถานที่ กำหนดตัวแสดงและแสดงละครร่วมกัน ทำให้มีความใกล้ชิด สนิทสนม และมีความสามัคคีปรองดองกันมากยิ่งขึ้น

5. ช่วยให้ผู้แสดงบทบาทเข้าใจสภาพการณ์ต่างๆ ได้ดีขึ้น การแสดงบทบาทสมมติมักจะต้องกำหนดสภาพการณ์ต่างๆ ขึ้นให้แสดง ในชีวิตจริงของคนเราอาจจะไม่สบายใจนักกับสภาพการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง แต่เมื่อต้องสวมบทบาทในสภาพการณ์สมมติที่เกิดขึ้นต้องแก้ปัญหา ตัดสินใจในเรื่องต่างๆ จะช่วยให้เข้าใจสภาพการณ์ต่างๆ ได้ดีขึ้น

6. ช่วยให้ผู้แสดงบทบาทสมมติมีทักษะในการแก้ปัญหา และการตัดสินใจดีขึ้น บทบาทสมมติส่วนใหญ่มักจะมีเหตุการณ์ขัดแย้งหรือสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาแฝงอยู่ ผู้แสดงบทบาทจะต้องใช้ความคิด ใช้วิจารณญาณและไหวพริบต่างๆ แก้ปัญหาให้คลี่คลายลงไป การแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจก็มีหลายอย่างต่างๆ กัน เช่นผู้แสดงกลุ่มหนึ่งจะมีวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันออกไปอีก ทำให้ผู้แสดงได้มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหา และการตัดสินใจหลายๆ วิธีนับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า

7. ช่วยปลูกฝังค่านิยมสำคัญๆ ให้กับผู้แสดง สภาพการณ์ต่างๆ ที่กำหนดขึ้นให้แสดงบทบาทสมมตินั้น มักเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในเรื่องค่านิยมและคุณธรรมต่างๆ การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยให้ผู้แสดงได้มีโอกาสสำรองค่านิยมของตนเองจากการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ กิจกรรมนั้นจะช่วยให้ผู้แสดงเข้าใจค่านิยมต่างๆ มากขึ้น

8. ช่วยให้เข้าใจเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์มากขึ้น ตามปกติแล้วที่มนุษย์แสดงพฤติกรรมออกมานั้น มักต้องมีสาเหตุหรือแรงผลักดันอย่างใดอย่างหนึ่ง การที่ผู้แสดงสวมบทบาทที่ตนเองต้องทนอยู่ในสภาพการณ์ที่กำหนดให้ ต้องใช้วาจา การแสดงท่าทางและการตัดสินใจออกไปจะทำให้มีความเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์ดีขึ้น เมื่อเข้าใจได้ดีก็สามารถให้อภัยในความพลั้งพลาดของบุคคลอื่น ทำให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น

9. ช่วยส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันในหลายๆ กรณี มนุษย์เรามีความคิด มีความรู้สึกเจ็บเก็บไว้ในใจ ไม่อาจแสดงออกได้ การแสดงบทบาทจะช่วยให้ผู้แสดงได้ระบาย ครูจะเข้าใจนักเรียนได้ดีขึ้น นักเรียนเองก็จะเกิดความเข้าใจในตัวครู นอกจากนั้นในระหว่างนักเรียนด้วยกันจะเข้าใจกันดียิ่งขึ้นด้วยและยังช่วยให้ผู้แสดงมีความรู้สึก มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นยิ่งขึ้น เพราะนอกจากการแสดงบทบาทเหล่านั้นจะช่วยให้ได้สำรวจดูจุดเด่นจุดด้อยของผู้อื่นและตนเอง และพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขยิ่งขึ้น

10. การแสดงบทบาทสมมติช่วยให้เกิดความรื่นเริงบันเทิงใจ เกิดความสนุกสนานเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ การแสดงบทบาทสมมติ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ได้แสดงออกทางวาจาร ท่าทาง ความคิด ทำให้การเรียนมีชีวิตชีวา ผู้แสดงได้มีโอกาสสวมบทบาทในชีวิตจริงได้ดียิ่งขึ้น

สุจริต เพียรชอบ (บุญส่ง ครูศรี. 2537: 17; อ้างอิงจากสุจริต เพียรชอบ. 2531: 230 - 232) กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติดังนี้

1. ช่วยให้ผู้แสดงเข้าใจตนเองได้ดียิ่งขึ้น
2. ช่วยให้ผู้แสดงมีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น
3. ช่วยให้ผู้แสดงเข้าใจบุคคลอื่นที่ตนเกี่ยวข้องได้ดีขึ้นด้วย
4. ช่วยให้คนในกลุ่มเกิดความใกล้ชิดสนิทสนมเป็นกันเอง สามัคคี ปรองดองกัน
5. ช่วยให้ผู้แสดงเข้าใจสภาพการณ์ต่างๆ ได้ดีขึ้น
6. ช่วยให้ผู้แสดงมีทักษะในการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจได้ดีขึ้น
7. ช่วยปลูกฝังค่านิยมที่สำคัญๆ ให้แก่ผู้แสดงบทบาท
8. ช่วยส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกัน
9. ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ได้มากขึ้น
10. ทำให้เกิดความสนุกสนานผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์

จากจุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ สรุปได้ว่าบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ได้แสดงออกทั้งทางการพูดและการกระทำ ฝึกให้รู้จักและเข้าใจตนเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก ฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ โดยใช้วิจารณญาณและไหวพริบในการแก้ปัญหา

3.1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดง

งานวิจัยในต่างประเทศ

โคโนเลย์ (Conoley. 1977: 4977 – A) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา 3, 4 และ 5 จำนวน 142 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ใช้เวลาทดลอง 2 สัปดาห์ วันละ 30 นาที ทุกวันมีการทดสอบก่อนการเรียนและหลังการเรียนกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ผลการศึกษาพบว่าการนำบทบาทสมมติมาเป็นองค์ประกอบในการเรียนการสอน มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนมากกว่ากลุ่มควบคุม ทำให้นักเรียนมีสังคมมิติดีขึ้น และเปลี่ยนแปลงจากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางมากขึ้น

เกลเลอร์ (Geller. 1978: 219) ได้ทดลองใช้บทบาทสมมติประกอบการเรียนเพื่อปลูกฝังการเชื่อฟังกับนักเรียนจำนวน 91 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้บทบาทสมมติมีการเชื่อฟังมากกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้บทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วากเนอร์ (Wagner. 1978: 441) ได้ทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชนกับนักเรียนอายุ 8 - 9 ปี โดยครูแนะนำนักเรียนให้เข้าใจชีวิตของคนเผ่าพันธุ์หนึ่งด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับการสร้างเขื่อนกักน้ำในหุบเขาของชาวอินเดียนแดง ผลการทดลองทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเห็นใจชาวอินเดียนแดงมากขึ้น

ทิมมส์ (Timms. 1986: 3398-A) ได้ศึกษาการใช้การแสดงบทบาทสมมติที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทางการละคร เพื่อประเมินคุณภาพและปริมาณเกี่ยวกับการแสดงความคิดและเพิ่มพูนความคิดสร้างสรรค์โดยใช้เด็กใบ้ 8 คน แสดงบทบาทสมมติ จำนวน 16 ครั้งๆ ละ90 นาที ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนทั้ง 8 คน ได้พัฒนาการด้านการแก้ไขปัญหาและแก้ไขสถานการณ์สูงขึ้นทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

งานวิจัยในประเทศ

อุไรวรรณ อินทยารัตน์ (2540) ทำวิจัยเรื่อง “ผลของการสอนวิธีบทบาทสมมติและกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรม ของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับมัธยมศึกษา” ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือแบบวัดพฤติกรรม แผนการจัดกิจกรรมด้วยบทบาทสมมติ ผลการทดลองพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนด้วย การจัดกิจกรรมบทบาทสมมติ กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และการสอนตามปกติ มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความเสียสละ และความสามัคคี หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษาที่ได้รับการสอนด้วย การจัดกิจกรรมบทบาทสมมติ กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความเสียสละ และความสามัคคี สูงกว่าการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

สุกัญญา ศิลประสาท (2544) ทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ” กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเสวตรอุปถัมภ์ ปีการศึกษา 2544 จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ แผนการสอน แบบทดสอบวัดความรู้ความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ แบบประเมินตนเอง และแบบสังเกตพฤติกรรม ทำการทดลองเป็นเวลา 16 คาบ ๆ ละ 50 นาที ผลการทดลองพบว่า การสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษสูงขึ้นกว่า ก่อนการทดลอง

สุพา แสงพรม (2545) ทำวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติและการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดจันทราสโมสร เขตดุสิตกรุงเทพมหานคร” กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดจันทราสโมสร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แบบทดสอบความฉลาดทางอารมณ์ผลการทดลองพบว่า นักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติ

ปัญจพร อะโนดาษ (2547) ทำวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติและการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุนทรพิชิตารามอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก” เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการทดลอง ABA Design ผลการทดลองพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นหลังจากได้รับการใช้บทบาทสมมติ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่าการแสดงบทบาทสมมติ ทำให้เด็กมีพัฒนาการทางความคิดที่ส่งผลต่อการพูดของเด็ก ทำให้เด็กสามารถรู้จักและเข้าใจการใช้ภาษาได้ดีขึ้น

3.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

3.2.1 คุณค่าของนิทาน

สมศักดิ์ ปริปรุณะ (2542: 59 – 62) กล่าวว่า การเล่านิทานเป็นวิธีการให้ความรู้วิธีหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดความสนใจใคร่เรียนรู้ สามารถจดจำ กล้าแสดงออก และมีแรงจูงใจที่จะเปิดรับพฤติกรรมที่พึงปรารถนา นอกจากนี้ยังช่วยตอบสนองความต้องการของเด็ก เช่น ความอยากรู้อยากเห็น ความสัมฤทธิ์ผล ความต้องการเป็นที่ยอมรับ เนื้อหาของนิทานที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการดังกล่าว จะช่วยให้เด็กรู้สึกสมปรารถนา และมีความสุข กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ นิทานมีความสำคัญและประโยชน์ต่อเด็กดังนี้

1. เป็นเครื่องมือในการสอนที่มีประสิทธิภาพในการชักจูงให้ผู้เรียนคล้อยตาม เป็นตัวกระตุ้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในตัวผู้เรียน เป็นตัวกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออก อันเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้เรียน

2. เป็นเครื่องกระตุ้นและโน้มน้าวให้เด็กเปิดใจที่จะยอมรับพฤติกรรมต่างๆ และตอบสนองความต้องการทางธรรมชาติของเด็กด้วย

3. เป็นตัวแบบในการหล่อหลอมพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเด็ก

นอกจากนี้นิทานยังมีประโยชน์และคุณค่าต่อเด็กปฐมวัยอย่างมาก นิทาน ช่วยสร้างเสริมพัฒนาการของเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้เหมาะกับพัฒนาการตามวัย และยังช่วยปรุงแต่บุคลิกภาพ แก้ไขพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปตามแบบของตัวละครในนิทานที่เด็กชื่นชอบ รวมทั้งยังเปิดโลกจินตนาการให้กว้างไกลและมีสัมพันธภาพอันดีกับบุคคลรอบข้าง เป็นเครื่องกระตุ้นให้เด็กยอมรับพฤติกรรมต่างๆ และเป็นตัวแบบในการหล่อหลอมพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเด็ก

สุมนา พานิช (2531: 91 – 92) กล่าวถึงการเล่านิทานสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเด็กและเตรียมความพร้อมของเด็ก ดังนี้

1. เพื่อสนองความต้องการทางธรรมชาติของเด็ก
2. เพื่อช่วยให้เด็กเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน มีความสุข ผ่อนคลายอารมณ์ ความเครียด
3. เพื่อฝึกการฟัง ฝึกสมาธิ เป็นการยืดช่วงความสนใจของเด็กมากขึ้น
4. เพื่อช่วยส่งเสริมให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์
5. เพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้คำใหม่และการใช้ภาษาที่ถูกต้อง
6. เพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็ก ที่เหมาะสมกับวัยและทำให้เกิดการปรับตัวที่ดี
7. เพื่อให้เด็กรู้จักการเลียนแบบในสิ่งที่ดี และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี
8. เพื่อให้เด็กแสดงออก กล้าซักถาม และแสดงความคิดอย่างอิสระ
9. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการที่ดี
10. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา และทางความคิด
11. เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากอ่านหนังสือ
12. เพื่อช่วยให้ผู้ใหญ่และเด็กมีความสนิทสนมกัน มีความสัมพันธ์อันดี
13. เพื่อให้เด็กรู้จักฟังและสามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่ฟังให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างง่ายๆ
14. เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับหนังสือในกรณีที่ครูใช้หนังสือในการประกอบการเล่า
15. เพื่อเป็นการปูพื้นฐานความพร้อมในการอ่านให้แก่เด็ก
16. เพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยใช้เนื้อหาสาระของนิทาน

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539: 55 – 56) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเล่านิทาน ดังนี้

1. เด็กๆ หรือผู้ฟัง จะเกิดความรู้สึกอบอุ่นและใกล้ชิด เป็นกันเองกับผู้เล่า
2. เด็กๆ หรือผู้ฟัง จะเกิดความรู้สึกร่วมขณะฟัง ทำให้เขาเกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายและสดชื่นแจ่มใส
3. เด็กๆ หรือผู้ฟัง จะมีสมาธิหรือความตั้งใจที่มีระยะเวลานานขึ้นหรือยาวขึ้น โดยเฉพาะผู้เล่าที่มีความสามารถในกาตรึงให้เด็กๆ หรือผู้ฟัง ใจจดจ่ออยู่กับเรื่องราวที่ผู้เล่าเรื่องที่มีขนาดความยาว
4. เด็กๆ หรือผู้ฟังจะถูกกล่อมเกลาด้วยนิทานที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรม ทำให้เด็กๆ และผู้ฟังเข้าใจในความดีและความงามยิ่งขึ้น
5. นิทานจะทำให้เด็ก หรือผู้ฟังมีความละเอียดอ่อน รู้จักการรับและการให้ มองโลกในแง่ดี
6. นิทานจะทำให้เด็กๆ หรือผู้ฟังสามารถใช้กระบวนการคิดในการพิจารณา แก้ปัญหาได้
7. นิทานสามารถสร้างความกล้าให้กับเด็กๆ หรือฟังโดยการแสดงออกที่ ผ่านกระบวนการคิดที่มีประสิทธิภาพ
8. นิทานช่วยสร้างเสริมจินตนาการที่กว้างไกลไร้ขอบเขตให้กับเด็กหรือผู้ฟัง
9. นิทานสามารถช่วยให้เด็กๆ และผู้ฟังได้รู้จักใช้ภาษาที่ถูกต้อง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542: 77) กล่าวถึง การเล่านิทานให้เด็กฟังไว้ดังนี้

1. เพื่อสนองความต้องการทางธรรมชาติของเด็ก เพราะโดยธรรมชาติเด็ก ชอบฟังนิทานมาก
2. เพื่อให้เด็กได้ผ่อนคลายความเครียด
3. ฝึกด้านการฟัง ฝึกสมาธิ ยืดช่วงความสนใจมากขึ้น
4. เพื่อเสริมคุณธรรม จริยธรรมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์
5. เพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ซึ่งเหมาะสมกับวัย
6. เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านภาษา และความคิดสร้างสรรค์
7. เพื่อส่งเสริมความกล้า เช่น กล้าซักถาม และแสดงความคิดอย่างอิสระ

นิทานมีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก เพราะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ ให้กับเด็ก เป็นพื้นฐานในการปูความพร้อมด้านต่างๆ ช่วยปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมต่างๆ ของเด็ก ให้เป็นที่ยอมรับในสังคม และยังทำให้เกิดความสัมพันธ์ใกล้ชิด กับผู้เล่าและผู้ฟัง

3.2.2 ความหมายของนิทาน

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539: 8) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า นิทานคือเรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณเป็นการผูกเรื่องขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนาน แฝงคำสอนจรรยาในการใช้ชีวิต เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมต่อเนื่องของผู้เล่าให้คนรุ่นใหม่ฟัง

พจมาน เทียมมนัส (2539: 19) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่าสืบกันมาช้านาน อิงความจริงหรือจินตนาการ วัตถุประสงค์ทำให้เกิดความสนุกสนานและคติสอนใจ หรือความรู้จากเนื้อหาของนิทาน

ทัศนีย์ อินทรบำรุง (2539: 14) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่าต่างๆ กันหรือแต่งขึ้นมาใหม่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออบรมสั่งสอน และเพื่อความสนุกสนาน

ฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2533: 101) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าต่อๆ กันมาเป็นเวลานานแล้ว แต่ไม่ทราบแน่ชัดว่าเริ่มเมื่อใด การเล่านิทานก็เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินและให้ความรู้ เพื่อเป็นคนดีอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และบางครั้งก็สอดแทรกเพื่อสอนใจไปด้วย

จากการศึกษาความหมายของนิทาน สรุปได้ว่า นิทานคือ เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน และสอดแทรก คติธรรม ความรู้ต่างๆ เพื่ออบรมสั่งสอน

3.2.3 จุดมุ่งหมายของการเล่านิทาน

จินตนา หมู่ผึ้ง (ม.ป.ป.: 72) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการเล่านิทานไว้ดังนี้

1. เพื่อให้เด็กเป็นคนว่านอนสอนง่าย
2. เพื่อช่วยให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน
3. ช่วยให้เด็กทราบว่าอะไรดีหรือไม่ดี
4. ช่วยให้เด็กมีความกล้าในการแสดงออก
5. ช่วยในการเรียนรู้ค่าและภาษาพูดใหม่
6. ช่วยเสริมทักษะในการเรียนรู้ไปทีละน้อย
7. กระตุ้นให้เด็กเลียนแบบอย่างที่ดีงาม
8. ช่วยแก้ปัญหาในกรณีเนื้อเรื่องตรงกับชีวิตจริงของตน
9. เพื่อฝึกประสาทในด้านการฟัง
10. เพื่อให้เด็กฝึกหัดให้มีสมาธิ

จุดมุ่งหมายของการเล่านิทาน เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว เรียนรู้ภาษา ทำให้เกิดความกล้าแสดงออก ทำให้เกิดสมาธิ

3.2.4 ประเภทของนิทาน

วรรณี ศิริสุนทร (2532: 13 - 19) แบ่งนิทานสำหรับเด็กออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. นิทานพื้นบ้าน (Folk Tales) เป็นเรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน จนภายหลังมีการขึ้นตามเค้าเดิมบ้าง นิทานพื้นบ้านแบ่งออกเป็นชนิดใหญ่ๆ ดังนี้

1.1 นิทานเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ (Talking Beast Tales) มีตัวละครเป็นสัตว์พูดจาโต้ตอบกัน บางครั้งสัตว์ก็พูดโต้ตอบกับคนด้วย

1.2 นิทานไม่รู้จบ (Cumulative Tales) เป็นนิทานเรื่องธรรมดาพื้นๆ แต่เนื้อเรื่องมีการกระทำต่อเนื่องกันไปเรื่อยๆ และซ้ำๆ กัน

1.3 นิทานตลกขบขัน (The Droll หรือ Humorous Tales) เนื้อเรื่องส่วนใหญ่เป็นทำนองไร้สาระ หรือโง่เขลาและแปลกประหลาด

1.4 นิทานอธิบายเหตุ (Pour Quoi Stories หรือ Tales That Tell Why)

1.5 นิทานนิยาย (Fairy Tales) บางครั้งเรียกว่า นิทานเกี่ยวกับเวทย์มนต์

2. นิทานสอนคติธรรม (Fable) มีลักษณะเป็นนิทานสั้นๆ ตัวละครมีทั้งคนและสัตว์ มีแกนเรื่องแกนเดียว มีโครงเรื่องง่ายและสั้น และต้องให้บทเรียนที่สอนใจเป็นข้อมูลสรุปที่ชัดเจน

3. เทพปกรณัม (Myth) เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์และเรื่องราวในบรรพกาล เกี่ยวกับพื้นโลก ท้องฟ้า และพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์

4. มหากาพย์และนิทานวีรบุรุษ (Epic and Hero Tales) เป็นนิทานที่มีลักษณะคล้ายกับเทพปกรณัม ต่างกันแต่ว่าตัวละครของนิทานประเภทนี้เป็นมนุษย์ไม่ใช่เทพเจ้า มีกากระทำที่กล้าหาญ ฟันฝ่าอุปสรรคและประสบผลสำเร็จในที่สุด

ไพพรรณ อินทนิล (2534: 27 – 28) ได้แบ่งนิทานตามรูปแบบ (Form) ได้ดังนี้

1. นิทานปรัมปราหรือเทพนิยาย (Fairy Tale) มักจะกำหนดสถานที่เลื่อนลอยไม่แน่ชัด เช่น ในกาลครั้งหนึ่ง มีเมืองๆ หนึ่ง ตัวละครมีฤทธิ์เดชมาก ถ้าเป็นชายยากจนก็จะแต่งงานกับหญิงสูงศักดิ์ เช่น สังข์ทอง ปลาบู่ สโนไวท์ ซินเดอเรลล่า

2. นิทานท้องถิ่น (Legend) หรือเรียกว่า “ตำนาน” มักเป็นเรื่องขนาดสั้นเกี่ยวกับความเชื่อ ขนมธรรมเนียมประเพณี เป็นเรื่องพิสดารแต่เชื่อว่าเกิดขึ้นจริง เช่นเรื่องพระยากง พระยาพาน พระร่วง นิทานท้องถิ่น

3. เทพปกรณัม (Myth) ตัวบุคคลในเรื่องมักจะเกี่ยวกับความเชื่อ เช่น เรื่องพระอินทร์ ท้าวมหาสงกรานต์ เมขลา – รามสูร

4. นิทานเรื่องสัตว์ (Animal Tale) แต่มีความประพฤติเช่นเดียวกับคน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 นิทานประเภทสอนคติธรรม (Fable) คล้ายกับนิทานคติสอนใจ คือ ตัวเอกต้องเป็นสัตว์ แต่มีคติสอนใจ เช่น ราชสีห์กับหนู

4.2 นิทานประเภทเล่าซ้ำๆ หรือเล่าไม่รู้จบ (Formula Tale) เช่น เรื่องยายกะตา มีวิธีการเล่าแบบจำเพาะ

5. นิทานตลกขบขัน (Jest) เป็นเรื่องสั้นๆ จุดสำคัญอยู่ที่เรื่องไม่น่าเป็นไปได้ อาจจะเป็นเรื่องการแก้เผ็ด แก้ลำ การแสดงปฏิภาณไหวพริบ เป็นการแสดงออกทางด้านอารมณ์ของมนุษย์ที่ต้องการหลุดพ้นจากกรอบของวัฒนธรรม ประเพณีและกิจวัตร ฉะนั้น นิทานประเภทนี้จึงรวมไปถึงนิทานเหลือเชื่อ (Tall Tale) ซึ่งทั้งผู้ฟังและผู้เล่าไม่ติดใจในความไม่สมจริงเหล่านั้น

สรุปว่า นิทานมีหลายประเภท ซึ่งมีวิธีการแบ่งประเภทต่างกันออกไป ตามรูปแบบของนิทาน

3.2.5 เกณฑ์การเลือกนิทานสำหรับเด็ก

พรจันทร์ จันทวิมล (2529: 104) ได้ให้หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทาน ดังนี้

1. เป็นเรื่องง่ายๆ แต่สมบูรณ์ เน้นเหตุการณ์อย่างเดียวให้เด็กพอคาดคะเนเรื่องได้บ้าง
2. มีการเดินเรื่องอย่างรวดเร็ว
3. ตัวละครน้อย มีลักษณะเด่นที่จำได้ง่าย เด็กอาจสมมติตัวแทนได้
4. มีบทสนทนามากๆ เพราะเด็กส่วนมากไม่สามารถฟังเรื่องที่เป็นความเรียงได้ดี
5. ใช้ภาษาง่ายๆ ประโยคสั้นๆ การกล่าวคำซ้ำ หรือคำสัมผัสจะช่วยให้เด็กจดจำได้ง่ายและรวดเร็ว
6. สร้างความรู้สึก ความพอใจให้กับผู้ฟัง
7. เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก เช่น ครอบครัว สัตว์เลี้ยง หรือเรื่องที่เด็กจะจินตนาการตามได้
8. ความยาวไม่เกิน 15 นาที

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527: 147 – 148) ได้ให้หลักเกณฑ์ในการเลือกหนังสือนิทานสำหรับเด็กดังนี้

1. เป็นหนังสือภาพเนื้อเรื่องสั้นๆ ส่วนมากเป็นภาพการ์ตูน ภาพประมาณ 60% หรือ 70% เนื้อเรื่องประมาณ 30% หรือ 40% ภาพอาจจะอยู่ด้านขวา มีคำอธิบายอยู่ด้านซ้าย หรืออยู่หน้าหน้าเดียว (สัดส่วนของภาพ : เนื้อเรื่องประมาณ 3 : 4)
2. รูปเล่ม ลักษณะกะทัดรัด ไม่เล็กและใหญ่เกินไป อาจใช้สัดส่วน 4 : 3
3. กระดาษ ใช้กระดาษอย่างดี หนา แข็งแรง อาจเป็นหนังสือทำด้วยผ้า
4. ภาษาที่ใช้ ควรเป็นภาษาง่ายๆ อาจเป็นคำคล้องจองง่ายๆ สั้นๆ
5. ตัวอักษร ไม่ควรใช้อักษรประดิษฐ์
6. ตัวอักษร ควรใช้อักษรตัวโต คำหนา ขนาด 32 พอยท์ หรือ (5 ม.ม)

7. เนื้อหาเป็นศัพท์ที่เด็กมักจะพบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น สัตว์ ต้นไม้ ดอกไม้ ปากกา ดินสอ โต๊ะ เก้าอี้ ช้อนส้อม รองเท้า กระเป๋า หมวก พี่ป้าน้าอา ปู่ยาตายาย เป็นต้น

8. ควรเลือกใช้คำศัพท์ต่างๆ หรืออักษรซ้ำๆ จะทำให้เด็กเจนตาเจนใจ จนจำได้ เพราะเห็นบ่อย (Repetition)

9. จำนวนหน้าประมาณ 10 – 20 หน้า

10. เด็กวัยนี้ยังไม่มีหนังสือ ตำราเรียน (Text Book) และสารคดี

ฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2526: 127) ได้กล่าวถึง ลักษณะของหนังสือนิทานที่ไม่ควรนำมาเล่าให้เด็กฟัง ดังนี้

1. เป็นเรื่องราวที่หวาดเสียว น่ากลัวอย่างไม่มีเหตุผล เช่น เรื่องเกี่ยวกับภูตผี
2. เรื่องที่เกี่ยวกับการรักใคร่ การหนีตามกันของหนุ่มสาว
3. เรื่องทีเกี่ยวกับการพลัดพรากจากพ่อแม่ และการถูกทอดทิ้ง
4. เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความโหดร้ายทารุณ มีการลงโทษอย่างรุนแรงเกินไป ควรมีการลงโทษอย่างเหมาะสมกับความรู้สึกของเด็ก และมีเหตุผลในการลงโทษนั้น ควรมีการให้อภัยซึ่งกันและกัน เพื่อให้เห็นว่าความยุติธรรมยังมีในโลก
5. เรื่องที่ผู้เล่า (ครูและผู้ใหญ่) ไม่ถนัดที่จะเล่า จะทำให้เด็กมีเจตคติที่ไม่ดีได้
6. เรื่องที่สอดแทรกศีลธรรมมากเกินไป บ่อยเกินไป จนเด็กเบื่อ

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่าหลักเกณฑ์การเลือกนิทานสำหรับเด็ก ควรเป็นหนังสือที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ความสนใจของเด็ก ความยาวของเนื้อเรื่องให้เหมาะสมกับช่วงความสนใจของเด็ก คือ ประมาณ 10 – 15 นาที หรือประมาณ 12 หน้า มีเนื้อหาสาระและการสอดแทรกคุณธรรมได้อย่างเหมาะสม รูปเล่มมีขนาดกะทัดรัด เหมาะสมกับมือของเด็กที่สามารถถือได้ รูปภาพประกอบมีสีสันสดใส และตัวหนังสือใหญ่ มองเห็นได้ชัดเจน ใช้ภาษาที่สั้นๆ และง่ายๆ

3.2.6 รูปแบบการเล่านิทาน

กุลรัศมี ภูมิมาศ (2521 : 64) ได้เสนอรูปแบบของการเล่านิทานไว้ดังนี้

1. อ่านจากหนังสือนิทานให้เด็กได้ฟังทั้งเล่ม
2. ใช้ภาพวาดที่มีความต่อเนื่องกันประกอบการเล่าให้เด็กฟัง โดยที่ภาพเหล่านั้นจะจับม้วนใส่ไว้ในกล่อง แล้วหมุนทีละภาพคล้ายๆ ฟิล์มภาพยนตร์
3. เล่านิทานโดยใช้การวาดภาพขณะที่เล่าตามเนื้อเรื่องของนิทาน

พงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข (2525 : 37) ได้เสนอรูปแบบของการเล่านิทานเพิ่มเติม

1. การเล่านิทานโดยไม่ใช้อุปกรณ์ใดๆ เลย แต่ใช้เสียงประกอบการเล่าให้น่าสนใจ
2. การเล่าโดยใช้ภาพประกอบขณะที่เล่า
3. การเล่าโดยแสดงท่าทางประกอบตามตัวละครในเนื้อเรื่อง

4. การเล่าโดยแสดงหุ่นประกอบการเล่า โดยใช้หุ่นตัวละครตามเนื้อเรื่องที่เล่า อาจจะเป็น หุ่นนิ้วมือ หุ่นกระบอก หุ่นเงา เป็นต้น

สรุปได้ว่า ในการเล่านิทานแต่ละครั้ง ควรคำนึงถึงรูปแบบและวิธีการเพื่อให้การเล่านิทานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และใหเด็กได้รับประโยชน์สูงสุดจากการฟังนิทานเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็ก

3.2.7 เทคนิคในการเล่านิทาน

จอน และ แมรี่ (John; & Mary. 1995: 143) ได้กล่าวถึงการเล่านิทานที่ทำให้เด็กเกิดความสนใจได้ดังนี้

1. ผู้เล่าควรสบตาผู้ฟังเมื่อเริ่มเล่า
2. เล่าในสิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับเรื่องที่เล่า
3. ฝึกซ้อมอย่างเพียงพอในเรื่องที่เลือกมาเล่า สามารถเล่าได้อย่างคล่องแคล่ว
4. ใช้เสียงในการเล่าอย่างชัดเจนและน่าสนใจ

ฮิลดา (Hilda. 2001: 102) ได้กล่าวว่า ครูนอกจากเล่าเรื่องจากหนังสือแล้ว ยังสามารถใช้วิธีการเปลี่ยนระดับเสียง สามารถใช้หุ่นมือ อุปกรณ์ต่างๆ เช่น เครื่องเล่นเพลง บอร์ดติดรูปและนิ้วมือ หรือการวาดภาพ ซึ่งจะช่วยสร้างความประทับใจและความบันเทิงในเด็กกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ วิธีที่จะสนับสนุนให้เด็กได้เล่าเรื่อง โดยการให้เด็กเล่าคนเดียว หรือเล่าซ้ำกับที่ครูเล่า

ไพพรรณ อินทนิล (2534: 103 – 106) กล่าวถึงผู้เล่านิทานที่มีความสามารถ เล่าได้เก่งจะต้องทำให้นิทานนั้นมีชีวิตชีวา สนุกสนานเป็นที่หลงใหลติดอกติดใจของเด็กๆ ได้ โดยวิธีการดังนี้

1. ผู้เล่าควรเล่าตามลำดับเหตุการณ์ ไม่กระโดดข้ามไปมา
2. มีเทคนิคประกอบการเล่า
   - 2.1 ใช้น้ำเสียงประกอบการเล่า
   - 2.2 ใช้ท่าทางประกอบการเล่า
   - 2.3 ใช้สีหน้าและแววตาประกอบการเล่า
   - 2.4 ใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่า
3. สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
   - 3.1 บรรยากาศเงียบสงบ
   - 3.2 ผู้ฟังไม่อยู่ในภาวะหิว ร้อน หรือง่วงนอน
   - 3.3 สถานที่สบาย สะอาด
   - 3.4 ความยาวของนิทานเหมาะสมกับช่วงความสนใจของผู้ฟังแต่ละวัย
4. ควรมีการประเมนผลการเล่านิทาน เพื่อทราบข้อดี ข้อบกพร่องของตนเพื่อทำให้การเล่านิทานครั้งต่อไปสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542: 78 – 79) ได้เสนอวิธีการเล่านิทานที่ครูควรทราบไว้ดังนี้

1. เนื้อเรื่องต้องเหมาะสมกับวัย ใช้เรื่องที่มีความดีชนะความชั่วเสมอไป และผู้เล่าต้องจำเนื้อเรื่องทุกตอน

2. เสียงผู้เล่าจะต้องให้เด็กทั้งหมดได้ยินเสียงผู้เล่าอย่างชัดเจน ระดับเสียงและจังหวะพูดถูกต้องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ใส่ความรู้สึกลงไปในน้ำเสียง ทำเป็นเสียงเด็ก เสียงคนนแก่ หรือเสียงตามลักษณะของตัวละครได้ เด็กจะสนใจมากยิ่งขึ้น

3. ท่าทาง ถ้ามีภาพประกอบผู้เล่าไม่ต้องใช้ท่าทางมาก แต่เน้นที่ภาพ หากไม่มีภาพประกอบก็ควรใช้ท่าทางประกอบบ้างตามโอกาส แต่อย่ามากเกินไป ให้เป็นไปตามธรรมชาติ

4. จังหวะในการพูดเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้นิทานน่าสนใจ

5. อารมณ์ ในขณะที่เล่าควรให้เด็กได้เห็นถึงความรู้สึก และอารมณ์ของผู้เล่า เช่น อารมณ์รื่นเริง ความรู้สึกตื่นเต้น หรืออารมณ์เศร้า

6. ข้อตกลง ควรมีข้อตกลงก่อนว่าผู้ฟังจะต้องไม่พูดแซงในขณะที่ฟังนิทาน

7. เวลาเล่า เด็กอายุ 4 – 5 ปี หรือ 5 – 6 ปี ใช้เวลาประมาณ 10 – 15 นาที

เกริก ยุ้นพันธ์ (2543: 68) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ควรคำนึงในการเล่านิทาน ดังนี้

1. การเลือกเรื่องที่จะมาเล่า

2. การดัดแปลงเนื้อเรื่องให้เข้ากับกลุ่มผู้ฟัง

3. การเตรียมตัวและการจัดเตรียมสื่อประกอบนิทานของผู้เล่า

4. ลงมือเล่านิทาน ผู้เล่าจะต้องเล่าเรื่องให้ราบรื่นโดยตลอด ด้วยรูปแบบและเทคนิคเฉพาะของผู้เล่าเอง

5. สถานที่และเวลาที่ใช้ในการเล่านิทาน ผู้เล่าจะต้องพิจารณาเพื่อความเหมาะสม

6. การติดตามผลการเล่านิทาน ผู้เล่าจะต้องสังเกตความพึงพอใจของผู้ฟังด้วยว่า ผู้ฟังให้ความสนใจมากน้อยเพียงใด

วิไล มาศจรัส (2545: 118 – 119) ได้กล่าวถึงเทคนิคการเล่านิทาน ดังนี้

1. น้ำเสียง โดยปกติ ผู้เล่านิทานจะต้องมีน้ำเสียงแจ่มใสเพราะการเล่านิทานน้ำเสียงเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้นิทานน่าสนใจ ดังนั้นเวลาเล่านิทาน ผู้เล่าจะต้องงรู้จักใช้น้ำหนักของคำให้มีหนักเบาตามอารมณ์ของตัวละคร

2. การใช้สีหน้าท่าทาง ถือเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่ง เช่น การแสดงความโกรธด้วยการนิ่วหน้า แสดงถึงอารมณ์ดีด้วยรอยยิ้มหรือหัวเราะ ร่าเริง แสดงความสงสัยด้วยการขมวดคิ้ว

3. การสบตาผู้ฟัง การเล่านิทานจะดูเป็นกันเองยิ่งขึ้น หากผู้เล่า เล่าไปด้วยสบตากับผู้ฟังไปด้วย รวมถึงการให้ผู้ฟังเข้ามามีส่วนร่วมในนิทานในบางช่วงบางตอนที่เห็นว่ามีความเหมาะสม

ฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2523: 104) กล่าวว่า การเล่านิทานให้ได้ดีนั้นเป็นเรื่องยากพอสมควร ผู้เล่าต้องใช้เทคนิคในการเล่าเป็นอย่างมาก เพื่อจะทำให้เด็กสนใจ ผู้เล่าต้องมีศิลปะในการเล่า นอกจากนี้ต้องให้ความรัก ความอดทน ความใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็ก บุคลิกภาพและท่าทางของผู้เล่าก็สำคัญ

การเล่านิทานให้ประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์นั้นต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ทำความเข้าใจกับนิทานเรื่องที่จะเล่าเสียก่อน
2. เลือกคำง่ายๆ
3. ใช้บทสนทนาจะทำให้เด็กตื่นเต้น
4. หลีกเลี่ยงการบรรยายและคำอธิบายที่ไม่จำเป็น
5. ใช้เสียงแบบสนทนากัน คือ ช้า ชัดเจน มีหนักเบา
6. จับเวลาให้ดี เว้นตามจังหวะตามอารมณ์ของเรื่อง
7. เวลาเล่าให้เป็นกันเอง ให้ความรักสนิทสนมอย่างจริงใจ
8. นิทานที่นำมาเล่าให้ยาวพอๆ กับระยะความสนใจของเด็กประมาณ 15 – 20 นาที
9. มีรูปภาพประกอบอาจเป็นหนังสือภาพ หุ่น จะช่วยให้เด็กสนใจยิ่งขึ้น
10. เวลาเล่าอย่าย่อเรื่องให้สั้นจนขาดความสนุกไป
11. จัดบรรยากาศในห้องให้เหมาะสม
12. อย่าแสดงท่าทางประกอบการเล่ามากเกินไป
13. ขณะเล่านิทานอาจให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่านิทานด้วยก็ได้ เช่น แสดงท่าทางตามเนื้อเรื่องแต่ไม่ควรบ่อยนัก
14. สายตาของผู้เล่าจะต้องกวาดมองเด็กทุกคน
15. หากมีเด็กพูดหรือถามขัดจังหวะควรบอกให้เด็กรอจนกว่าจะจบเรื่อง
16. หลังจากเล่านิทานจบอาจให้เด็กช่วยกันตั้งชื่อเรื่องก็ได้
17. หลังจากเล่านิทานจบควรเปิดโอกาสให้เด็กถามและวิพากษ์วิจารณ์
18. ถ้านิทานเรื่องยาวผู้เล่าอาจเล่าเป็นตอนๆ ก็ได้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2541: 16 – 17) กล่าวถึงการเล่านิทาน มีขั้นตอนการดำเนินการเป็นลำดับ แต่ละขั้นของการเล่าต้องมีการจัดเตรียมให้เหมาะสมจึงจำทำให้การเล่านิทานมีความหมาย ประทับใจผู้ฟัง แม้ว่านิทานจะเป็นสิ่งที่เด็กชอบ และพร้อมที่จะฟังอยู่เสมอก็ตาม นิทานทุกเรื่องกับการเล่าทุกครั้งไม่สามารถตรึงใจให้เด็กอยู่กับที่ได้ตั้งแต่ต้นจนจบ เว้นแต่กระบวนการเล่านั้นจะมีขั้นตอน การเตรียมการที่นอกจะทำให้นิทานดำเนินไปสู่จุดประสงค์ของผู้เล่าที่ต้องการแล้วต้องทำให้เด็กเพลิดเพลินกับการเล่านิทานด้วย ในการเตรียมการเพื่อเล่านิทานที่ครูเป็นผู้เล่า ครูควรจัดเตรียมเนื้อหาก่อน ถ้าเป็นนิทานที่มาจากหนังสือนิทานครูต้องอ่านให้เข้าใจ จำเนื้อเรื่องให้ได้ เมื่อนำไปเล่าประกอบภาพ ในหนังสือจะได้พูดความต่อเนื่องเป็นเรื่องราว มีหยุดพัก ถามตอบจะทำให้เข้าใจง่ายไม่ลืม

การเตรียมเด็กสำหรับฟังนิทาน ที่นั่งของครูและเด็กต้องใกล้ชิดกัน ครูอาจนั่งสูงกว่าเด็กเล็กน้อย เพื่อให้สามารถแสดงภาพในหนังสือ หรือภาพอื่นๆ บนตักในระดับสายตาเด็ก ขณะเล่าควรจัดเด็กเป็นกลุ่มเล็กๆ ถ้าเป็นกลุ่มใหญ่ให้นั่งล้อมวงครู แล้วครูเริ่มกิจกรรมเตรียมเด็กด้วยการให้เด็กร้องเพลง ดูภาพหรือกล่าวคำจูงใจ เพื่อให้เด็กมีอารมณ์พร้อมที่จะฟัง เมื่อพร้อมแล้วจึงเริ่มต้นด้วยการเล่านิทาน หากมีจุดประสงค์ของการฟังต้องบอกเด็กด้วยการดำเนินเรื่อง อาจเป็นการนำเสนอด้วยภาษาพูดอย่างเดียว หรือใช้ภาษาท่าทางหรือใช้สื่อประกอบต่างๆ ทั้งแถบบันทึกเสียงและภาพประกอบ ผู้เล่าต้องใช้ภาษาที่เด็กเข้าใจง่าย ถูกหลักไวยากรณ์ บทสนทนาอาจใช้ภาษาถิ่นหรือใช้คำคุ้นเคยที่เด็กเคยชิน จะช่วยให้การเล่านิทานมีประสิทธิภาพ และมีความหมายตรงกับจุดประสงค์ของผู้เล่ามากขึ้น

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า การใช้เทคนิคและวิธีการเล่านิทานนั้น เป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ที่ผู้เล่าต้องอาศัยประสบการณ์และการฝึกฝนบ่อยๆ การเล่านิทานต้องทำให้มีชีวิตชีวาสนุกสนาน มีน้ำเสียงและท่าทางประกอบที่เหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป มีกระบวนการเล่าที่ดีการเริ่มเข้าสู่การเล่านิทานและการสรุป เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับนิทาน ที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่เล่าและมีสีสันน่าสนใจ

3.2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

งานวิจัยในต่างประเทศ

ดิกสัน จอห์นสัน และ ซอลซ์ (Dixon, Johnson & Salts. 1977: 379) ได้วิจัยเกี่ยวกับเรื่องการจัดกิจกรรมการเล่านิทานให้กับเด็กอายุ 3 – 4 ปี ที่โรงเรียนในเมืองดีทรอยด์ จำนวน 46 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เล่านิทานให้เด็กฟังแล้วให้แสดงบทบาทสมมติประกอบตามเนื้อเรื่อง กลุ่มที่ 2 เล่านิทานให้ฟังพร้อมทั้งพาไปดูของจริงนอกสถานที่ เช่น ไปสวนสัตว์ ไปซื้อของ กลุ่มที่ 3 เล่านิทานแล้วสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเรื่องที่เล่าให้ฟัง และกลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุม ผลพบว่า กลุ่มเด็กที่แสดงบทบาทประกอบตามเรื่องได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเนื้อเรื่องไปด้วย จะพัฒนาจิตลักษณะต่างๆ ได้ดีที่สุดแสดงว่า เมื่อเด็กได้ฟังนิทานแล้ว เด็กย่อมมีความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตนชอบหรือตัวละครที่ประสบผลสำเร็จและยังพบว่า เนื้อเรื่องในนิทานเป็นเรื่องไกลความเป็นจริงจะได้ผลดีต่อความคิดของเด็กได้ดีกว่านิทานที่มีเนื้อเรื่องใกล้ชีวิตจริงของเด็ก

อมอริจิ (Amoriggi. 1981: 1366A – 1367A) ได้ศึกษาความสามารถในการเล่านิทานของเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยจะเล่านิทานให้เด็กฟังแล้วให้เด็กเล่าเรื่องย้อนกลับและเล่าเรื่องราวต่อจากผู้วิจัย ทำการทดลองครั้งละ 15 – 20 นาที เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่าเด็กสามารถเล่านิทานได้ถูกต้องโดยการเรียงลำดับเหตุการณ์ต่างๆ ได้ดีขึ้น เด็กสามารถนำเอานิทานที่ฟังไปประยุกต์เล่าต่อ

งานวิจัยในประเทศ

ดวงใจ วรรณสังข์ (2541) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความสามารถในการจำพยัญชนะไทยของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนโดยใช้ชุดการสอนนิทานประกอบภาพพยัญชนะไทย โดยศึกษากับเด็กนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้อายุ 4 – 6 ปี จำนวน 6 คน ที่มีความจำสับสนในตัวพยัญชนะไทยที่คล้ายคลึงกัน ทดลองสอนด้วยชุดการสอนนิทานประกอบภาพพยัญชนะไทยผลการศึกษาพบว่าประสิทธิภาพของชุดการสอนเป็น 95.33 / 82.00 ความสามารถใน การจำพยัญชนะไทยของเด็กไทยของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนนิทานประกอบภาพพยัญชนะไทยอยู่ในระดับดี ความสามารถในการจำพยัญชนะไทยของเด็กไทยที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ การสอนสูงกว่าก่อนสอนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

รัญจวน ประโมจนีย์ (2544: 65) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ โดยทดลองกับเด็กกลุ่มเดียว จำนวน 10 คน พบว่าความสามารถด้านการเรียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงเวลาของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพมีการเปลี่ยนแปลงขั้นความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้นทุกคน

กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ (2547) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลของการจัดกิจกรรมนิทานประกอบละครสร้างสรรค์ที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนเปรมฤดีศึกษา โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเดียวจำนวน 12 คน ผลการวิจับพบว่า พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบละครสร้างสรรค์ ก่อนและระหว่างจัดกิจกรรมโดยเฉลี่ยและรวมจำแนกรายด้านในแต่ละช่วงสัปดาห์มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอัตราการเปลี่ยนแปลงประหว่างก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างจัดกิจกรรมเพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา 8 สัปดาห์

นนทพร ภูวรัตน์ (2546) ได้ศึกษาผลของการใช้เพลงและนิทานในการเพิ่มความสามารถด้านการฟัง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังก่อนและหลังการทดลอง แบบการสังเกตพฤติกรรมด้านการฟังของนักเรียน และการประเมินตนเองของนักเรียนด้านการฟัง ผลการทดลองพบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการฟังเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติระดับ .01

สรุปได้ว่าจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน นิทานสามารถส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กได้เป็นอย่างดี ซึ่งเมื่อเด็กมีความสามารถทางภาษาที่ดีแล้วจะส่งผลต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็กทำให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้นด้วย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 5 ห้อง นักเรียน 30 คน ของโรงเรียนเพชรถนอม กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย ชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มา 1 ห้องเรียน จากจำนวน 5 ห้องเรียน และใช้นักเรียน จำนวน 20 คน เป็นกลุ่มทดลอง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน
2. แบบวัดพัฒนาการทางการพูด

ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานและการแสดงบทบาทสมมติ ศศินันท์ นิลจันทร์ (2547) กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ (2547) วราภรณ์ ปานทอง (2548) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

2. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของกรมวิชาการ

3. ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนรวมถึงเทคนิคการสอนที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ

4.จัดทำแผนกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างแผนการสอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นพูดคุยทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลงที่ใช้ในการจัดกิจกรรมและเนื้อหาของนิทาน

ขั้นที่ 2 ฟังนิทานและแสดง

ขั้นที่ 3 สรุปสิ่งที่ได้จากการฟังและแสดง

โดยจัดในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรื่องละ 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ วันละ 30 - 45 นาที รวมทั้งสิ้น 8 สัปดาห์

5. นำแผนกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และรูปแบบการจัดกิจกรรมนิทานประกอบการแสดง จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

1. ดร.ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์
   ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1
   จังหวัดราชบุรี
2. อาจารย์สมศรี ปาณะโตษะ
   อาจารย์ระดับ 7 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
   ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)กรุงเทพมหานคร
3. อาจารย์รติรส ก้อนเงิน
   อาจารย์ผู้สอนและหัวหน้าแผนกกิจกรรมระดับชั้นอนุบาล
   โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

6. ปรับปรุงแผนการสอนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

7. นำแผนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานไปทดลองกับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 4 - 5 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน

8. นำแผนการการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานไปทำเป็นแผนการเรียนรู้ฉบับจริงเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง

ขั้นตอนการสร้างแบบวัดพัฒนาการทางการพูด

การสร้างแบบวัดพัฒนาการทางการพูด ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดพัฒนาการทางการพูด พูลสุข ส่งเสริม (2551) ณภัทรสร จรจรัญ (2551) วราภรณ์ รักวิจัย (2535) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดพัฒนาการทางการพูด

2. สร้างแบบวัดพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยจำนวน 3 ด้าน รวม 40 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการพูดคำศัพท์ จำนวน 20 ข้อ

ด้านที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการพูดคำเป็นประโยค จำนวน 20 ข้อ

ด้านที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการพูดเป็นเรื่องราว จำนวน 20 ข้อ

3. นำแบบวัดพัฒนาการทางการพูด และคู่มือดำเนินการวัดที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามข้อคำถามและให้สอดคล้องทางพฤติกรรม จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นภดล กองศิลป์
   อาจารย์ผู้สอนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร
2. อาจารย์มิ่ง เทพครเมือง
   อาจารย์ผู้สอนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร
3. อาจารย์ณภัทรสร จรจรัญ
   อาจารย์ผู้สอนชั้นอนุบาล โรงเรียนดอกบัว จังหวัดนนทบุรี

4. หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดพัฒนาการทางการพูดโดยนำแบบวัดพัฒนาการทางการพูดไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาลงความเห็นและให้คะแนนดังนี้

+ 1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าสอดคล้อง

0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าไม่แน่ใจ

- 1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าไม่สอดคล้อง

แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ แล้วเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2526: 8) ขึ้นไปได้จำนวน 40 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ .67 – 1.0

5. นำแบบวัดพัฒนาการทางการพูดที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบวัดพัฒนาการทางการพูด

6. นำแบบวัดพัฒนาการทางการพูดที่ผ่านการทดลองใช้มาตรวจให้คะแนนตามกฎเกณฑ์ การให้คะแนน

7. วิเคราะห์รายข้อ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (r) โดยหาค่าความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมข้ออื่นๆที่เหลือ คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจตั้งแต่ .20 ขึ้นไปได้ 20 ข้อ มีค่าอำนาจ จำแนกตั้งแต่ .2 -.56

8. นำแบบวัดที่คัดเลือกไว้ในข้อ 7 มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาของ ครอนบัค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าเท่ากับ .86 ซึ่งมีความเชื่อมั่นสูงเพียงพอที่นำมาใช้ในการวิจัยได้

9. จัดทำเป็นแบบวัดพัฒนาการทางการพูดฉบับสมบูรณ์และจัดทำคู่มือแบบวัดพัฒนาการทางการพูด

การเก็บรวมรวมข้อมูล

แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ One - Group Pretest - Posttest Design (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538: 249) ตามตารางดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่มทดลอง	สอบก่อน (Pretest)	ทดลอง	สอบหลัง (Posttest)
	T_1	X	T_2

เมื่อ T_1 แทน การทดสอบพัฒนาการทางการพูดก่อนการทดลอง

X แทน การจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

T_2 แทน การทดสอบพัฒนาการทางการพูดหลังการทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการดำเนินการทดลอง ใช้เวลาทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 เรื่อง วันละ 30 – 45 นาที รวม 24 ครั้ง ใช้ช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ในช่วงเวลา 9.30 – 10.15 น.

2. ขอความร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียนในการทำวิจัย

กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการจับสลากมา 1 ห้องเรียนจากจำนวนห้องเรียนทั้งหมด ห้องเรียน และใช้นักเรียน จำนวน 20 คน เป็นกลุ่มทดลอง

3. นักเรียน 20 คน ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

4. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กในกลุ่มตัวอย่างและจัดเตรียมสภาพแวดล้อม เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์

5. ผู้วิจัยนำแบบวัดพัฒนาการทางการพูดมาวัดก่อนการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

6. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ใช้เวลา 8 สัปดาห์ 1 เรื่องใช้เวลา 1 สัปดาห์ จำนวน 3 วัน วันละ 30 – 45 นาที ช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เวลา 9.30 – 10.15 ดังปรากฏใน ตาราง 2

ตาราง 2 กำหนดการทดลอง

สัปดาห์ที่	**นิทาน**	**วันที่ทำการทดลอง เวลา 9.30 - 10.20 น.**
1	เรื่องที่ 1	จันทร์, อังคาร, พุธ
2	เรื่องที่ 2	
3	เรื่องที่ 3	
4	เรื่องที่ 4	
5	เรื่องที่ 5	
6	เรื่องที่ 6	
7	เรื่องที่ 7	
8	เรื่องที่ 8	

7. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองจนครบ 8 สัปดาห์ จากนั้นทำการวัดพัฒนาการทางการพูด (Posttest) หลังการทดลองซึ่งใช้แบบวัดชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบครั้งก่อนการทดลอง แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

8. นำข้อมูลที่ได้จากการวัดพัฒนาการทางการพูดไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือและข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดพัฒนาการทางการพูดโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ โดยคำนวณจากสูตร
(บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2526: 89)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 หาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบรายข้อ โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนข้ออื่นๆ ที่เหลือจากสูตร (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2526: 258) ดังนี้

$$r_{item-total} = \frac{n\sum it - \left(\sum i\right)\left(\sum t\right)}{\left[n\sum i^2 - \left(\sum i\right)^2\right]\left[n\sum t - \left(\sum t\right)^2\right]}$$

เมื่อ $r_{item-total}$ แทน ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

i แทน คะแนนรายข้อ

t แทน คะแนนรวมของข้ออื่นๆที่เหลือ

1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดพัฒนาการทางการพูด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2521: 291) ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1}\left[1 - \frac{\sum s_i}{s_t^2}\right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

k แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบทั้งหมด

s_i แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อสอบรายข้อ

s_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนขนองแบบทดสอบ

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป spss for windows ทำการวิเคราะห์

2.1 หาคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

2.2 เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองโดยใช้สถิติ paired t-test

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง และการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\overline{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t. distribution
$\overline{D}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่าง
df	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนความแตกต่าง
P	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบวัดพัฒนาการทางด้านการพูด

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการทางด้านการพูดก่อนและหลังการทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบวัดพัฒนาการทางด้านการพูดก่อนและหลังการจัดกิจกรรมมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดังแสดงในตาราง 3 และแปลความหมายคะแนนดังนี้

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัดพัฒนาการทางการพูด ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

พัฒนาการทางการพูด	ก่อน		หลัง	
	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD
ด้านที่ 1 การพูดคำศัพท์	1.91	.45	2.61	.15
ด้านที่ 2 การพูดเป็นประโยค	.97	.33	2.17	.23
ด้านที่ 3 การพูดเป็นเรื่องราว	.99	.36	1.99	.34
โดยรวม	1.29	.29	2.26	.18

ผลการวิเคราะห์ตาราง ปรากฏว่า ค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัดพัฒนาการทางด้านการพูด มีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังการการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน โดยรวมเท่ากับ 1.29 และ 2.17 ตามลำดับและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว
พบว่า ด้านที่ 1 คะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 1.91 แสดงว่ามีพัฒนาการทางการพูดคำศัพท์อยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 2.56 แสดงว่ามีความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์อยู่ในระดับสูง ด้านที่ 2 คะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ .97 แสดงว่ามีความสามารถทางด้านการพูดเป็นวลีและประโยคได้แต่ไม่สอดคล้องกับภาพ หลังการทดลองเท่ากับ 2.11 มีความสามารถทางด้านการพูดเป็นวลีและประโยคได้สอดคล้องกับภาพเป็นส่วนใหญ่ และด้านที่ 3 คะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ .99 มีพัฒนาการทางด้านการพูดเล่าเรื่องราวจากภาพได้แต่ยังเก็บรายละเอียดของภาพไม่หมด หลังการทดลองเท่ากับ 1.85 มีพัฒนาการทางด้านการพูดเล่าเรื่องจากภาพได้โดยเก็บรายละเอียดของภาพได้หมด

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบพัฒนาการทางด้านการพูด

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบวัดพัฒนาการทางด้านการพูด มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวัดความแตกต่างโดยใช้ t - test ทดสอบค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติของแบบทดสอบ ในตาราง 4

ตาราง 4 การเปรียบเทียบพัฒนาการทางด้านการพูดก่อนและหลังจัดกิจกรรม

พัฒนาการทางการพูด	ก่อน		หลัง		$\overline{D}$	$S_{\overline{D}}$	t	df	P
	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD					
ด้านที่ 1 พูดคำศัพท์	1.91	.45	2.61	.15	-.70	.09	-7.49	19	.00
ด้านที่ 2 พูดเป็นประโยค	.97	.33	2.17	.23	-1.21	.06	-20.69	19	.00
ด้านที่ 3 พูดเป็นเรื่องราว	.99	.36	1.99	.34	-1.00	.10	-9.77	19	.00
โดยรวม	1.29	.29	2.26	.18	-.97	.05	-19.99	19	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 4 ปรากฏว่าพัฒนาการทางด้านการพูดโดยรวมของเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.29 คะแนน หลังได้รับการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.27 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างได้ค่าความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ -.98 และได้ค่า t = 16.60 p = 0.0 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหลังได้รับการจัดกิจกรรมนักเรียนมีคะแนนพัฒนาการด้านการพูดโดยรวมเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านที่ 1 พัฒนาการด้านการพูดคำศัพท์ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.91 คะแนน หลังได้รับการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.61 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยได้ค่าความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ -.70 และได้ค่า t = -7.45 p = 0.0 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหลังได้รับการจัดกิจกรรมนักเรียนมีคะแนนพัฒนาการทางด้านการพูดคำศัพท์เฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ด้านที่ 2 พัฒนาการด้านการพูดเป็นประโยค ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .97 คะแนน หลังได้รับการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.21 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยได้ค่าความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ -1.24 และได้ค่า t = -12.97 p = 0.0 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหลังได้รับการจัดกิจกรรมนักเรียนมีคะแนนพัฒนาการทางการพูดเป็นประโยคเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ด้านที่ 3 พัฒนาการด้านการพูดเป็นเรื่องราว ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .99 คะแนน หลังได้รับการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.99 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยได้ค่าความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ -1.00 และได้ค่า t = -9.77 p = 0.0 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหลังได้รับการจัดกิจกรรมนักเรียนมีคะแนนพัฒนาการทางการพูดเป็นเรื่องราวเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

บทที่ 5
สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางและประโยชน์สำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ในการพิจารณาเลือกกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลของการวิจัยโดยสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาพัฒนาการในการพูดของเด็กปฐมวัยที่เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานโดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

สมมติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานมีพัฒนาการทางด้านการพูดสูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเพชรถนอม กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเพชรถนอม กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน โดยมีขั้นตอนการเลือก คือ สุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้มาโดยวิธีจับสลาก 1 ห้องเรียนจากจำนวน 5 ห้องเรียน

ตัวแปรที่จะศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พัฒนาการทางการพูด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน
2. แบบวัดพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับที่วิเคราะห์ด้วยสูตร สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha) มีค่าเท่ากับ .86

วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ดังนี้

1. ทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดก่อนดำเนินการทดลอง (Pretest) โดยใช้แบบวัดพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. ดำเนินการทดลองโดยกลุ่มตัวอย่างจะได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ โดยจัดสัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 1 ครั้งๆ ละ 30 – 45 นาที ช่วงเวลา 9.30 – 10.15 ของวันจันทร์ อังคาร และพุธ รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง
3. หลังเสร็จสิ้นการทดลองผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบวัดพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยฉบับเดียวกันกับแบบวัดที่ใช้ก่อนการทดลองแล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด
4. นำคะแนนที่ได้จากการวัดพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำคะแนนที่ได้จากการวัดพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังทดลองมาหาค่าสถิติพื้นฐานโดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองโดยใช้วิธีการทางสถิติ t – test for Dependent Sample

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานมีพัฒนาการทางการพูดคำศัพท์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่า $\overline{X}$ = 2.61 คะแนน ซึ่งก่อนการทดลองมีค่า $\overline{X}$ = 1.91 คะแนน ในด้านการพูดเป็นประโยคสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่า $\overline{X}$ = 2.17 คะแนน และก่อนการทดลองมีค่า $\overline{X}$ = .97 คะแนน และในด้านการพูดเป็นเรื่องราวสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่า $\overline{X}$ = 1.99 คะแนน ก่อนการทดลอง มีค่า $\overline{X}$ = .99 คะแนน ค่าคะแนน $\overline{X}$ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานนั้นจะเห็นได้ว่า พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยแต่ละด้านสูงขึ้นทั้งหมด ส่งผลให้พัฒนาการทางการพูดโดยรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพัฒนาการทางด้านการพูด ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน ผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ เด็กปฐมวัยหลังได้รับการทำกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน มีพัฒนาการทางด้านการพูดโดยรวมสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ที่ว่า เด็กปฐมวัยหลังได้รับกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานมีพัฒนาการทางการพูดสูงขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่ากิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กปฐมวัยได้ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านการพูดทั้งทางด้านการพูดคำศัพท์จากการเรียนรู้คำต่างๆ ในบทที่ใช้ในการแสดง การพูดประโยคและการพูดเป็นเรื่องราวโดยใช้นิทานเป็นตัวเร้าความสนใจและเสริมแรงเอื้อให้เด็กได้มีการมีพัฒนาการทางการพูดสูงขึ้น สอดคล้องกับ ฮอลลาแฮม และ คูฟแมน (ศรีเรือน แก้วกังวาน. 2548: อ้างอิงจาก; Hallaham & Kauffan.1994) กล่าวถึงกระบวนการเรียนภาษาของเด็กเกิดจากการตอบสนองหลายอย่างต่อสิ่งเร้าหลายตัว พฤติกรรมตอบสนองสิ่งเร้า คือ ความพยายามลองใช้อวัยวะเครื่องเปล่งเสียงต่างๆ ทำงานสัมพันธ์กันหลายส่วนพร้อมกัน ได้แก่ ส่วนสมอง ทำหน้าที่ในการมองเห็น ได้ยิน สะสมความจำ จำได้ว่าแม่แบบ (คือตัวเร้า) นั้นทำริมฝีปากอย่างไรมีสีหน้าท่าทีสายตา คิ้ว และสัมผัส ด้วยอาการอย่างไร เด็กก็จะทำพฤติกรรมตอบสนองเช่นเดียวกัน เช่นเมื่อพูดก็ยกมือ ขยับตัว ฯลฯ พฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าในกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานคือการที่เด็กสนใจอาสาออกมาแสดงเป็นตัวละครต่างๆ ที่ครูเล่า จากสื่อสิ่งเร้าตัวแรก และพูดบทต่างๆ ตามครูจากสิ่งเร้าต่อมาคือครูรวมถึง การพูดให้เพื่อนฟังและแสดงให้เพื่อนๆ ดู เพื่อนในห้องเรียนจึงเป็นสิ่งเร้าถัดมา ด้วยการตอบสนองต่อสิ่งเร้าหลายอย่างพร้อมๆกัน หลังจากการแสดงในแต่ละครั้ง จะมีการพูดคุย เกี่ยวกับนิทานที่เด็กๆ ได้ฟังและร่วมแสดงไป มีตัวละครที่เด็กได้รู้จักหรือเคยพบเห็น เช่น ยีราฟที่ในหนังสือที่เด็กเคยอ่าน ยีราฟมีคอยาว ตัวสูง เป็นต้น เด็กจะมีโอกาสได้พูดใน

สิ่งที่ตนเคยพบเห็น ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางภาษากับเพื่อนส่งผลให้เด็กพัฒนาการทางการพูดที่สูงขึ้น ทำให้มีประสบการณ์ที่กว้างขวาง สอดคล้องกับ ปรัชญาของจอห์นดิวอี้ ที่กล่าวว่า เด็กเรียนรู้ได้ดีจากการกระทำ (Learning by doing) และเด็กเรียนรู้ได้ดีจากประสบการณ์ตรง (พัฒนา ชัชพงศ์. 2540: 15) ในระยะเวลาตลอด 8 สัปดาห์ของการทดลอง เด็กมีโอกาสได้ฝึกพูดตลอดทุกๆ สัปดาห์ ได้ฝึกพูดซ้ำๆ ทั้งการพูดเป็นคำ ประโยค และเรื่องราวเมื่อครูกระตุ้นให้เด็กพูด สอดคล้องกับกฎการฝึกหัด (Laws of Exercise) ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ที่กล่าวว่าเมื่อต้องการให้เด็กมีทักษะจะต้องให้เด็กเกิดความเข้าใจและหมั่นฝึกฝนบ่อย ๆ เด็กจะเรียนรู้จากการสังเกต โดยการฟังที่ครูพูด อ่านริมฝีปากของครูและพูดตาม ซึ่งเป็นการลงมือปฏิบัติสอดคล้องกับ เพียเจท์ (Piaget) ที่กล่าวว่าพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กในขั้นที่ 2 ขั้นก่อนปฏิบัติการ เด็กช่วงอายุ 2 – 6 ปี จะถือเอาตนเอง เป็นสำคัญ (Self Centered) และเรียนรู้จากการสัมผัส และใช้ทุกส่วนของร่างกายในการทำกิจกรรม นอกจากการที่เด็กได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางภาษากับเพื่อนและครูซึ่งทำให้เด็กมีพัฒนาการทางการพูดที่สูงขึ้นแล้ว บรรยากาศในขณะทำกิจกรรมก็เป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นให้เด็กได้มีโอกาสได้ฝึกพูดเพื่อให้มีพัฒนาการทางการพูดที่สูงขึ้นสอดคล้องกับกุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 115) และสิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2550: อ้างอิงจาก Bruner. 1960: 60) ที่กล่าวว่าการส่งเสริมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เป็นสิ่งจำเป็นในการเป็นแรงเสริมให้เกิดการเรียนรู้สำหรับเด็ก เนื่องจากเด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาจากการเลียนแบบเสียงมาเป็นภาษาพูด และสอดคล้องกับ สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ (2540: 54) ที่กล่าวว่า การกระตุ้นให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยตามความพอใจและการสนใจของเด็กจะช่วยส่งผลทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความสุข

นอกจากนี้การใช้ภาพสัตว์ต่างๆ ที่นำมาเป็นสื่อในการแสดง โดยนำมาทำเป็นที่คาดศีรษะทำให้เด็กได้เห็นภาพสัตว์ที่ชัดเจน และเข้าใจคำต่างๆ มากยิ่งขึ้น อีกทั้งในขณะร่วมกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน เด็กได้พูดคำ และ ประโยคต่างๆ ที่เป็นคำซ้ำๆ หรือการเลียนแบบเสียงสัตว์ต่างๆ เช่น กระต๊าก กระต๊าก ก้าบ ก้าบ โฮ่ง โฮ่ง ซึ่งช่วยกระตุ้นให้กิจกรรมเกิดความสนุกสนานมากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับกรวิภา สรรพกิจจำนง (2547: 63) ที่กล่าวว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กควรเป็นลักษณะการบูรณาการให้เด็กได้ปฏิบัติด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ได้รับการฝึกฝนการใช้ภาษา มีโอกาสได้ยินได้ฟังภาษาที่เหมาะกับวัย สามารถแสดงความรู้สึกนึกคิด ตามความต้องการ และการใช้ภาพขนาดใหญ่ที่มีสีสันสวยงามหลากหลาย ทำให้เกิดแรงจูงใจสำหรับเด็กในการเข้าร่วมกิจกรรม

เปรียบเทียบพัฒนาการด้านการพูดคำศัพท์ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน ปรากฏว่าหลังการทดลองเด็กมีพัฒนาการด้านการพูดคำศัพท์สูงกว่าก่อนการทดลอง ที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดกิจกรรมแสดงประกอบการเล่านิทาน สามารถช่วยให้พัฒนาการทางการพูดคำศัพท์สูงขึ้น ซึ่งจากการทดสอบก่อนการทดลองเด็กได้ดูภาพเพียงอย่างเดียวเด็กบางคนอาจจะรู้จักและสามารถพูดได้ถูกต้อง แต่เด็กบางคนยังไม่รู้จักและไม่สามารถพูดได้

ถูกต้อง ขณะทำการทดลองผู้วิจัยได้นำสื่อที่เป็นรูปภาพและของจริงมาให้เด็กได้เรียนรู้และใช้ประกอบการแสดงของเด็ก ทำให้เด็กพูดคำศัพท์จากสื่อให้เพื่อนฟังและเด็กเกิดภาคภูมิใจที่มีคนสนใจฟังในสิ่งที่ตนพูดและแสดงทำให้พูดคำศัพท์ได้มากขึ้นรวมถึงกล้าที่จะพูดคำศัพท์ได้เป็นอย่างดี

เปรียบเทียบพัฒนาการด้านการพูดเป็นประโยคก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน ปรากฏว่าหลังการทดลองเด็กมีพัฒนาการด้านการพูดเป็นประโยคสูงกว่าก่อนการทดลอง ที่เป็นเช่นนี้เพราะขณะจัดกิจกรรมมีการพูดบทตามเนื้อเรื่องของนิทานที่ครูเล่าทำให้เด็กสามารถพูดเป็นประโยคได้อย่างถูกต้อง และมีการพูดคุย ตอบคำถามในระหว่างและหลังการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ทำให้เด็กได้คำตอบที่ชัดเจน ซึ่งครูจะเป็นผู้กระตุ้นด้วยคำถามที่เป็นประโยคที่ชัดเจน ทำให้เด็กเข้าใจและตอบคำถามได้อย่างชัดเจนเช่นกัน หากเด็กคนใดเพียงพยักหน้าส่ายหน้าหรือตอบสั้นๆก็จะมีการแนะนำแก้ไขให้เด็กมีการตอบให้ชัดเจน เด็กๆ ก็จะเรียนรู้การพูดให้เป็นประโยคหรือหากเด็กทราบแล้วแต่ยังไม่ค่อยพูดก็นับเป็นการช่วยให้เด็กได้โอกาสฝึกพูดจนชินไม่ตอบไม่ถามเพียงสั้นๆ แบบเดิมซึ่งส่งผลให้หลังการทดลองเด็กมีความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยคสูงขึ้น

เปรียบเทียบพัฒนาการด้านการพูดเป็นเรื่องราวก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน ปรากฏว่าหลังการทดลองเด็กมีพัฒนาการทางด้านการพูดเป็นเรื่องราวสูงกว่าก่อนการทดลอง จะเห็นได้ว่าการร่วมกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานนั้นเด็กได้มีโอกาสพูดบทตามเนื้อเรื่องของนิทานตามที่ครูพูด และหลังจากการแสดงเสร็จสิ้น จะมีการพูดคุยตอบคำถามเกี่ยวกับนิทานที่เด็กได้ร่วมแสดง ซึ่งเรื่องราวที่เด็กพูดตอบจากคำถามที่ครูกระตุ้น จะได้ใจความทำให้เพื่อนๆ ในห้องซึ่งเป็นผู้ฟังสนใจติดตามฟังจนจบ หรือเด็กอาจมีการพูดคุยหรือซักถามกับเพื่อนๆ ต่อ ทำให้เด็กฝึกฝนการพูดเป็นเรื่องราวได้ดียิ่งขึ้น

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

1. ในการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานในระยะแรก เด็กไม่กล้าที่จะพูดหรือแสดงท่าทางประกอบตามจินตนาการมากนัก เนื่องจากเด็กยังไม่คุ้นเคยกับการออกมาพูดและแสดงแต่เมื่อครูกระตุ้นให้เด็กได้ออกมาแสดงมากขึ้น ทำให้เด็กสนใจ มีความมั่นใจและกล้าที่จะพูดและแสดงมากขึ้น

2. เมื่อเด็กเริ่มคุ้นเคยกับการร่วมกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน เด็กๆ ในห้องเริ่มสนใจที่จะพูด สนทนากับครู โต้ตอบในสิ่งที่ครูถามกระตุ้นในการจัดกิจกรรม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนิทาน และตัวละครต่างๆ ที่เด็กๆ ชื่นชอบ ผู้วิจัยคิดว่า การพูด สนทนา โต้ตอบนี้ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจในคำศัพท์ ประโยคต่างๆ มากยิ่งขึ้น

3. จากการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานพบว่า เด็กให้ความสนใจกับนิทานและตัวละครที่เป็นสัตว์ ชอบที่จะพูดและแสดงท่าทางของสัตว์ชนิดต่างๆ

4. การจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานทำให้เด็กได้พูดผ่านแสดงร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รู้จักการรอคอย รู้จักการแบ่งปันอุปกรณ์การแสดงต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม
2. ในการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน ควรมีการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ให้พร้อมและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน
3. ในการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน ควรเลือกนิทานที่มีบทพูดที่เหมาะกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย มีเนื้อเรื่องที่ไม่ซับซ้อนมากนัก มีตัวละครที่น่าสนใจ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เด็กอยากร่วมกิจกรรมมากยิ่งขึ้น
4. ก่อนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน ครูควรแนะนำอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมให้ชัดเจน เพื่อให้เด็กเกิดการเข้าใจตรงกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการนำกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานศึกษาในตัวแปรอื่นนอกเหนือจากพัฒนาการทางการพูด เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การคิด พหุปัญญา เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาความสามารถทางด้านการพูด การฟัง การอ่านและการเขียนไปพร้อม ๆ กันนับเป็นการศึกษาพัฒนาการทางด้านทักษะภาษาโดยครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีการนำนิทานซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กสนใจมาเป็นสื่อในการศึกษา
3. ควรมีการศึกษาพัฒนาการทางการพูดในระยะเวลาที่เพิ่มขึ้น เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการชัดเจนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ (2547). **ผลของการจัดกิจกรรมนิทานประกอบละครสร้างสรรค์ที่มีผลต่อพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

กาญจนา สุวรรณธาร (2537). **ความเชื่อมั่นในตนเองและความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่นสร้างสรรค์ที่ครูมีปฏิสัมพันธ์และไม่มีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2541, เมษายน). **การเล่านิทาน วารสารการศึกษาปฐมวัย** 2(2): 10 – 19. (2545). กรุงเทพฯ: เอดิสันเพรสโปรดักส์.

เกริก ยุ้นพันธ์. (2539). **การเล่านิทาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

-------. (2543). **การเล่านิทาน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ขจิตพรรณ ทองคำ. (2537). **การเล่นบทบาทสมมติโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเล่นที่มีผลต่อการคลายการยึดตนเองเป็นจุดศูนย์กลางและความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนคริทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

จินตนา หมู่ผึ้ง. (ม.ป.ป.). **นิทานสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ แกรมมี่.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2521). **นวกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ฉวีวรรณ กินาวงศ์. (2533). **การศึกษาเด็ก**. โครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยาเขตพิษณุโลก : พิฆเนศ.

ณภัทรสร จรจรัญ. (2551). **ความสามารถด้านการฟังและพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้คำคล้องจองประกอบภาพ**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ดวงใจ วรรณสังข์. (2541). ***การศึกษาความสามารถในการจำพยัญชนะไทยของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จากการสอนโดยใช้ชุดการสอนนิทานประกอบภาพพยัญชนะไทย***. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ดวงเดือน เทศวานิช. (ม.ป.ป.). **หลักการสอนทั่วไป**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร.

ดวงเดือน ศาสตราภัทร์. (2529). **การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทวี สุรเมธี. (2521). **ความพร้อมในการอ่านของเด็กปฐมวัยก่อนวัยเรียนในจังหวัดชุมพร**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

ทิศนา แขมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน: **องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

--------. (2546). **14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นงเยาว์ คลิกคลาย. (2543). **ความสามารถด้านการฟังและการพูด ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการใช้เพลงประกอบ.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

นภเนตร ธรรมบวร. (2549). **การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เนื้อน้อง สนับบุญ. (2541). **ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทาน.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

นิรันดร์ รอดเอี่ยม. (2531). **การศึกษาพัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาด้วยแบบทดสอบรูปภาพ.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

บุญส่ง ครูศรี. (2537). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานิทานพื้นบ้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการใช้บทบาทสมมติและการใช้เพลงพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร.

เบญจมาศ พระธานี. (2538). **ความผิดปกติทางการพูดและภาษา**. ขอนแก่น : ภาควิชาโสต คอ นาสิก ลาริงซ์วิทยา คณะแพทย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ประกอบ ระกิติ. (2523). กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์ ทหารผ่านศึก.

ปัญจพร อะโนดาษ. (2547). **การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติ และการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุนทรพิชิตาราม อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก.** ปริญญานิพนธ์. กศม. (สาขาจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เปลื้อง ณ นคร. (2540). **ภาษาวรรณา วิวัฒน์ และวิบัติของภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง

พจมาน เทียนมนัส. (2539). **ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบการแสดงละครสร้างสรรค์และประกอบการวาดภาพ**. ปริญญานิพนธ์ (กศ.ม.) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พรรณทิพย์ พื้นทอง. (2534). **การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและไม่มีบทที่มีต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี.** ปริญญานิพนธ์. กศ.ม กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พัชรี สวนแก้ว. (2545). **การแนะแนวผู้ปกครองเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: ภาควิชา + โรงเรียนสาธิต คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. ศูนย์การพิมพ์ดวงกมล.

ไพพรรณ อินทนิล. (2534). **เทคนิคการเล่านิทาน**. กรุงเทพฯ: สุวิริยาสาส์น.

ภรณี คุรุรัตนะ. (2535). **สื่อการแสดงกับการพัฒนาเด็ก**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). **การศึกษาปฐมวัย**.กรุงเทพฯ: แม๊ค.

--------. (2542). **การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: แม๊ค.

--------. (2546). **เกมและการละเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.

รัญจวน ประโมจนีย์. (2544). **ผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย.** วิทยานิพนธ์ (กศ.ม.) (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วงพักตร์ ภู่พันธ์ศรี และศิรินันท์ ดำรงผล. (2532). **จิตวิทยาพัฒนาการและการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วารี ถิระจิตร. (2540, พฤศจิกายน - กุมภาพันธ์). **ความรู้ทางสังคมศึกษาในระดับอนุบาล**. ครุศาสตร์. 26(2); 50 – 54

วราภรณ์ รักวิจัย. (2533). **การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิมลรัตน์ ชัยสิทธ์. (2522). **การแสดงบทบาทสมมติในการสอนกลุ่มบูรณาการสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ คม. กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ศรียา นิยมธรรม และประภัสร นิยมธรรม. (2541). **พัฒนาการทางภาษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2519). **จิตวิทยาฝ่ายภาษา**. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา

ศรีสมวงศ์ วรรณศิลปิน. (2520). **การเล่นของเด็ก**. กรุงเทพฯ : ไทยเขษม.

สนอง สุทธาอามาตย์. (2545). **ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สมาพร สามเตี้ย. (2545). **พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมทางภาษา.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สมศักดิ์ ปริปรุณะ. (2542). **นิทาน ความสำคัญและประโยชน์**. สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. 2: 47 – 64

สุกัญญา ศิลประสาท. (2544). **การพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่4 โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ**. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุพา แสงพรม. (2545). **การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติ และการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดจันทรสโมสร เขตดุสิตกรุงเทพมหานคร**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุมน อมรวิวัฒน์, แรมสมร อยู่สถาพร และโสภาพรรณ ชัยสมบัติ. (2526). **หลักและแนวปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ: วัฒนาพาณิช.

สุภาวดี ศรีวรรธนะ. (2542). **พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยและวิธีการส่งเสริม**. นครสวรรค์: เจ. กรุ๊ป แอดเวอร์ไทซิ่ง / อินทนนท์การพิมพ์.

สุมนา พานิช. (2531). **การเตรียมความพร้อมเด็กเล็ก**. ราชบุรี: โรงเรียนชุมชนเมืองราชบุรี.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). **แนวการจัดประสบการณ์เด็กเล็ก**. พิมพ์ครั้งที่ 3: กรุงเทพ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

สมาพร สามเตี้ย. (2545). **พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมทางภาษา**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). **การวัดและการประเมินแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

--------. (2542). **แนวการจัดประสบการณ์เด็กเล็ก**. พิมพ์ครั้งที่ 3: กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

หรรษา นิลวิเชียร. (2535). **ปฐมวัยศึกษาหลักสูตรและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อุบล เวียงสมุทร. (2537). **ความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์พื้นฐานทางด้านภาษาด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน**. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (ปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

--------. (2540, เมษายน). รายงานการวิจัยเรื่องความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลางควบคู่กับภาษาถิ่นและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลาง **วารสารการศึกษาปฐมวัย.** 1(2): 64.

อุไรวรรณ อินทยารัตน์. (2540). **ผลของการสอนวิธีบทบาทสมมติและกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรม ของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับมัธยมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ถ่ายเอกสาร.

Al-Saadat, Abdullah; & Afifi, Elhami. (1997, July -September). **Role-Playing for InhibitedStudents in Patemal Communities*, Forum***. 35(3): 43.

Amoriggi, Helen Delores. (1981). **The Effect of Story Telling on young Children's Sequencing Ability.** Dissertation Abstracts International. 49(6): 1366 A – 1367 A.

Bloom, L. (1978). **Reading in language Development**. New York: John Wiley & Sons.

Fontana, D. (1995). **Psychology for Teacher**. 3rd ed. Horndwills: McMillan Press Ltd.

Hilda L.J. (2001). **Early Education Curriculum A Child Connection to the World**. New York: Division of International Thomson Publishing.

Holdaway,D. (1979).**The Foundation of Literacy.** N.H.,: Heinemann.

Johnston, C.B. (1995, May). **Interactive Storybook Software and kindergarten Children: The Effect on Verbal Ability and Emergent Storybook Behaviors**. *Dissertation Abstracts International –A (CD-ROM Avaolale: Umi; Dissertation Abstracts)*. 56 (11): 1996.

John. W.S.; & Mary J.S. (1995). **Language Artsinthe Early Childhood Classroom**. California. Division of International, Thomson.

Lee, John R. (1974). **Teach Social Studies in the Elementary School**. New York: Free Press.

Machado, M.J. (2003). **Early childhood experience in Language Art.** Canada: Thomsm - Delmar learning.

Simpson, T. (1988). ***Characteristic of Oral Language used by selected for-years old in story Retellings***. (Ph.D.), University of Missouri-Columbia.

Shaftel Fannie R. and George Shaftel. (1967). **Role Playing for Social Value: Decision Making in the Social Studie**. Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice – Hall, 431 p.

Tayler, John L. and Rex Walford. (1974). **Simulation in the Classroom**. Middle six, Marmon worth, Penguin book.

Vokellen,V. Christic,J,J; & Enz, B. **Helping young children learn language and literacy**. Boston: Allyn and Bacom.

Vygotsky, L.S. (1986). **Mind and Society: The development of Higher Psychological Process**. Cambridge M.A.: Harvard University Press.

Whipple, G. (1953, January). **Appraisal of the letterset Appeal for illustration, in Elementary School.** Journal. 53 : 262-269.

Woodward, V.A., C. Burke; & J. Hastc. (1977). **Children,s initial Encounters with written language In *Early Childhood Education*.** Indiana University.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน
- ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

หลักการและเหตุผล

การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาอย่างถูกวิธีตั้งแต่วัยอนุบาลมีผลทำให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาต่างๆ ในอนาคต พัฒนาการทางภาษาที่สำคัญอย่างหนึ่งของเด็กปฐมวัย คือ พัฒนาการทางการพูด เนื่องจากเด็กวัยนี้จะเริ่มรู้จักใช้ภาษาพูดมากขึ้น เด็กจะเริ่มใช้คำพูดที่เกี่ยวกับตนเอง รู้จักชื่อนามสกุลของตนเอง เริ่มเลียนแบบคำพูดของผู้ใหญ่ เริ่มใช้คำศัพท์มากขึ้น เริ่มถามคำถาม การพัฒนาภาษาพูดของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานนี้ เป็นกิจกรรมที่สามารถเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงบทบาทที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของนิทาน ทั้งนี้ครูต้องมีบทบาทในการเตรียมสื่อและอุปกรณ์ที่หลากหลายและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมการแสดงประกอบนิทานนี้ เด็กมีส่วนร่วมในการเล่านิทาน แสดงบทบาทตามจินตนาการของตนเอง

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางการพูด ในด้านการพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค และการพูดเป็นเรื่องราว

หลักการจัดกิจกรรม

1. จัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ อังคาร วันพุธ วันละ 30 - 45 นาที
2. ลักษณะของนิทานเป็นนิทานที่เหมาะสำหรับพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัย แต่ละเรื่องจะมีเนื้อหาจบในเล่มมีทั้งหมด 8 เรื่อง ได้แก่
    1. หัวผักกาดยักษ์
    2. หนูเจ็ดตัว
    3. ขนมของแม่
    4. พระจันทร์อร่อยไหม
    5. แม่ไก่สีแดง
    6. หมาป่ากับลูกแพะทั้งเจ็ด
    7. แม่กระต๊ากไข่หาย
    8. ช้างของพระอินทร์
3. ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่เด็กมีส่วนร่วมในการฟังนิทาน โดยการแสดงบทบาทของตัวละครตามเนื้อหาของนิทานที่ได้ฟัง และได้ฝึกพูดตามบทที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของนิทาน

วิธีดำเนินกิจกรรม-

การจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

<u>วันที่ 1</u> ครูเล่านิทานเป็นบางตอน โดยเด็กเป็นผู้ฟังและในขณะที่ครูเล่า ให้เด็กได้ร่วมแสดงบทบาทเป็นตัวละครที่เด็กสนใจโดยพูดบทตามครูและแสดงท่าทางประกอบตามความเข้าใจและจินตนาการของตนเอง

<u>วันที่ 2</u> ครูเล่านิทานต่อจากที่ได้เล่าไปในวันแรก โดยเด็กเป็นผู้ฟังและในขณะที่ครูเล่า ให้เด็กได้ร่วมแสดงบทบาทเป็นตัวละครที่เด็กสนใจโดยพูดบทตามครูและแสดงท่าทางประกอบตามความเข้าใจและจินตนาการของตนเอง

<u>วันที่ 3</u> ครูเล่านิทานต่อจากที่ได้เล่าไปในวันที่สอง โดยเด็กเป็นผู้ฟังและในขณะที่ครูเล่า ให้เด็กได้ร่วมแสดงเป็นตัวละครที่เด็กสนใจโดยพูดบทตามครูและแสดงท่าทางประกอบตามความเข้าใจและจินตนาการของตนเอง

ขั้นตอนการแสดงประกอบการเล่านิทาน มีดังนี้

ขั้นนำ (3 – 5 นาที)

ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมตามความเหมาะสมโดยเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งดังนี้ การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง การใช้ปริศนาคำทาย การถามคำถาม เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและมีความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม

ขั้นดำเนินกิจกรรม (ประมาณ 15 – 20 นาที)

สร้างข้อตกลงในการปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

1. ก่อนดำเนินการเล่านิทาน ให้ผู้เล่ากล่าวทักทาย “สวัสดี” กับผู้ฟัง
2. ครูแนะนำสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง ซึ่งในแต่ละสัปดาห์ก็จะสลับสับเปลี่ยนกันไปตามความเหมาะสม เช่น ที่คาดศีรษะ หน้ากาก เครื่องแต่งกายทำจากถุงกระดาษ อุปกรณ์อื่นๆ
3. เด็กและครูร่วมกันสร้างหรือทบทวนข้อตกลงในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อความถูกต้องและเป็นระเบียบ

3.1 เด็กสามารถออกมาแสดงเป็นตัวละครที่ตนต้องการ เมื่อครูดำเนินการเล่านิทานและชักชวนให้เด็กออกมาร่วมแสดง

3.2 แบ่งปันสื่อ อุปกรณ์ประกอบการแสดง

3.3 เมื่อทำกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว เด็กๆ ช่วยกันเก็บสื่อ อุปกรณ์ต่างๆ เข้าที่ให้เรียบร้อย

4. ครูดำเนินการเล่านิทาน เปิดโอกาสเด็กออกมาร่วมแสดงบทบาทตามเนื้อเรื่องของนิทาน และครูกระตุ้นให้เด็กทุกคนได้พูดในขณะดำเนินกิจกรรม

ขั้นสรุป (ประมาณ 5 นาที)

ให้เด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครในเนื้อเรื่องว่าเป็นอย่างไร และครูถามคำถามกระตุ้นเพื่อให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและโต้ตอบ

การประเมินผล

1. สังเกตพัฒนาการทางการพูด 3 ด้าน คือ ด้านการพูดคำศัพท์ การพูดประโยค และการพูดเรื่องราว สังเกตการตอบคำถาม การใช้คำถาม ความสนใจในการทำกิจกรรม
2. วัดพัฒนาการทางการพูดโดยใช้แบบวัดพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

บทบาทครู

ในการจัดประสบการณ์การแสดงประกอบการเล่านิทาน บทบาทครู มีดังนี้

1. ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์การแสดงประกอบการเล่านิทาน
2. จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่จะใช้ในการแสดงประกอบการเล่านิทานให้เพียงพอต่อความต้องการของเด็ก และคอยดูแลความเรียบร้อยในขณะทำกิจกรรม
3. ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมอย่างอิสระและคอยให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กร้องขอเท่านั้น
4. กระตุ้นให้เด็กใช้สื่ออุปกรณ์ที่ถูกเตรียมไว้
5. สังเกตพฤติกรรม ให้เด็กทุกคนได้ร่วมกิจกรรมและให้ความสำคัญกับเด็กทุกคน

บทบาทเด็ก

ครูควรอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติให้เด็กทราบดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติตามข้อตกลงในการฟังนิทาน และร่วมแสดง สนทนาและตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องนิทาน
2. ร่วมแสดงบทบาทเป็นตัวละครตามเนื้อเรื่องของนิทาน ตามความคิดและจินตนาการของตนเองอย่างอิสระ
3. ช่วยกันเก็บอุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ เข้าที่ให้เรียบร้อย

ตารางการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

การจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

ใช้เวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วันๆ ละ 30 - 45 นาที (9.30 – 10.15)

สัปดาห์ที่	วันที่ทำการทดลอง	กิจกรรม	สื่อ
1	จันทร์ / อังคาร / พุธ	ครูเล่านิทานเรื่องหัวผักกาดยักษ์ และให้เด็กออกมาแสดงโดยพูดบทตามครู และแสดงท่าทางประกอบตามจินตนาการ	- หนังสือนิทานเรื่องหัวผักกาดยักษ์ - ที่คาดศีรษะ - อุปกรณ์ที่เด็กเลือกเอง
2	จันทร์ / อังคาร / พุธ	ครูเล่านิทานเรื่องหนูเจ็ดตัว และให้เด็กออกมาแสดงโดยพูดบทตามครู และแสดงท่าทางประกอบตามจินตนาการ	- หนังสือนิทานเรื่องหนูเจ็ดตัว - ที่คาดศีรษะ - อุปกรณ์ที่เด็กเลือกเอง
3	จันทร์ / อังคาร / พุธ	ครูเล่านิทานเรื่องขนมของแม่ และให้เด็กออกมาแสดงโดยพูดบทตามครู และแสดงท่าทางประกอบตามจินตนาการ	- หนังสือนิทานเรื่องขนมของแม่ - ที่คาดศีรษะ - อุปกรณ์ที่เด็กเลือกเอง
4	จันทร์ / อังคาร / พุธ	ครูเล่านิทานเรื่องพระจันทร์อร่อยไหม และให้เด็กออกมาแสดงโดยพูดบทตามครู และแสดงท่าทางประกอบตามจินตนาการ	- หนังสือนิทานเรื่องพระจันทร์อร่อยไหม - ที่คาดศีรษะ - อุปกรณ์ที่เด็กเลือกเอง
5	จันทร์ / อังคาร / พุธ	ครูเล่านิทานเรื่องหัวผักกาดยักษ์และให้ และให้เด็กออกมาแสดงโดยพูดบทตามครู และแสดงท่าทางประกอบตามจินตนาการ	- หนังสือนิทานเรื่องแม่ไก่สีแดง - ที่คาดศีรษะ - อุปกรณ์ที่เด็กเลือกเอง
6	จันทร์ / อังคาร / พุธ	ครูเล่านิทานเรื่องหมาป่ากับลูกแพะ และให้เด็กออกมาแสดงโดยพูดบทตามครู และแสดงท่าทางประกอบตามจินตนาการ	- หนังสือนิทานเรื่องหมาป่ากับลูกแพะ - ที่คาดศีรษะ - อุปกรณ์ที่เด็กเลือกเอง
7	จันทร์ / อังคาร / พุธ	ครูเล่านิทานเรื่องแม่กระต๊ากไข่หาย และให้เด็กออกมาแสดงโดยพูดบทตามครู และแสดงท่าทางประกอบตามจินตนาการ	- หนังสือนิทานเรื่องแม่กระต๊ากไข่หาย - ที่คาดศีรษะ - อุปกรณ์ที่เด็กเลือกเอง
8	จันทร์ / อังคาร / พุธ	ครูเล่านิทานเรื่องช้างของพระอินทร์ และให้เด็กออกมาแสดงโดยพูดบทตามครู และแสดงท่าทางประกอบตามจินตนาการ	- หนังสือนิทานเรื่องช้างของพระอินทร์ - ที่คาดศีรษะ - อุปกรณ์ที่เด็กเลือกเอง

แผนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน
สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 1
นิทาน เรื่อง หัวผักกาดยักษ์

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางการพูดในด้าน
   - การพูดคำศัพท์
   - การพูดเป็นวลีและประโยค
   - การพูดเป็นเรื่องราว
2. เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้แสดงบทบาทของตัวละครตามเนื้อเรื่องนิทาน
3. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับเรื่องหัวผักกาด ตั้งคำถามดังต่อไปนี้

- ใครเคยเห็นและรับประทานหัวผักกาดบ้าง ?

  <u>ตอบ</u> คำตอบตามความคิดเห็นของเด็ก
- หัวผักกาดมีลักษณะเป็นอย่างไร ?

  <u>ตอบ</u> คำตอบตามความคิดเห็นของเด็ก

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. เด็กและครูร่วมกันสร้างหรือทบทวนข้อตกลงในการทำกิจกรรม

   1.1 เด็กสามารถออกมาแสดงเป็นตัวละครที่ตนต้องการ เมื่อครูดำเนินการเล่านิทานและชักชวนให้เด็กออกมาร่วมแสดง (ครูพูด “ในขณะที่คุณครูเล่านิทาน คุณครูจะขออาสาสมัครมาช่วยคุณครูแสดงเป็นตัวละครต่างๆ ถ้าเด็กๆ อยากแสดงเป็นตัวละครตัวไหน เมื่อคุณครูชักชวนให้เด็กๆ ออกมาแสดงแล้ว เด็กๆ สามารถออกมาเลือกอุปกรณ์การแต่งกายที่เด็กๆ คิดว่าเหมาะกับตัวละครที่เด็กๆ เลือก แล้วออกมาแสดงตามเนื้อเรื่องที่คุณครูเล่านะคะ”)

   1.2 เมื่อทำกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว เด็กทุกคนช่วยกันเก็บสื่อ อุปกรณ์ต่างๆ เข้าที่ให้เรียบร้อย

2. ครูเล่านิทานเรื่องหัวผักกาดยักษ์ ให้เด็กฟังและให้เด็กออกมาแสดงเป็นตัวละครต่างๆ ที่ตนต้องการ โดยให้เด็กได้เลือกอุปกรณ์ที่ตนต้องการจะใช้ในการแสดง

ฉาก	เนื้อเรื่อง	ตัวละคร
1.	มีคุณตาคนหนึ่ง ปลูกหัวผักกาดไว้ใกล้บ้าน “โตเร็วๆ เป็นหัวผักกาดใหญ่ๆ” “โตเร็วๆ เป็นหัวผักกาดหวานๆ”	คุณตา
ครูเริ่มเล่านิทาน “มีคุณตาคนหนึ่ง ปลูกหัวผักกาดไว้ใกล้บ้าน” และชักชวนเด็กให้ออกมาแสดงเป็นคุณตา “มีใครอยากช่วยคุณครูแสดงเป็นคุณตาบ้างคะ เชิญออกมาหยิบอุปกรณ์การแต่งกายได้เลยค่ะ” เมื่อเด็กเลือกอุปกรณ์การแต่งกายและแต่งเรียบร้อยแล้ว ครูให้เด็กพูดบทตามครูและทำท่าทางประกอบตามจินตนาการของเด็ก ครูพูดประโยค “โตเร็วๆ เป็นหัวผักกาดใหญ่ๆ” ซ้ำอีกครั้ง และบอกให้เด็กพูดเติมประโยคเพียงคำว่า “ใหญ่ๆ” ครูพูด “เด็กๆ คะ คุณครูจะพูดประโยคว่า โตเร็วๆ เป็นหัวผักกาด ... เด็กๆ ช่วยคุณครูเติมประโยคด้วยนะคะ เด็กๆ ช่วยกันพูดคำว่าใหญ่ๆ” ครูพูด “โตเร็วๆ เป็นหัวผักกาด.....” ครูพูดประโยค “โตเร็วๆ เป็นหัวผักกาดหวานๆ” ซ้ำอีกครั้ง และบอกให้เด็กพูดเติมประโยคเพียงคำว่า “หวานๆ” ครูพูด พูด “เด็กๆ คะ คุณครูจะพูดประโยคว่า โตเร็วๆ เป็นหัวผักกาด... เด็กๆ ช่วยคุณครูเติมประโยคด้วยนะคะ เด็กๆ ช่วยกันพูดคำว่าหวานๆ”		

ฉาก	เนื้อเรื่อง	ตัวละคร
2.	หัวผักกาดโตเร็ว กลายเป็น...หัวผักกาดยักษ์ “โอ้โห...หัวผักกาดโตเร็วมากเลย และกลายเป็นหัวผักกาดยักษ์”	คุณตา
ครูเล่า “หัวผักกาดโตเร็ว กลายเป็น หัวผักกาดยักษ์” ให้เด็กที่แสดงเป็นคุณตา พูดบทตามครูว่า “โอ้โห...หัวผักกาดโตเร็วมากเลย และกลายเป็นหัวผักกาดยักษ์”		

ฉาก	เนื้อเรื่อง	ตัวละคร
3.	ตาพยายามถอนหัวผักกาด แต่หัวผักกาดก็ยังไม่ยอมหลุด “ฮุยเลฮุย...ฮึบ ฮุยเลฮุย...ฮึบ” “จะทำยังไงดีนะ”	คุณตา
ครูเล่า “ตาพยายามถอนหัวผักกาด แต่หัวผักกาดก็ยังไม่ยอมหลุด” ให้เด็กที่แสดงเป็นคุณตาพูดบทตามครูว่า “ฮุยเลฮุย...ฮึบ ฮุยเลฮุย...ฮึบ” หลังจากนั้น ให้เด็กที่แสดงเป็นคุณตาพูดบทตามครูว่า “จะทำยังไงดีนะ” พร้อมกับทำท่าทางประกอบตามจินตนาการของเด็ก ครูพูดว่า “เด็กๆ คะ เมื่อซักครู่คุณตาพูดว่า จะทำยังไงดีนะ เด็กๆ ลองพูดเหมือนคุณตาซิคะว่า จะทำยังไงดีนะ” ครูชักชวนให้เด็กคนอื่นออกมาแสดงเป็นคุณตาบ้าง “มีใครอยากช่วยคุณครูแสดงเป็นคุณ		

ตาอีกบ้างมั้ยคะ” ให้เด็กที่อาสาสมัครแสดงเป็นคุณตาเลือกอุปกรณ์การแต่งกายและแต่งตัว ครูพูดขอบคุณเด็กที่มาช่วยครูแสดง “ขอบคุณน้อง....นะคะที่ช่วยคุณครูแสดงเป็นคุณตา”

ฉาก	เนื้อเรื่อง	ตัวละคร
4.	ตาไม่สามารถดึงหัวผักกาดออกได้ ตาจึงไปตามยายมา “ยายๆ มาช่วยกันดึงหัวผักกาดหน่อย”	คุณตา คุณยาย
ครูเล่า “เมื่อตาไม่สามารถดึงหัวผักกาดออกได้ ตาจึงไปตามยายมา” ให้เด็กที่แสดงเป็นคุณตาพูดบทตามครูว่า “ยายๆ มาช่วยกันดึงหัวผักกาดหน่อย” ครูให้เด็กในห้องพูดตามบท “เด็กๆ ลองพูดตามคุณตาซิคะว่า ยายๆ มาช่วยกันดึงหัวผักกาดหน่อย” ครูชักชวนให้เด็กๆ ออกมาแสดงเป็นคุณยาย “ใครอยากช่วยคุณครูแสดงเป็นคุณยายบ้างคะ เชิญออกมาเลือกอุปกรณ์แต่งกายได้เลยค่ะ”		

ฉาก	เนื้อเรื่อง	ตัวละคร
5.	ยายดึงตา และตาดึงหัวผักกาด แต่หัวผักกาดก็ยังไม่ยอมหลุด “ฮุยเลฮุย...ฮึบ ฮุยเลฮุย...ฮึบ” “จะทำยังไงดีนะ”	คุณตา คุณยาย
ครูเล่า “ยายดึงตา และตาดึงหัวผักกาด แต่หัวผักกาดก็ยังไม่ยอมหลุด” ครูให้เด็กที่แสดงเป็นคุณยายดึงคุณตา และคุณตาดึงหัวผักกาด ครูพูด “คุณยายช่วยคุณตาดึงหัวผักกาดหน่อยค่ะ” และชักชวนเด็กๆ ทุกคนให้ช่วยกันพูดฮุยเลฮุย พร้อมๆ กับตาและยาย ครูพูด “เด็กๆ คะ เรามาช่วยคุณตาและคุณยายออกแรงดึงหัวผักกาดกันดีกว่า พูดว่า ฮุยเลฮุย...ฮึบ นะคะ เด็กๆ พร้อมมั้ยคะ หนึ่งสองสาม เอ้า ฮุยเลฮุย....ฮึบ ฮุยเลฮุย....ฮึบ” ครูเล่า “คุณยายมาช่วยคุณตาดึงหัวผักกาดแล้ว แต่หัวผักกาดก็ยังไม่ยอมหลุด” ครูให้เด็กที่แสดงเป็นคุณตาและคุณยายพูดตามบทว่า “จะทำยังไงดีนะ” ครูพูดว่า “เด็กๆ คะ เมื่อซักครู่คุณตาและคุณยายพูดว่า จะทำยังไงดีนะ เด็กๆ ลองพูดเหมือนคุณตาและคุณยายซิคะว่า จะทำยังไงดีนะ” ครูพูด “คุณตายังดึงหัวผักกาดออกมาไม่ได้เลย วันนี้หมดเวลาแล้ว วันพรุ่งนี้เรามาคอยดูกันต่อนะคะว่า คุณตาจะทำอย่างไรและจะดึงหัวผักกาดออกมาได้รึป่าว” ครูให้เด็กๆ ที่ออกมาแสดงเก็บอุปกรณ์การแต่งกายให้เรียบร้อย “ขอบคุณเด็กๆ ที่อาสาสมัครมาช่วยคุณครูแสดงนะคะ เด็กๆ เก็บอุปกรณ์การแต่งกายของเด็กๆ ให้เรียบร้อยด้วยนะคะ”		

ขั้นสรุป

เด็กและครูร่วมกันสรุปเนื้อเรื่องของนิทาน ว่ามีใคร ทำอะไร ที่ไหน และผลเกิดขึ้นเป็นอย่างไร ดังตั้งคำถามต่อไปนี้

- คุณตาปลูกต้นอะไร ไว้ที่ไหน ?
  <u>ตอบ</u> ปลูกตัวผักกาด ไว้ใกล้บ้าน
- คุณตาดึงหัวผักกาดออกมาได้หรือไม่ และคุณตาทำอย่างไร ?
  <u>ตอบ</u> ไม่ได้ คุณตาไปชวนยายมาช่วยดึง
- เด็กๆ คิดว่า คุณตาและคุณยายต้องทำอย่างไร จึงจะดึงหัวผักกาดยักษ์ออกมาได้ ?
  <u>ตอบ</u> คำตอบตามความคิดเห็นของเด็ก

และครูชักชวนให้เด็กๆ ติดตามนิทานฟังในวันต่อไป

สื่อ / อุปกรณ์

1. หนังสือนิทานเรื่องหัวผักกาดยักษ์
2. ที่คาดศีรษะ
3. ชุดต่างๆ
4. หัวผักกาดยักษ์ (ที่ครูทำขึ้น)

การประเมินผล

สังเกตพัฒนาการทางการพูด 3 ด้าน คือ ด้านการพูดคำศัพท์ การพูดประโยค และการพูดเรื่องราว สังเกตการตอบคำถาม การใช้คำถาม ความสนใจในการทำกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน
สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 2
นิทาน เรื่อง หัวผักกาดยักษ์

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางการพูดในด้าน
   - การพูดคำศัพท์
   - การพูดเป็นวลีและประโยค
   - การพูดเป็นเรื่องราว
2. เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้แสดงบทบาทของตัวละครตามเนื้อเรื่องนิทาน
3. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับนิทานเรื่องหัวผักกาดยักษ์ ตั้งคำถามดังต่อไปนี้

- เด็กๆ จำได้หรือไม่ว่าใครเป็นคนปลูกหัวผักกาดยักษ์ ?
  <u>ตอบ</u> คุณตา
- คุณตาดึงหัวผักกาดออกมาได้หรือไม่ แล้วคุณตาทำอย่างไร ?
  <u>ตอบ</u> ไม่ได้ คุณตาไปชวนคุณยายมาช่วยดึงหัวผักกาดยักษ์

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. เด็กและครูร่วมกันสร้างหรือทบทวนข้อตกลงในการทำกิจกรรม

1.1 เด็กสามารถออกมาแสดงเป็นตัวละครที่ตนต้องการ เมื่อครูดำเนินการเล่านิทานและชักชวนให้เด็กออกมาร่วมแสดง (ครูพูด “ในขณะที่คุณครูเล่านิทาน คุณครูจะขออาสาสมัครมาช่วยคุณครูแสดงเป็นตัวละครต่างๆ ถ้าเด็กๆ อยากแสดงเป็นตัวละครตัวไหน เมื่อคุณครูชักชวนให้เด็กๆ ออกมาแสดงแล้ว เด็กๆ สามารถออกมาเลือกอุปกรณ์การแต่งกายที่เด็กๆ คิดว่าเหมาะกับตัวละครที่เด็กๆ เลือก แล้วออกมาแสดงตามเนื้อเรื่องที่คุณครูเล่านะคะ”)

1.2 เมื่อทำกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว เด็กทุกคนช่วยกันเก็บสื่อ อุปกรณ์ต่างๆ เข้าที่ให้เรียบร้อย

2. ครูเล่านิทานเรื่องหัวผักกาดยักษ์ ให้เด็กฟังและให้เด็กออกมาแสดงเป็นตัวละครต่างๆ ที่ตนต้องการ โดยให้เด็กได้เลือกอุปกรณ์ที่ตนต้องการจะใช้ในการแสดง

เนื้อเรื่องตอนที่แล้ว คุณตาปลูกหัวผักกาด และเมื่อหัวผักกาดโตขึ้นคุณตาดึงหัวผักกาด แต่ดึงไม่ได้ จึงไปชวนคุณยายมาช่วยดึง แต่ก็ยังดึงไม่ออก

ฉาก	เนื้อเรื่อง	ตัวละคร
1.	ตาพยายามดึงหัวผักกาด แต่หัวผักกาดไม่ยอมหลุด ตาจึงไปตามยายมา ยายดึงตา ตาดึงหัวผักกาด แต่หัวผักกาดก็ยังไม่หลุด “ฮุยเลฮุย...ฮึบ ฮุยเลฮุย...ฮึบ”	คุณตา คุณยาย

ครูเล่าเนื้อเรื่องตอนที่แล้วให้เด็กฟัง ครูเล่า “คุณตาได้ปลูกหัวผักกาด และเมื่อหัวผักกาดโตขึ้นคุณตาดึงหัวผักกาด แต่ดึงไม่ได้ เพราะหัวผักกาดใหญ่มาก จึงไปชวนคุณยายมาช่วยดึง แต่ก็ยังดึงไม่ออก” และชักชวนเด็กให้ออกมาแสดงเป็นคุณตา “มีใครอยากช่วยคุณครูแสดงเป็นคุณตาและคุณยายบ้างคะ เชิญออกมาหยิบอุปกรณ์การแต่งกายได้เลยค่ะ”

เมื่อเด็กเลือกอุปกรณ์การแต่งกายและแต่งเรียบร้อยแล้ว ครูให้เด็กพูดบทตามครูและทำท่าทางประกอบตามจินตนาการของเด็ก

ครูเล่า “ตาและยาย ช่วยกันดึงหัวผักกาด” ครูให้เด็กที่แสดงเป็นยายดึงตา และตาดึงหัวผักกาด ครูพูด “เด็กๆ มาช่วยคุณตาและคุณยายดึงหัวผักกาดด้วยนะคะ เด็กๆ ช่วยกันพูดว่า ฮุยเลฮุย....ฮึบ นะคะ เด็กๆ พร้อมรึยัง หนึ่งสองสาม เอ้า ฮุยเลฮุย....ฮึบ ฮุยเลฮุย....ฮึบ”

ครูเล่า “แต่หัวผักกาดก็ยังไม่หลุด”

ฉาก	เนื้อเรื่อง	ตัวละคร
2.	ยายจึงไปตามหลานมา “หลานเอ้ย มาช่วยตากับยายดึงหัวผักกาดหน่อย”	คุณยาย หลาน

ครูเล่า “ยายจึงไปตามหลานมา” ครูชักชวนเด็กให้ออกมาแสดงเป็นหลาน “มีใครอยากช่วยคุณครูแสดงเป็นหลานบ้างคะ เชิญออกมาหยิบอุปกรณ์การแต่งกายได้เลยค่ะ”

เมื่อเด็กเลือกอุปกรณ์การแต่งกายและแต่งเรียบร้อยแล้ว ครูให้เด็กพูดบทตามครูและทำท่าทางประกอบตามจินตนาการของเด็ก

ครูให้เด็กที่แสดงเป็นยายพูด “หลานเอ้ย มาช่วยตากับยายดึงหัวผักกาดหน่อย” ครูพูด “เมื่อซักครูคุณยายพูดว่า หลานเอ้ย มาช่วยตากับยายดึงหัวผักกาดหน่อย” ครูบอกให้เด็กพูดเติมประโยคด้วยคำว่าหัวผักกาด ครูพูด “เด็กๆ คะ คุณครูจะพูดประโยคว่า หลานเอ้ย มาช่วยตากับยายดึง.... เด็กๆ ช่วยคุณครูเติมคำว่า หัวผักกาดหน่อยนะคะ” ครูพูด “หลานเอ้ย มาช่วยตากับยายดึง.....หน่อย” ครูพูดประโยคซ้ำ 2 – 3 ครั้ง

ฉาก	เนื้อเรื่อง	ตัวละคร
3.	หลานดึงยาย ยายดึงตา และตาก็ดึงหัวผักกาด แต่หัวผักกาดก็ยังไม่ยอมหลุด “ฮุยเลฮุย...ฮึบ ฮุยเลฮุย...ฮึบ”	คุณตา คุณยาย หลาน
ครูเล่า “หลานดึงยาย ยายดึงตา และตาก็ดึงหัวผักกาด” ครูให้เด็กที่แสดงเป็นหลาน ตา และยาย แสดงบทบาทตามเนื้อเรื่องตามจินตนาการของเด็ก ครูพูด “เด็กๆ มาช่วยคุณตา คุณยาย และหลานดึงหัวผักกาดด้วยนะคะ เด็กๆ ช่วยกันพูดว่า ฮุยเลฮุย....ฮึบ นะคะ เด็กๆ พร้อมรึยัง หนึ่งสองสาม เอ้า ฮุยเลฮุย....ฮึบ ฮุยเลฮุย....ฮึบ” ครูเล่า “แต่หัวผักกาดก็ยังไม่หลุด”		

ฉาก	เนื้อเรื่อง	ตัวละคร
4.	หลานจึงไปตามหมามา “เจ้าหมา มาช่วยพวกเราดึงหัวผักกาดหน่อย”	หลาน หมา
ครูเล่า “ทั้งสามคนก็ยังดึงหัวผักกาดไม่ออก หลานจึงไปตามหมามา” ครูให้เด็กที่แสดงเป็นหลานพูดบทตามครู “เจ้าหมา มาช่วยพวกเราดึงหัวผักกาดหน่อย” ครูชักชวนเด็กให้ออกมาแสดงเป็นหมา “มีใครอยากช่วยคุณครูแสดงเป็นหมาบ้างคะ เชิญออกมาหยิบอุปกรณ์การแต่งกายได้เลยค่ะ”		

ฉาก	เนื้อเรื่อง	ตัวละคร
5.	หมาดึงหลาน หลานดึงยาย ยายดึงตา และตาก็ดึงหัวผักกาด แต่หัวผักกาดก็ยังไม่ยอมหลุด “ฮุยเลฮุย...ฮึบ ฮุยเลฮุย...ฮึบ” “หัวผักกาดนี่ใหญ่และหนักมากเลย”	คุณตา คุณยาย หลาน หมา
ครูเล่า “เมื่อหมามาแล้ว หมาก็ดึงหลาน หลานดึงยาย ยายดึงตา และตาก็ดึงหัวผักกาด” ครูให้เด็กที่แสดงทำท่าทางตามจินตนาการ ครูพูด “เด็กๆ คะ เรามาช่วยกันคุณตาและทุกคนออกเสียง เพื่อดึงหัวผักกาดกันดีกว่าค่ะ หนึ่งสองสาม เอ้า ฮุยเลฮุย...ฮึบ ฮุยเลฮุย...ฮึบ” ครูเล่า “แต่หัวผักกาดก็ยังไม่ยอมหลุด” ครูให้เด็กที่แสดงพูดบทตามครู “หัวผักกาดนี่ใหญ่และหนักมากเลย” ครูพูด “เด็กๆ คะ เมื่อซักครู่คุณตา คุณยาย หลาน และหมา พูดว่า หัวผักกาดนี่ใหญ่และหนักมากเลย เด็กๆ ลองพูดตามด้วยกันนะคะ” ครูพูด “วันนี้เวลาหมดแล้ว แต่คุณตาก็ยังดึงหัวผักกาดออกมาไม่ได้เลย พรุงน่งนี้เรามาคอยดูกันใหม่นะคะว่าคุณตาจะดึงหัวผักกาดออกมาได้รึป่าว”		

ครูให้เด็กๆ ที่ออกมาแสดงเก็บอุปกรณ์การแต่งกายให้เรียบร้อย “ขอบคุณเด็กๆ ที่อาสาสมัครมาช่วยคุณครูแสดงนะคะ เด็กๆ เก็บอุปกรณ์การแต่งกายของเด็กๆ ให้เรียบร้อยด้วยนะคะ”

ขั้นสรุป

เด็กและครูร่วมกันสรุปเนื้อเรื่องของนิทาน ว่ามีใคร ทำอะไร ที่ไหน และผลเกิดขึ้นเป็นอย่างไร ดังตั้งคำถามต่อไปนี้

- มีใครบ้าง ที่มาช่วยคุณตาดึงหัวผักกาด ?
  <u>ตอบ</u> คุณยาย หลาน หมา
- หัวผักกาดหลุดออกมาได้หรือไม่ เพราะอะไร ?
  <u>ตอบ</u> ไม่ได้ เพราะหัวผักกาดใหญ่และหนักมาก
- เด็กๆ คิดว่า ควรทำอย่างไร จึงจะดึงหัวผักกาดยักษ์ออกมาได้ ?
  <u>ตอบ</u> คำตอบตามความคิดเห็นของเด็ก

และครูชักชวนให้เด็กๆ ติดตามนิทานฟังในวันต่อไป

สื่อ

1. หนังสือนิทานเรื่องหัวผักกาดยักษ์
2. ที่คาดศีรษะ
3. ชุดต่างๆ
4. หัวผักกาดยักษ์ (ที่ครูทำขึ้น)

การประเมินผล

สังเกตพัฒนาการทางการพูด 3 ด้าน คือ ด้านการพูดคำศัพท์ การพูดประโยค และการพูดเรื่องราว สังเกตการตอบคำถาม การใช้คำถาม ความสนใจในการทำกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน
สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 3
นิทาน เรื่อง หัวผักกาดยักษ์

จุดประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางการพูดในด้าน
   - การพูดคำศัพท์
   - การพูดเป็นวลีและประโยค
   - การพูดเป็นเรื่องราว
2. เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้แสดงบทบาทเป็นตัวละครตามเนื้อเรื่องนิทาน
3. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับนิทานเรื่องหัวผักกาดยักษ์ ตั้งคำถามดังต่อไปนี้

- ทำไมคุณตาจึงไม่สามารถดึงหัวผักกาดยักษ์ออกมาได้ ?
  <u>ตอบ</u> เพราะหัวผักกาดใหญ่มาก
- เด็กๆ จำได้หรือไม่ว่ามีใครมาช่วยคุณตาดึงหัวผักกาดยักษ์บ้าง ?
  <u>ตอบ</u> คุณยาย หลาน และหมา

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. เด็กและครูร่วมกันสร้างหรือทบทวนข้อตกลงในการทำกิจกรรม

1.1. เด็กสามารถออกมาแสดงเป็นตัวละครที่ตนต้องการ เมื่อครูดำเนินการเล่านิทานและชักชวนให้เด็กออกมาร่วมแสดง (ครูพูด “ในขณะที่คุณครูเล่านิทาน คุณครูจะขออาสาสมัครมาช่วยคุณครูแสดงเป็นตัวละครต่างๆ ถ้าเด็กๆ อยากแสดงเป็นตัวละครตัวไหน เมื่อคุณครูชักชวนให้เด็กๆ ออกมาแสดงแล้ว เด็กๆ สามารถออกมาเลือกอุปกรณ์การแต่งกายที่เด็กๆ คิดว่าเหมาะกับตัวละครที่เด็กๆ เลือก แล้วออกมาแสดงตามเนื้อเรื่องที่คุณครูเล่านะคะ”)

1.2. เมื่อทำกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว เด็กทุกคนช่วยกันเก็บสื่อ อุปกรณ์ต่างๆ เข้าที่ให้เรียบร้อย

2. ครูเล่านิทานเรื่องหัวผักกาดยักษ์ ให้เด็กฟังและให้เด็กออกมาแสดงเป็นตัวละครต่างๆ ที่ตนต้องการ โดยให้เด็กได้เลือกอุปกรณ์ที่ตนต้องการจะใช้ในการแสดง

เนื่อเรื่องตอนที่แล้ว คุณตา คุณยาย หลาน และหมา ช่วยกันดึงหัวผักกาด แต่หัวผักกาดก็ยังไม่ยอมหลุด

ฉาก	เนื้อเรื่อง	ตัวละคร
1.	คุณตา คุณยาย หลาน และหมา ช่วยกันดึงหัวผักกาด หมาดึงหลาน หลานดึงยาย ยายดึงตา และตาก็ดึงหัวผักกาด แต่หัวผักกาดก็ยังไม่ยอมหลุด “ฮุยเลฮุย...ฮึบ ฮุยเลฮุย...ฮึบ” “หัวผักกาดนี่ใหญ่และหนักมากเลย”	คุณตา คุณยาย หลาน หมา
ครูเริ่มเล่านิทาน “คุณตา คุณยาย หลาน และหมา ช่วยกันดึงหัวผักกาด” และชักชวนเด็กให้ออกมาแสดงเป็นคุณตา “มีใครอยากช่วยคุณครูแสดงเป็นคุณตา คุณยาย หลาน และหมาบ้างคะ เชิญออกมาหยิบอุปกรณ์การแต่งกายได้เลยค่ะ” เมื่อเด็กเลือกอุปกรณ์การแต่งกายและแต่งเรียบร้อยแล้ว ครูให้เด็กพูดบทตามครูและทำท่าทางประกอบตามจินตนาการของเด็ก ครูพูด “เด็กๆ คะ เรามาช่วยกันคุณตาและทุกคนออกเสียง เพื่อดึงหัวผักกาดกันดีกว่าค่ะ หนึ่งสองสาม เอ้า ฮุยเลฮุย...ฮึบ ฮุยเลฮุย...ฮึบ” ครูเล่า “แต่หัวผักกาดก็ยังไม่ยอมหลุด” ครูให้เด็กพูดบทตามครู และทำท่าทางประกอบตามจินตนาการของเด็ก “หัวผักกาดนี่ใหญ่และหนักมากเลย” ครูถามให้เด็กตอบ “เด็กๆ คะ ที่คุณตาและทุกๆ คนดึงหัวผักกาดไม่ออก เพราะว่า หัวผักกาดนี่ทั้ง.....และ.... มากเลย” ครูพูดและเว้นคำว่า “ใหญ่” และ “หนัก” ให้เด็กได้ตอบ	

ฉาก	เนื้อเรื่อง	ตัวละคร
2.	หมาจึงไปตามแมวเพื่อมาช่วยดึงหัวผักกาด “เจ้าแมว มาช่วยกันดึงหัวผักกาดหน่อย”	หมา แมว
ครูเล่า “เมื่อยังไม่สามารถดึงหัวผักกาดออกมาได้ หมาจึงไปตามแมวมาเพื่อช่วยดึงหัวผักกาด” ครูชักชวนเด็กให้ออกมาแสดงเป็นแมว “มีใครอยากช่วยคุณครูแสดงเป็นแมวบ้างคะ เชิญออกมาหยิบอุปกรณ์การแต่งกายได้เลยค่ะ” ครูให้เด็กที่แสดงเป็นหมาพูดบทตามครู “เจ้าแมว มาช่วยกันดึงหัวผักกาดหน่อย”	

ฉาก	เนื้อเรื่อง	ตัวละคร
3.	แมวดึงหมา หมาดึงหลาน หลานดึงยาย ยายดึงตา และตาก็ดึงหัวผักกาด แต่หัวผักกาดก็ยังไม่ยอมหลุด “ฮุยเลฮุย...ฮึบ ฮุยเลฮุย...ฮึบ” “หัวผักกาดนี่ใหญ่และหนักมากเลย”	คุณตา, คุณยาย, หลาน, หมา, แมว
ครูชักชวนให้เด็กๆ ในห้องช่วยกันส่งเสียงเพื่อช่วยคุณตาและทุกๆ คน ดึงหัวผักกาด ครูพูด “เด็กๆ คะ เรามาช่วยคุณตาและทุกคนดึงหัวผักกาดกันอีกซักครั้งดีกว่า หนึ่งสอง สาม เอ้า ฮุยเลฮุย...ฮึบ ฮุยเลฮุย...ฮึบ แต่หัวผักกาดก็ยังไม่ยอมหลุด” ครูให้เด็กที่แสดงพูดบทตามครู “หัวผักกาดนี่ใหญ่และหนักมากเลย” ครูถาม “เด็กๆ คะ ที่คุณตาและทุกคนไม่สามารถดึงหัวผักกาดออกมาได้ เพราะว่า หัวผักกาดนี่..... และ..... มากเลย” ครูเว้นคำว่า “ใหญ่” และ “หนัก” ให้เด็กตอบ		

ฉาก	เนื้อเรื่อง	ตัวละคร
4.	แมวจึงไปตามหนู เพื่อมาช่วยดึงหัวผักกาด “เจ้าหนู มาช่วยกันดึงหัวผักกาดหน่อย”	แมว หนู
ครูเล่า “หัวผักกาดก็ยังไม่ยอมหลุดออกมาซะที แมวจึงไปชวนหนู เพื่อมาช่วยกันดึงหัวผักกาด” ครูชักชวนเด็กให้ออกมาแสดงเป็นหนู “มีใครอยากช่วยคุณครูแสดงเป็นหนูบ้างคะ เชิญออกมาหยิบอุปกรณ์การแต่งกายได้เลยค่ะ” ครูให้เด็กที่แสดงเป็นแมวพูดบทตามครู “เจ้าหนู มาช่วยกันดึงหัวผักกาดหน่อย” ครูชักชวนให้เด็กๆ ทุกคนช่วยกันเรียกหนูเพื่อมาช่วยแมว ครูพูด “เด็กๆ คะ เรามาช่วยแมวเรียกหนูให้มาช่วยดึงหัวผักกาดกันดีกว่า เด็กๆ ทุกคนช่วยกันเรียกเสียงดังๆ เลยนะคะ” ครูให้เด็กพูดตาม “เจ้าหนู มาช่วยกันดึงหัวผักกาดหน่อย”		

	เนื้อเรื่อง	ตัวละคร
5.	หนูดึงแมว แมวดึงหมา หมาดึงหลาน หลานดึงยาย ยายดึงตา และตาก็ดึงหัวผักกาด “ฮุยเลฮุย...ฮึบ ฮุยเลฮุย...ฮึบ”	คุณตา, คุณยาย, หลาน, หมา, แมว, หนู
ครูเล่า “หนูดึงแมว แมวดึงหมา หมาดึงหลาน หลานดึงยาย ยายดึงตา และตาก็ดึงหัวผักกกาด” ครูให้เด็กที่แสดง ทำท่าทางประกอบตามจินตนาการ ครูชักชวนให้เด็กๆ พูด “เด็กๆ คะ เรามาช่วยคุณตาดึงหัวผักกาดกันดีกว่า เด็กๆ พูด		

พร้อมกัน เสียงดังๆ เลยนะคะ หนึ่งสองสาม ฮุยเลฮุย...ฮึบ ฮุยเลฮุย...ฮึบ”

ฉาก	เนื้อเรื่อง	ตัวละคร
6.	หัวผักกาดก็หลุดออกมาแล้ว “เย้...หัวผักกาดหลุดออกมาแล้ว” “เราเอาหัวผักกาดนี้ไปทำอาหารกันดีกว่า”	คุณตา, คุณยาย, หลาน, หมา, แมว, หนู
ครูเล่า “หัวผักกาดก็หลุดออกมาแล้ว” ครูให้เด็กที่แสดงพูดบทตามครู “เย้...หัวผักกาดหลุดออกมาแล้ว” “เราเอาหัวผักกาดนี้ไปทำอาหารกันดีกว่า” ครูพูด “เด็กๆ ดีใจมั๊ยคะ คุณตาดึงหัวผักกาดยักษ์ออกมาได้แล้ว” ครูให้เด็กๆ ที่ออกมาแสดงเก็บอุปกรณ์การแต่งกายให้เรียบร้อย “ขอบคุณเด็กๆ ที่อาสาสมัครมาช่วยคุณครูแสดงนะคะ เด็กๆ เก็บอุปกรณ์การแต่งกายของเด็กๆ ให้เรียบร้อยด้วยนะคะ”		

ขั้นสรุป

เด็กและครูร่วมกันสรุปเนื้อเรื่องของนิทาน ว่ามีใคร ทำอะไร ที่ไหน และผลเกิดขึ้นเป็นอย่างไร ดังตั้งคำถามต่อไปนี้

- มีใครบ้าง ที่ช่วยกันดึงหัวผักกาดยักษ์ ?

  <u>ตอบ</u> ตา ยาย หลาน หมา แมว หนู
- เด็กๆ คิดว่าจะนำหัวผักกาดยักษ์ไปทำอาหารอะไรได้บ้าง ?

  <u>ตอบ</u> คำตอบตามจินตนาการของเด็ก

สื่อ

1. หนังสือนิทานเรื่องหัวผักกาดยักษ์
2. ที่คาดศีรษะ
3. ชุดต่างๆ
4. หัวผักกาดยักษ์ (ที่ครูทำขึ้น)

การประเมินผล

สังเกตพัฒนาการทางการพูด 3 ด้าน คือ ด้านการพูดคำศัพท์ การพูดประโยค และการพูดเรื่องราว สังเกตการตอบคำถาม การใช้คำถาม ความสนใจในการทำกิจกรรม

ภาคผนวก ข

- คู่มือการใช้แบบวัดพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย
- แบบวัดพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

คู่มือดำเนินการวัดพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. แบบวัดชุดนี้ใช้เพื่อทดสอบวัดพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล 2 (อายุ 4 – 5 ปี) ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

2. ในการดำเนินการวัดพัฒนาการทางการพูดให้มีผู้ดำเนินการทดสอบ 1 คน และผู้ช่วยดำเนินการ 1 คน สำหรับดูแลอำนวยความสะดวกให้ผู้เข้ารับการวัดพัฒนาการสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามคำอธิบายของผู้ดำเนินการวัดพัฒนาการ

3. แบบวัดพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยมีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่ พัฒนาการทางด้านการพูดคำศัพท์ พัฒนาการทางด้านการพูดเป็นประโยค และพัฒนาการทางด้านการพูดเป็นเรื่องราว โดยผู้ดำเนินการวัดพัฒนาการทางการพูดจะอ่านแบบวัดพัฒนาการทางการพูดให้นักเรียนฟังแล้วบันทึกการพูดของนักเรียนแต่ละคนตามเวลาที่กำหนด โดยนักเรียนจะเปิดแบบวัดพัฒนาการทางการพูดและดูภาพตามคำสั่งของผู้ดำเนินการ

ตอนที่ 1 พัฒนาการทางด้านการพูดคำศัพท์ (ข้อละ 1 นาที หากนักเรียนทำเสร็จก่อนผ่านไปข้อต่อไปได้เลย)

เกณฑ์การให้คะแนนการพูด ตอนที่ 1 จำนวน 20 ข้อ ข้อละ 3 คะแนน

- ตอบไม่ได้หรือตอบผิดทุกภาพ ให้ 0 คะแนน
- ตอบถูก 1 ภาพ ให้ 1 คะแนน
- ตอบถูก 2 ภาพ ให้ 2 คะแนน
- ตอบถูก 3 ภาพ ให้ 3 คะแนน

ตอนที่ 2 ความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยค (ข้อละ 1 นาที หากนักเรียนทำเสร็จก่อนผ่านไปข้อต่อไปได้เลย)

เกณฑ์การให้คะแนนการพูด ตอนที่ 2 จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 3 คะแนน

- ไม่พูดหรือพูดไม่เป็นประโยค ให้ 0 คะแนน
- พูดเป็นวลีที่ไม่สอดคล้องกับภาพ ให้ 1 คะแนน
- พูดเป็นวลีได้สอดคล้องกับภาพ ให้ 2 คะแนน
- พูดเป็นประโยคได้สอดคล้องกับภาพ ให้ 3 คะแนน

ตอนที่ 3 ความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราว (ข้อละไม่เกิน 2 นาที)

เกณฑ์การให้คะแนนการพูด ตอนที่ 3 จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 3 คะแนน

- ไม่พูดหรือพูดโดยไม่มีเนื้อหาจากภาพเลย ให้ 0 คะแนน
  พูดเล่าเรื่องราวจากภาพได้แต่ยัง
- พูดโดยเก็บรายละเอียดของภาพไม่หมด ให้ 1 คะแนน
- พูดเล่าเรื่องจากภาพได้โดย
  เก็บรายละเอียดของภาพได้หมด
  (ใคร ทำอะไร ที่ไหน) ให้ 2 คะแนน
- พูดเล่าเรื่องจากภาพได้โดยเก็บ
  รายละเอียดของภาพได้
  (ใคร ทำอะไร ที่ไหน) และสามารถ
  พูดสร้างเรื่องต่อเติมจากภาพได้ ให้ 3 คะแนน

วิธีดำเนินการวัดพัฒนาการทางการพูด

1. ผู้ดำเนินการวัดพัฒนาการทางการพูดเตรียมการ ดังนี้
   1.1 ตรวจจำแนกแบบวัดพัฒนาการทางการพูดให้ครบถ้วน
   1.2 ศึกษาแบบวัดพัฒนาการทางการพูดและคู่มือให้เข้าใจกระบวนการทั้งหมด จนสามารถอธิบายได้ถูกต้อง
   1.3 จัดสถานที่สำหรับใช้ในการวัดพัฒนาการทางการพูดให้อยู่ในสภาพที่สะดวกสบาย จัดโต๊ะ เก้าอี้ ให้เหมาะกับผู้เข้ารับการวัดพัฒนาการทางการพูด
   1.4 เตรียมอุปกรณ์ในการวัดพัฒนาการทางการพูด ดังนี้
      1.4.1 แบบวัดพัฒนาการทางการพูดและคู่มือแบบวัดพัฒนาการทางการพูด อย่างละ 1 ชุด
      1.4.2 นาฬิกาที่มีความเที่ยงตรง 1 เรือน
      1.4.3 ปากกา หรือดินสอสำหรับจดบันทึกคำพูดของเด็กและคะแนน
   1.5 ผู้ดำเนินการวัดพัฒนาการทางการพูดต้องแสดงความเป็นกันเอง ทำให้ผู้รับการวัดพัฒนาการทางการพูดไม่กังวล มีความมั่นใจ และร่วมทำแบบวัดพัฒนาการทางการพูดเป็นอย่างดี
   1.6 ผู้ดำเนินการวัดพัฒนาการทางการพูดแนะนำ และอธิบายการทำแบบวัดพัฒนาการทางการพูดให้เด็กเข้าใจอย่างชัดเจน
2. ดำเนินการวัดพัฒนาการทางการพูดตามขั้นตอนดังนี้
   2.1 ดำเนินการวัดพัฒนาการทางการพูดทีละตอน และทีละคนจนครบทุกคน
   2.2 ผู้ดำเนินการวัดพัฒนาการทางการพูดอ่านคำสั่ง ข้อละ 2 ครั้ง

2.3 เมื่อเสร็จสิ้นการวัดพัฒนาการทางการพูด 1 ตอนให้ผู้รับการวัดพัฒนาการทางการพูดพักประมาณ 5 นาที

3. เมื่อเสร็จสิ้นการวัดพัฒนาการทางการพูด

3.1 ตรวจดูชื่อ นามสกุล ของผู้เข้ารับการวัดพัฒนาการทางการพูดให้ถูกต้อง

3.2 ตรวจและเก็บแบบวัดพัฒนาการทางการพูดและคู่มือดำเนินการวัดพัฒนาการทางการพูดให้เรียบร้อย

****

แบบวัดพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 1 ด้านการพูดคำศัพท์

ข้อ 1 ภาพต่อไปนี้คือภาพอะไรบ้าง

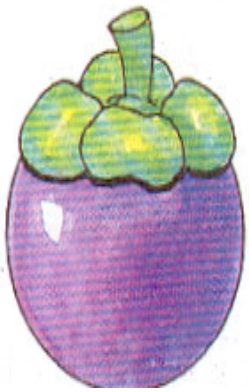

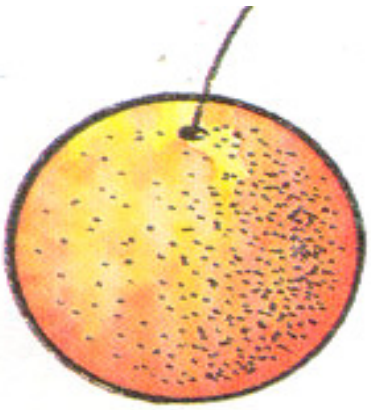

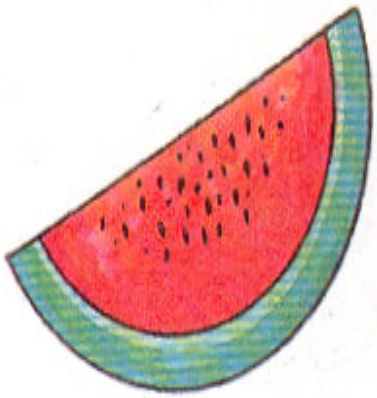

ตอนที่ 2 ด้านการพูดเป็นประโยค

คำสั่ง ให้นักเรียนดูภาพแล้วพูดเป็นประโยคให้สอดคล้องกับภาพ

ข้อ 1

ตอนที่ 3 ด้านการพูดเป็นเรื่องราว

คำสั่ง ให้นักเรียนดูรูปภาพแล้วเล่าเป็นเรื่องราวให้สอดคล้องกับภาพ (ใคร ทำอะไร ที่ไหน)

ภาคผนวก ค

ภาพกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

ภาพการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

ผู้วิจัยกำลังดำเนินการสอนกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานเรื่องขนมของแม่

เด็กๆ ร่วมกิจกรรมการแสดงประกอบนิทานเรื่องแม่กระต๊ากไข่หาย

เด็กๆ ร่วมกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

ผู้วิจัยกำลังดำเนินการสอนกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทานเรื่องช้างของพระอินทร์

เด็กๆ ร่วมกิจกรรมการแสดงประกอบนิทานเรื่องแม่กระต๊ากไข่หาย

เด็กๆ ร่วมกิจกรรมการแสดงประกอบนิทานพระจันทร์อร่อยไหม

ภาคผนวก ง

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

เนื้อหา	ข้อสอบ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			MR	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ตอนที่ 1 พัฒนาการทางด้านการพูดเป็นคำศัพท์	1 ภาพมังคุด แตงโม ส้ม	1	1	1	3	1
	2 ภาพมะละกอ องุ่น แอ๊ปเปิ้ล	1	1	1	3	1
	3 ภาพสับปะรด กล้วย เงาะ	1	1	1	3	1
	4 ภาพเครื่องบิน รถไฟ รถจิ๊ป	1	1	1	3	1
	5 ภาพไอศกรีม น้ำอัดลม แฮมเบอร์เกอร์	-1	1	1	1	.33
	6 ภาพไข่ดาว ขนมเค้ก ขนมปัง	-1	1	0	0	0
	7 ภาพเตาแก๊ส ก๊อกน้ำ กะทะ	-1	1	1	1	.33
	8 ภาพตะปู ค้อน มีด	1	1	1	3	1
	9 ภาพกาน้ำ แก้วน้ำ จาน	1	1	0	2	.67
	10 ภาพจักรเย็บผ้า เข็ม เน็กไท	-1	1	1	1	.33
	11 ภาพปู ปลา กุ้ง	1	1	1	3	1
	12 ภาพกบ เต่า จระเข้	1	1	1	3	1
	13 ภาพหมี เสือ สิงโต	1	1	1	3	1
	14 ภาพกระดาน หนังสือ กระเป๋า	1	1	0	2	.67
	15 ภาพรองเท้า สร้อย กระเป๋า	1	1	1	3	1
	16 ภาพหวี หมวก นาฬิกา	1	1	1	3	1
	17 ภาพเสื้อกันหนาว ถุงเท้า หมวก	1	1	1	3	1
	18 ภาพกางเกง เสื้อ กระโปรง	-1	1	1	1	.33
	19 ภาพเตียง ตู้ นาฬิกาปลุก	1	1	1	3	1
	20 ภาพดาว เมฆ พระอาทิตย์	1	1	1	3	1

ตารางหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

เนื้อหา	ข้อสอบ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			MR	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ตอนที่ 2 พัฒนาการทางด้านการพูดเป็นวลีและประโยค	1 ภาพเด็กผู้หญิงกำลังดูดฝุ่น	1	1	1	3	1
	2 ภาพผู้ชายกำลังพายเรือ	0	0	1	1	.33
	3 ภาพเด็กผู้หญิงกำลังอาบน้ำ	1	1	1	3	1
	4 ภาพเด็กผู้หญิงกำลังนอนหลับ	1	1	1	3	1
	5 ภาพเด็กผู้หญิงกำลังดูโทรทัศน์	1	1	1	3	1
	6 ภาพเด็กผู้ชายกำลังว่ายน้ำ	1	1	1	3	1
	7 ภาพเด็กผู้หญิงกำลังเลี้ยงวัว	1	0	1	2	.67
	8 ภาพเด็กผู้ชายกำลังอ่านหนังสือ	1	1	1	3	1
	9 ภาพเด็กผู้หญิงกำลังวาดภาพ	1	1	1	3	1
	10 ภาพผู้หญิงกำลังซักผ้า	1	1	1	3	1
ตอนที่ 3 พัฒนาการทางด้านการพูดเป็นเรื่องราว	1 ภาพเด็กสองคนกำลังวาดเขียน	1	1	1	3	1
	2 ภาพเด็กกำลังออกกำลังกาย	0	-1	0	-1	-.33
	3 ภาพเด็กนั่งเครื่องบิน	-1	-1	0	-2	-.67
	4 ภาพเด็กกระโดดเชือก	1	1	1	3	1
	5 ภาพเด็กร้องเพลง	1	1	1	3	1
	6 ภาพเด็กปลูกและรดน้ำต้นไม้	1	1	1	3	1
	7 ภาพเด็กรับประทานอาหาร	1	1	1	3	1
	8 ภาพเด็กเล่นเครื่องเล่นสนาม	1	1	1	3	1
	9 ภาพเด็กไล่จับแมลง	1	1	1	3	1
	10 ภาพเด็กยืนรอรถเมล์	1	0	1	2	.67

หมายเหตุ ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพดล กองศิลป์
ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 คือ อาจารย์มิ่ง เทพครเมือง
ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 คือ อาจารย์ณภัทรสร จรจรัญ

ภาคผนวก จ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้เชี่ยวชาญในด้านการตรวจแผนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน

1.1 ดร.ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

จังหวัดราชบุรี

1.2 อาจารย์สมศรี ปาณะโตษะ

อาจารย์ระดับ 7 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

กรุงเทพมหานคร

1.3 อาจารย์รติรส ก้อนเงิน

อาจารย์ผู้สอนและหัวหน้าแผนกกิจกรรมระดับชั้นอนุบาล

โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจแบบทดสอบวัดความสามารถทางด้านการพูด

2.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นภดล กองศิลป์

อาจารย์ผู้สอนชั้นประถมศึกษา

โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

กรุงเทพมหานคร

2.2 อาจารย์มิ่ง เทพครเมือง

อาจารย์ผู้สอนชั้นประถมศึกษา

โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

กรุงเทพมหานคร

2.3 อาจารย์ณภัทรสร จรจรัญ

อาจารย์ผู้สอนชั้นอนุบาล

โรงเรียนดอกบัว

จังหวัดนนทบุรี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวกณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร
วันเดือนปีเกิด	17 ตุลาคม 2529
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	16 ซอยโชคชัย 4 ซอย 84 แยก 2 – 8 ลาดพร้าว กทม. 10320
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2547	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนแม่พระฟาติมา
พ.ศ. 2551	การศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2553	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ